UCZELNIA PAŃSTWOWA
im. Jana Grodka w Sanoku
INSTYTUT MEDYCZNY

X MIĘDZYNARODOWA ONKOLOGICZNA KONFERENCJA NAUKOWA

Profilaktyka podstawą skuteczności leczenia i opieki w chorobach nowotworowych

STRESZCZENIA KONFERENCYJNE

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Ministry of Science and Higher Education Republic of Poland
Doskonała Nauka II
Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach Programu Doskonała nauka II

Sanok, 7–9 kwietnia 2025 r.

KOMITET NAUKOWY

PRZEWODNICZĄCA

- **prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Elżbieta Cipora**

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku (PL)

CZŁONKOWIE

- **prof. dr hab. n. med. Elżbieta Pac-Kożuchowska**
  Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny (PL)
- **prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Katarzyna Sygit**
  Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny (PL)
- **prof. Silviya Borisova Dimitrova, PhD., DSc**
  Medical University Varna Prof. Dr. Paraskev Stoyanov (BG)
- **prof. PhDr. Lucia Dimunová, PhD.**
  University in Košice Faculty of Medicine, Departament of The Nursing Care (SK)
- **prof. dr hab. n. rol. Małgorzata Dżugan**
  Uniwersytet Rzeszowski, Zakład Chemii i Toksykologii (PL)
- **prof. dr. hab. n. med. i n. o zdr. Aleksandra Czerw**
  Warszawski Uniwersytet Medyczny, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH – Państwowy Instytut Badawczy (PL)
- **dr hab. n. k. fiz. Tomasz Halski, prof. UP**
  Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny (PL)
- **dr hab. n. med. i n. o zdr. Wojciech Roczniak, prof. UP**
  Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny (PL)
- **dr hab. n. o zdr. Dariusz Bazaliński, prof. UR**
  Uniwersytet Rzeszowski, Kolegium Nauk Medycznych, Instytut Nauk o Zdrowiu (PL)
- **dr hab. n. med. i n. o zdr. Anna Bednarek, prof. ucz.**
  Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Zakład Promocji Zdrowia (PL)
- **doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD.**
  Trnavská Univerzita v Trnave, Słowacja, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce (SK)
- **dr hab. n. med. i n. o zdr. Mariola Głowacka, prof. ucz.**
  Akademia Mazowiecka w Płocku, Collegium Medicum (PL)
- **assoc. prof. Mgr. Elena Gurková, PhD., univ. prof.**
  Prešovská Univerzita v Prešove, Faculty of Health Care (SK), Palacky University in Olomouc (CZ)
- **prof. dr hab. n. med. Ireneusz Kotela**
  Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Warszawski Uniwersytet Medyczny (PL)
- **prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Maria Kózka**
  Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu (PL)
- **prof. Oleh Lyubinets M.D., PhD**
  Danylo Halytsky Lviv National Medical University (UA)
- **dr hab. n. med. i n. o zdr. Małgorzata Pasek**
  Akademia Tarnowska, Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie (PL)

KOMITET ORGANIZACYJNY

PRZEWODNICZĄCA

dr n. o zdr. Izabela Gąska
Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku (PL)

CZŁONKOWIE

- dr n. med. i n. o zdr. Lucyna Gazdowicz (PL)
- dr n. o zdr. Krzysztof Jakubowski (PL)
- dr n. o zdr. Magdalena Konieczny (PL)
- dr n. o zdr. Aneta Mielnik (PL)
- dr n. med. i n. o zdr. Mateusz Niemiec (PL)
- dr n. hum. Ewa Poźniak (PL)
- dr n. med. Grażyna Rogala-Pawelczyk (PL)
- dr n. o zdr. Jolanta Sawicka (PL)
- dr n. med. Jarosław Sawka (PL)
- dr n. med. Marek Wojtaszek (PL)
- dr n. o zdr. Beata Barańska (PL)
- dr n. o zdr. Monika Grela (PL)
- dr n. farm. Magdalena Babuśka-Roczniak (PL)
- mgr Małgorzata Dżugan (PL)
- mgr Elżbieta Kaczmar (PL)
- lek. Tomasz Kondraciuk (PL)
- mgr Magdalena Malec (PL)
- mgr Marzena Mielecka (PL)
- mgr Elżbieta Oliwko (PL)
- mgr Renata Pałac (NO)
- mgr Zenona Radwańska (PL)
- lek. Dariusz Sawka (PL)
- mgr Krzysztof Sośnicki (PL)
- mgr Anita Żyłka-Reut (PL)
- mgr Marcin Stach (PL)
- mgr Jolanta Superson (PL)
- mgr Marzena Szuwalska (PL)
- mgr Edyta Wojciechowska (PL)
- master Simone Tafani (ITA)
- master Paola Carretti (ITA)
- stud. Justyna Ziemiańska (PL)
- stud. Ewelina Krawiec (PL)

PARTNERZY

- Akademia Mazowiecka w Płocku, Polska (PL)
- Azienda Ospedaliero – Universitaria Careggi, Firenze, Włochy (ITA)
- Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Ukraina (UA)
- Medical University – Varna Prof. Dr. Paraskev Stoyanov, Bułgaria (BG)
- Nordlandssykehuset Bodø Norway, Norwegia (NO)
- Prešovská Univerzita v Prešove, Słowacja (SK)
- Szpital Specjalistyczny Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny im. ks. Bronisława Markiewicza w Brzozowie, Polska (PL)
- Trnavská Univerzita v Trnave, Słowacja (SK)
- Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Słowacja (SK)
- Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, Polska (PL)
- Warszawski Uniwersytet Medyczny, Polska (PL)

WYDAWCA

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku
ul. Mickiewicza 21, 38-500 Sanok

REDAKCJA

prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Elżbieta Cipora
prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Katarzyna Sygit
dr n. o zdr. Izabela Gąska
dr n. o zdr. Aneta Mielnik
dr n. med. i n. o zdr. Mateusz Niemiec
mgr Marcin Stach

Streszczenia zostały przedstawione w wersji nadesłanej przez Autorów

ISBN 978-83-61802-59-4

SPIS TREŚCI

Yvgen Afanasiev, Rostyslav Danylets, Vjacheslav Grygorenko, Ołeksandr Shulyak, Volodymyr Zub

Okołooperacyjne efekty neoadiuwantowej terapii deprywacji androgenowej przed radykalną prostatektomią – badanie porównawcze 8

Edyta Barnaś

Wirus HPV a ryzyko chorób nowotworowych 10

Oryna Detsyk, Natalia Fedoryka

Analiza wykorzystania technologii wczesnego diagnozowania raka jamy ustnej w praktyce lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologów 12

Renata Dziubaszewska, Aleksandra Szopiak, Klaudia Topolska, Małgorzata Dziura, Małgorzata Moskal-Szybka, Dawid Makowicz, Michał Wojnar

Sytuacja zdrowotna chorych na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę objętych leczeniem standardowym lub programem lekowym 14

Małgorzata Dżugan

Przeciwnowotworowe działanie propolisu – stan wiedzy i perspektywy terapeutyczne 16

Viktoria Fedenko

Poziom wiedzy studentek uniwersytetu medycznego na temat szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego i ich zasięgu 18

Kamil Fineczko, Elżbieta Cipora, Irena Dorota Karwat

Poziom wiedzy studentów wybranych kierunków medycznych na temat profilaktyki raka piersi i raka gruczołu krokowego 19

Lucyna Gazdowicz, Izabela Gąska, Katarzyna Sygit, Elżbieta Cipora

Satysfakcja z życia kobiet z rozpoznaniem raka piersi z uwzględnieniem wybranych czynników socjodemograficznych 21

Monika Grela, Izabela Gąska, Anita Żyłka-Reut, Renata Skalska-Izdebska

Ocena wpływu rękawa kompresyjnego na ryzyko wystąpienia obrzęku limfatycznego u kobiet po leczeniu raka piersi 23

Ivica Gulášová, Denisa Zoľáková

Úroveň informovanosti žien o HPV víruse 25

Yuriy Gurzhenko, Ołeksandr Shulyak, Volodymyr Spyrydonenko

Stan funkcji seksualnej u pacjentów po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego 27

Krzysztof Jakubowski, Katarzyna Polańska, Grażyna Rogala-Pawelczyk, Marek Wojtaszek, Maksymilian Chmura, Oliver Rácz

Zachowania zdrowotne a wiedza na temat czerniaka skóry wśród wybranych mieszkańców województwa podkarpackiego 29

Danylo Kachmarskyy

Wykorzystanie koncepcji ekonomii behawioralnej jako czynnika skutecznej profilaktyki nowotworów 31

Emilia Kinstler, Katarzyna Witka, Katarzyna Froń, Mateusz Niemiec

Prehabilitacja w leczeniu raka jelita grubego 33

Magdalena Konieczny, Izabela Gąska, Elżbieta Kaczmar, Jolanta Sawicka

Realizacja szczepień przeciw HPV w Polsce – stan obecny, bariery i rekomendacje dla poprawy skuteczności programów zdrowotnych 34

Andrii Koval, Yaroslav Hrzhybovskyy, Oleh Lyubinets

Świadomość społeczeństwa na temat objawów i badań przesiewowych w kierunku raka jelita grubego 36

Wiktor Kozik, Bogdan Naszkiewicz, Michał Cibor, Maksymilian Chmura

Różnicowanie rzadkich zespołów bólowych okolicy pięty na przykładzie neuralgii Baxtera – studium przypadku 38

Ewelina Krawiec, Patrycja Ślączka
Aspekty medyczne i psychospołeczne ciężarnych chorych na nowotwory 40
Oleh Lyubinets, Orest Chodor, Lidia Liubinets, Maria Shchurko
Etapy organizacji systemu profilaktyki patologii onkologicznej na Ukrainie 42
Ľudmila Majerníková, Anna Hudáková
Szpiczak mnogi – jakość życia i samokontrola 44
Ľudmila Majerníková, Andrea Obročníková
Samokontrola choroby u pacjentów z chorobą nowotworową 45
Karolina Maternia-Dudzik, Marta Musz-Kawecka, Przemysław Szybkowski, Krzysztof Jakubowski, Marek Wojtaszek
Interakcje lekowe w terapii raka piersi 46
Ivan Mironyuk, Hennadii Slabkiy, Anton Shen
Opinia mężczyzn przymusowo przesiedlonych na temat ukierunkowanych profilaktycznych badań onkologicznych na Ukrainie 48
Marta Musz-Kawecka, Przemysław Szybkowski , Karolina Maternia-Dudzik, Adrianna Nalepka , Justyna Rochecka, Krzysztof Jakubowski, Marek Wojtaszek
Ocena efektywności przeciwbakteryjnej leków in vitro zastosowanych w skojarzeniu do terapii zakażenia układu moczowego o etiologii Klebsiella pneumoniae NDM u pacjenta paliatywnego z rakiem prostaty 50
Adrianna Nalepka, Justyna Rochecka, Przemysław Szybkowski, Marta Musz-Kawecka, Krzysztof Jakubowski, Marek Wojtaszek
Interakcje leków onkologicznych metabolizowanych przez izoenzymy CYP3A4, CYP2D6, CYP2C9 52
Andrea Obročníková, Anna Hudáková
Powikłania infekcyjne w onkologii – samokontrola pacjentów onkologicznych 53
Elżbieta Pac-Kożuchowska
Znaczenie kwasów tłuszczowych omega-3 w profilaktyce i leczeniu chorób onkologicznych 55
Renata Pałac, Line Hillestad, Aneta Mielnik
Epidemiologia raka szyjki macicy u kobiet w Norwegii 57
Piotr Pastyrzak
Ustalenie poziomu potrzeby wsparcia osób niepełnosprawnych, w tym pacjentów onkologicznych, przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności 59
Marta Ada Pawelczyk
Wiedza nauczycielek na temat profilaktyki raka piersi – badanie pilotażowe 61
Beata Penar-Zadarko, Danuta Pięciak-Kotlarz, Barbara Gugała, Katarzyna Wardak, Dorota Ozga
Zaburzenia lękowe i depresyjne u pacjentów z chorobą nowotworową 62
Halina Piecewicz-Szczęsna, Anna Gil, Anna Kuraś, Michał Flis, Irena Dorota Karwat
Dieta śródziemnomorska w profilaktyce raka jelita grubego 63
Halina Piecewicz-Szczęsna, Kamila Krukowska, Sylwia Krzyśkowska, Martyna Krupa, Irena Dorota Karwat
Wpływ zakażenia wirusem Epsteina-Barra na występowanie nowotworów 65
Anastazja Pieńkosz, Agnieszka Pieczykolan
Sztuczna inteligencja w prognozowaniu i diagnostyce nowotworów ginekologicznych: postępy, wyzwania i perspektywy na przyszłość 66
Ewa Poźniak, Grażyna Rogala-Pawelczyk, Anna Sławińska
Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z glejakiem mózgu 68
Anna Rakoczy
Nowotwory tarczycy – rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem 69
Marta Rękas, Agnieszka Pieczykolan
Rola wczesnego wykrywania i opieki zapobiegawczej w poprawie wyników leczenia pacjentów z nowotworami 70

Grażyna Rogala-Pawelczyk, Ewa Poźniak, Urszula Sanek
Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną wśród pacjentów z nowotworem gruczołu krokowego 72
Katarzyna Rysz-Lendzio, Ewelina Misztak, Karolina Zawada
Idea dawstwa szpiku w opinii studentów 73
Jarosław Sawka
Rehabilitacja pacjentów onkologicznych jako ważny element opieki paliatywno-hospicyjnej w hospicjum domowym 75
Anna Sikorska, Marek Sikorski
Zabiegi medycyny estetycznej u pacjentów onkologicznych 77
Hennadii Slabkiy, Ivan Mironyuk, Yuriy Shen
Wpływ rosyjskiej agresji militarnej na wykrywanie nowotworów złośliwych u ludności cywilnej Ukrainy w badaniach profilaktycznych oraz poziom zaniedbań w tym zakresie 78
Krzysztof Sośnicki, Małgorzata Dżugan, Edyta Wojciechowska, Elżbieta Cipora
Wyjazdy zespołów Bieszczadzkiego Pogotowia Ratunkowego w latach 2022-2024 do pacjentów z chorobami nowotworowymi 80
Jolanta Superson, Marzena Szuwalska
Opieka pielęgniarska nad pacjentem z obustronną ureterocutaneostomią wytworzoną z powodu raka pęcherza moczowego 82
Marzena Szuwalska, Dorota Gembalik
Opieka pielęgniarska nad pacjentem z czerniakiem skóry 84
Marzena Szuwalska, Jolanta Superson, Elżbieta Kaczmar
Profesjonalna opieka pielęgniarska na podstawie problemów pacjentki z rakiem piersi 86
Przemysław Szybkowski, Marta Musz-Kawecka, Karolina Maternia-Dudzik, Krzysztof Jakubowski, Marek Wojtaszek
Interakcje leków wspomagających w onkologii 88
Julia Trojniak
Aktywność fizyczna jako strategia wspomagająca w prewencji oraz terapii raka piersi: nowoczesne podejście 90
Izabela Urbańska, Barbara Wilusz, Paula Szumniak, Magdalena Wojtanowska-Kaczka, Wojciech Roczniak, Magdalena Babuśka-Roczniak
Seksualność kobiet z rakiem piersi 92
Monika Walkiewicz, Marzena Styś, Aneta Mielnik
Wiedza kobiet i mężczyzn na temat profilaktyki raka jelita grubego 93
Marek Wojtaszek, Weronika Gaweł, Maksymilian Chmura, Krzysztof Jakubowski, Piotr Szczupak, Wiktor Kozik
Rozległa rozedma podskórna podczas zabiegu laparoskopowej nefrektomii 95
Piotr Wójcik, Michał Niesytto, Mateusz Niemiec
Niefarmakologiczne środki przeciwbólowe wykorzystywane u pacjentów z zaawansowaną chorobą nowotworową 97
Beata Zams, Marta Gierek
Realizacja profilaktyki raka piersi u kobiet na podstawie doświadczeń Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Pawła II w Zamościu 99
Karolina Zawada, Martyna Gierula, Aneta Mielnik
Rola mediów społecznościowych w profilaktyce nowotworów 101

Autor/Autorzy

Author/Authors

Yvgen Afanasiev[1], Rostyslav Danylets[1], Vjacheslav Grygorenko[1], Ołeksandr Shulyak[1], Volodymyr Zub[2]

Tytuł

Okołooperacyjne efekty neoadiuwantowej terapii deprywacji androgenowej przed radykalną prostatektomią – badanie porównawcze

Afiliacja

[1]Państwowy Instytut Urologii im. Akademika O.F. Woziianowa Narodowej Akademii Nauk Medycznych Ukrainy
[2]Lwowski Narodowy Uniwersytet Medyczny im. Daniela Halickiego

Wstęp

Częstość zachorowań na raka gruczołu krokowego stale rośnie, co częściowo wynika z udoskonalania metod przesiewowych oraz starzenia się populacji. Zastosowanie neoadiuwantowej terapii deprywacji androgenowej (NADT) przed radykalną prostatektomią pozostaje kwestią dyskusyjną ze względu na niejednoznaczny wpływ na odległe wyniki onkologiczne oraz możliwe działania niepożądane.

Cel badań

Ocena okołooperacyjnych efektów oraz profilu bezpieczeństwa neoadiuwantowej terapii deprywacji androgenowej u pacjentów poddanych radykalnej prostatektomii.

Materiał i metody

Badania: retrospektywne, jednoośrodkowe, nierandomizowane wykonane w latach (2015–2021). Pacjenci: 175 mężczyzn poddanych radykalnej prostatektomii, podzielonych na dwie grupy:

- Grupa NADT (n = 84): otrzymywali neoadiuwantową terapię hormonalną.
- Grupa kontrolna (n = 91): poddani natychmiastowej radykalnej prostatektomii bez wcześniejszej terapii hormonalnej.

Wyniki i wnioski

Nie stwierdzono istotnych różnic między grupami pod względem czasu trwania operacji, objętości śródoperacyjnej utraty krwi, częstości przetoczeń krwi oraz długości hospitalizacji. Częstość dodatnich marginesów chirurgicznych była istotnie niższa w grupie NADT (10,7% vs. 52,7%, p < 0,001). Nie wykazano istotnego wpływu NADT na ocenę patomorfologiczną według skali Gleasona ani na częstość przerzutów do węzłów chłonnych. NADT prowadzi do zmniejszenia objętości gruczołu krokowego, jednak nie wykazuje

Title

Perioperative effects of neoadjuvant androgen-deprivation therapy prior to radical prostatectomy – a comparative study

Affiliation

[1]Institute of Urology named after O.F. Vozianov of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine
[2]Danylo Halytsky Lviv National Medical University

Introduction

The incidence of prostate cancer is steadily increasing, which can be partly explained by the improvement of screening methods and population aging. The use of neoadjuvant androgen deprivation therapy (NADT) before radical prostatectomy remains a controversial issue due to its ambiguous impact on long-term oncological outcomes and potential side effects.

Objective

To evaluate the perioperative effects and safety profile of neoadjuvant androgen deprivation therapy in patients who have undergone radical prostatectomy.

Material and methods

Study: retrospective, single-center, non-randomized, conducted between 2015 and 2021. Patients: 175 men who underwent radical prostatectomy, divided into two groups:

- *NADT group (n = 84): Received neoadjuvant hormonal therapy.*
- *Control group (n = 91): Underwent immediate radical prostatectomy without prior hormonal therapy.*

Results and conclusions

No significant differences were found between the groups regarding operative time, intraoperative blood loss volume, blood transfusion rate, or length of hospital stay. The incidence of positive surgical margins was significantly lower in the NADT group (10.7% vs. 52.7%, p < 0.001). NADT did not significantly affect the pathological Gleason score or the frequency of metastatic lymph node involvement. NADT contributes to a reduction in prostate volume but does not demonstrate significant improvements in perioperative parameters.

istotnych korzyści w parametrach okołooperacyjnych. Wyniki potwierdzają, że NADT zmniejsza częstość dodatnich marginesów chirurgicznych, co jest zgodne z wcześniejszymi badaniami dotyczącymi poprawy resekcyjności guza. Brak wpływu na częstość powikłań chirurgicznych wskazuje, że NADT nie zwiększa ryzyka okołooperacyjnego.

Tym samym:
- NADT przed radykalną prostatektomią nie zwiększa częstości występowania powikłań okołooperacyjnych ani nie wpływa na czas operacji, utratę krwi śródoperacyjną czy długość hospitalizacji.
- NADT zmniejsza częstość dodatnich marginesów chirurgicznych, co może sugerować jej potencjalne korzyści w kontroli procesu nowotworowego.
- Konieczne są dalsze badania prospektywne w celu oceny wpływu NADT na długoterminowe wyniki onkologiczne.

Słowa kluczowe

rak gruczołu krokowego, neoadiuwantowa terapia deprywacji androgenowej, radykalna prostatektomia, wyniki okołooperacyjne, marginesy chirurgiczne.

The results confirm that NADT reduces the rate of positive surgical margins, which aligns with previous studies suggesting improved tumor resectability. The absence of an impact on the frequency of surgical complications indicates that NADT does not increase perioperative risks.

Conclusions:
- *NADT before radical prostatectomy does not increase the incidence of perioperative complications and does not affect operative time, intraoperative blood loss, or hospital stay duration.*
- *NADT reduces the rate of positive surgical margins, suggesting its potential benefit in tumor control.*
- *Further prospective studies are needed to assess the impact of NADT on long-term oncological outcomes.*

Keywords

prostate cancer, neoadjuvant androgen deprivation therapy, radical prostatectomy, perioperative outcomes, surgical margins.

Autor/Autorzy

Edyta Barnaś

Tytuł

Wirus HPV a ryzyko chorób nowotworowych

Afiliacja

Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii

Wstęp

W grupie obecnych w środowisku wirusów jednym z najczęstszych, przenoszonych drogą płciową, jest wirus human papillomavirus – HPV. Wirus HPV nie jest jednorodny, aktualnie zidentyfikowano ponad 200 typów wirusa HPV.

Cel badań

Przedstawienie aktualnej wiedzy na temat wirusa HPV w kontekście jego aktywności onkogennej i metod zapobiegania

Materiał i metody

Metodą zastosowaną jest przegląd systematyczny piśmiennictwa w oparciu o wytyczne Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions. Zastosowane słowa kluczowe w selekcji piśmiennictwa to: „human papillomavirus", „epidemiology", „cancers", „HPV-related cancers", „HPV-related malignances", „prevention", „early detection".

Wyniki i wnioski

Analiza pod kątem biologii wirusa HPV i jego zdolności związanych z procesem karcynogenzey wskazują na związek przyczynowy pomiędzy przetrwałym zakażeniem typem onkogoennym a możliwością rozwoju nowotworu. Do typów wirusa wysokiego ryzyka rozwoju zmian nowotworowych zaliczamy 14 (m.in. są to typ: 16, 18, 31, 33, 45, 56, 58). Do nowotworów tzw. HPV- zależnych wysokiego ryzyka onkogennego, zaliczamy raka szyjki macicy, odbytu, pochwy, sromu, prącia oraz gardła.

Z kolei typy wirusa niskiego ryzyka onkogennego są odpowiedzialne za rozwój łagodnych zmian brodawczakowatych błon śluzowych i skóry, pod postacią brodawek narządów płciowych (tzw. kłykcin kończystych) oraz nawracającej brodawczakowatości krtani. Do tej grupy zaliczamy typy: 6, 11, 40, 42, 43, 44, 54, 61, 72 i 82.

Powszechność występowania zakażeń HPV stanowi wyzwanie dla zdrowia publicznego. Aktualnie nie ma skutecznych metod leczenia aktywnego zakażenia HPV. Stąd edukacja, szczepienia, regularne badania przesiewowe i wczesne leczenie zmian chorobowych to kluczowe strategie w celu promowania optymalnego zdrowia seksualnego.

Author/Authors

Title

HPV virus and the risk of cancer

Affiliation

University of Rzeszów, Collegium Medicum, Faculty of Health Sciences and Psychology

Introduction

Introduction. In the group of viruses present in the environment, one of the most common, sexually transmitted, is the HPV virus – human papillomavirus. The HPV virus is not homogeneous, currently about 200 types of HPV have been identified.

Objective

The purpose is to present the current knowledge about the HPV virus in the context of its oncogenic activity and methods of prevention.

Material and methods

The method used is a systematic review of the literature based on the guidelines of the Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions. The key words used in the literature selection were: "human papillomavirus", "epidemiology", "cancers", HPV-related cancers"; "HPV-elated malignancies", "prevention", "early detection.

Results and conclusions

Analysis of the biology of the HPV virus and its ability to cause carcinogenesis indicate a causal relationship between persistent infection with the oncogenic type and the possibility of developing cancer. The types of the virus with a high risk of developing neoplastic changes include 14 (including types: 16, 18, 31, 33, 45, 56, 58). The so-called HPV-dependent cancers with a high oncogenic risk include cancer of the cervix, anus, vagina, vulva, penis and throat.

The types of the virus with a low oncogenic risk are responsible for the development of benign papillomatous lesions of the mucous membranes and skin, in the form of genital warts (so-called condyloma acuminata) and recurrent laryngeal papillomatosis. This group includes types 6, 11, 40, 42, 43, 44, 54, 61, 72 and 82.

The prevalence of HPV infections poses a significant public health implications. There are currently no effective treatments for active HPV infection. Therefore, education, vaccinations, regular screening and early treatment of lesions are crucial strategies to promote optimal sexual health.

Słowa kluczowe

HPV, nowotwór, zapobieganie, wczesne wykrywanie

Keywords

HPV, cancer, prevention, early detection

Autor/Autorzy

Author/Authors

Oryna Detsyk, Natalia Fedoryka

Tytuł

Analiza wykorzystania technologii wczesnego diagnozowania raka jamy ustnej w praktyce lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i stomatologów

Title

Analysis of the use of oral cancer early detection technologies in the practice of primary care physicians and dentists

Afiliacja

Iwano-Frankowski Narodowy Uniwersytet Medyczny, Katedra zdrowia publicznego, Iwano-Frankiwsk, Ukraina

Affiliation

Ivano-Frankivsk National Medical University, The Public Health Department, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Wstęp

Chociaż rakowi jamy ustnej można zapobiegać, 70-90% jego pierwotnych przypadków wykrywa się w trzecim lub czwartym stadium zaawansowania.

Introduction

Although oral cancer is a preventable one, 70-90% of its primary cases are detected at the third or fourth stage.

Cel badań

Analiza wykorzystania technologii wczesnego wykrywania raka jamy ustnej w praktyce lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i dentystów.

Objective

To analyze the use of oral cancer early detection technologies in the primary care physicians and dentists practice.

Materiał i metody

Przeprowadzono wywiady z 233 dentystami i 66 lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej (POZ).

Material and methods

There were interviewed 233 dentists and 66 primary care physicians (PCPs).

Wyniki i wnioski

Tylko 19,7% lekarzy POZ w porównaniu z 59,7% dentystów przeprowadzało badania kontrolne obszaru głowy i szyi podczas każdej wizyty pacjenta. Jednak dentyści byli bardziej skoncentrowani na stanie zębów (83,7% vs. 45,0% lekarzy POZ), a znacznie mniej – na błonie śluzowej jamy ustnej (odpowiednio 18,5% vs. 95,5%) lub węzłach chłonnych (6,9% vs. 83,3%). Stomatolodzy byli mniej poinformowani o korzyściach wynikających z badań przesiewowych w celu wykrycia raka jamy ustnej (16,3% w porównaniu z 42,4% lekarzy POZ) i możliwości ich przeprowadzenia przez innych lekarzy, w szczególności lekarzy POZ (14,2% w porównaniu z 72,7% ankietowanych lekarzy POZ) lub otorynolaryngologów (25,3% vs. 50,0%). Oni przeceniali rolę onkologów w tym (45,9% vs. 16,7%), nie posiadali wystarczającej wiedzy na temat czynników ryzyka zachorowania na raka, tj. zakażenia wirusem brodawczaka (30,0% vs. 36,4%), nadużywania alkoholu (62,2% vs. 36,4%), genetycznych uwarunkowań (41,2% vs. 24,2%). Zidentyfikowane braki informacyjne i organizacyjne mogą prowadzić do niewłaściwego wykrywania raka jamy ustnej i chorób przedrakowych, ponieważ 43,3% dentystów i 30,3% lekarzy POZ nie spotkało się z takimi przypadkami w swojej praktyce.

Konieczna jest poprawa zarządzania wczesnym wykrywaniem raka jamy ustnej, biorąc pod uwagę stwierdzone luki w wiedzy i w wykorzystaniu technologii profilaktycznych w praktyce lekarzy POZ i dentystów.

Results and conclusions

Only 19.7% PCPs vs 59.7% of dentists conducted check-ups of the head and neck area for each patient visit. However, the dentists were more focused on the teeth condition (83.7% vs. 45.0% of PCPs) and much less – on oral mucosa (18.5% vs. 95.5%, respectively) or lymph nodes (6.9% vs. 83.3%). The dentists were less aware of the oral cancer screening benefits (16.3% vs. 42.4% of PCPs) and the possibility of it being carried out by other doctors, in particular PCPs (14.2% vs. 72.7% of interviewed PCPs) or otorhinolaryngologists (25.3% vs. 50.0%). They overestimated the role of oncologists (45.9% vs. 16.7%), did not have sufficient knowledge about the risk factors of cancer, namely papillomavirus infection (30.0 % vs. 36.4%), alcohol abuse (62.2% vs. 36.4%), heredity (41.2% vs. 24.2%). Identified informational and organizational deficiencies can lead to improper oral cancer and precancerous diseases detection, as 43.3% of dentists and 30.3% of PCPs not encountered such cases in their practice.

It is necessary to improve the oral cancer early detection management, taking into account the established gaps in awareness and the deficiencies of the preventive technologies usage in the PCPs and dentists practice.

Słowa kluczowe

rak jamy ustnej, wczesne wykrywanie, profilaktyka, lekarz podstawowej opieki zdrowotnej, dentysta.

Keywords

oral cancer, early detection management, prevention, primary care physician, dentist.

Autor/Autorzy

Author/Authors

Renata Dziubaszewska, Aleksandra Szopiak, Klaudia Topolska, Małgorzata Dziura, Małgorzata Moskal-Szybka, Dawid Makowicz, Michał Wojnar

Tytuł

Sytuacja zdrowotna chorych na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę objętych leczeniem standardowym lub programem lekowym

Title

Situation of healthy patients with chronic myeloid leukemia or myelofibrosis under standard treatment or program

Afiliacja

Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie

Affiliation

State University of Applied Sciences in Krosno

Wstęp

Liczba pacjentów chorych na nowotwory krwi wciąż wzrasta. Większą ilość chorych odnotowuje się wśród mężczyzn w wieku powyżej 60 lat. Przewlekła białaczka szpikowa stanowi około 15% wszystkich białaczek występujących u dorosłych. Mielofibroza zaliczana jest do chorób rzadkich, częstość występowania to niespełna jedna osoba na 100 tys. mieszkańców na rok. Większość chorych stanowią osoby po 60. roku życia, tylko ok. 10 % to pacjenci, poniżej 40. roku życia [https://chorobyrzadkie.pl/wp-content/uploads/2022/02/Zycie-z-choroba-rzadka-2022.pdf, z dnia 20.03.2025].

Leczenie nowotworów z zastosowaniem cytostatyków ma wpływ na cały organizm człowieka wraz z niszczeniem komórek nowotworowych niszczone są także zdrowe komórki różnych układów. Działania niepożądane leczenia ingerują w sferę fizyczną jak i psychiczną człowieka. W badaniach klinicznych zauważono wpływ na dokonywaną ocenę jakości życia przez pacjentów stanu zdrowia (sytuacji zdrowotnej) w chwili prowadzonych badań. Bardzo istotne jest oddziaływanie na sferę fizyczną społeczną i emocjonalną człowieka występującej choroby, jej symptomów, hospitalizacji i prowadzonej terapii [Lemanowicz-Strąg A, 2014, Olszewski J, 2021]. Jakość życia pacjentów chorych na nowotwory układu krwiotwórczego jest oceniana według dobrostanu pacjenta we wszystkich sferach jego funkcjonowania podczas realizowanego leczenia cytostatycznego.

Introduction

The number of blood cancer patients continues to rise. A higher number of patients are reported among men over the age of 60. Chronic myelogenous leukemia accounts for about 15% of all leukemias occurring in adults. Myelofibrosis is classified as a rare disease, the incidence being less than one person per 100,000 population per year. The majority of patients are over the age of 60, only about 10% are patients, under the age of 40 [https://chorobyrzadkie.pl/wp-content/uploads/2022/02/Zycie-z-choroba-rzadka-2022.pdf, z dnia 20.03.2025].

Cancer treatment with cytostatics affects the entire human body along with the destruction of cancer cells, healthy cells of various systems are also destroyed. The side effects of treatment interfere with the physical as well as psychological spheres of a person. Clinical studies have noted the impact on patients' assessment of their quality of life of the state of health (health situation) at the time of the study. Very important is the impact on the physical social and emotional sphere of a person of the occurrence of the disease, its symptoms, hospitalization and conducted therapy [Lemanowicz-Strąg A, 2014, Olszewski J, 2021]. The quality of life of patients with hematological malignancies is assessed according to the patient's well-being in all spheres of functioning during the ongoing cytostatic treatment.

Cel badań

Ocena sytuacji zdrowotnej pacjentów z przewlekłą białaczką szpikową lub mielofibrozą w trakcie leczenia standardowego, a także w ramach programu lekowego

Objective

Assessment of the health situation of patients with chronic myelogenous leukemia or myelofibrosis under standard treatment, as well as under a drug program

Materiał i metody

W badaniu wzięło udział 132 pacjentów, którzy chorowali na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę oraz byli objęci leczeniem standardowym lub programem lekowym Badania wykonano w Specjalistycznej Poradni Hematologicznej oraz na Oddziale Hematologii w Uniwersyteckim Szpitalu

Material and methods

The study included 132 patients who had chronic myelogenous leukemia or myelofibrosis and were on standard treatment or a drug program The study was performed at the Specialized Hematology Outpatient Clinic and the Hematology Department at the Frederic Chopin University Clinical Hospital in Rzeszow.

Klinicznym im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie. Udział w badaniach był dobrowolny oraz anonimowy. Kryteriami włączenia do badań: rozpoznana choroba nowotworowa układu krwiotwórczego oraz zastosowane leczenie standardowe lub program lekowy. W pracy zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, narzędziem był autorski kwestionariusz ankiety i standaryzowane test EORTC QLQ-C30. Narzędzie autorskie zawierało 23 pytania: 7 metryczkowych i 16 właściwych (22 pytania zamknięte i 1 pytanie otwarte), które dostarczyły informacji o stanie zdrowia, procesie leczenia, jak i wsparciu w trakcie choroby. Obliczenia wykonano programem IBM SPSS Statistics 22, w pracy przyjęto poziom istotności $p < 0,05$. W pierwszym kroku analizy sprawdzono, czy spełniony był warunek normalności rozkładów zmiennych, do czego użyto testu Kołmogorowa-Smirnowa z poprawką Lillieforsa. Brak spełnienia tego warunku wskazywał na konieczność użycia nieparametrycznych metod analizy, a były to: test Manna-Whitney'a oraz test Kruskala-Wallisa.

Participation in the study was voluntary and anonymous. Inclusion criteria for the study: diagnosed hematologic malignancy and used standard treatment or drug program. The study used a diagnostic survey method, the tool was an author's survey questionnaire and standardized EORTC QLQ-C30 test. The author's tool contained 23 questions: 7 metric and 16 pertinent (22 closed questions and 1 open-ended question), which provided information about the patient's health status, treatment process, as well as support during the disease. The analysis was done with the program IBM SPSS Statistics 22 program, the study assumed a significance level of $p < 0.05$. In the first step of the analysis, it was checked whether the condition of normality of the distributions of variables was met, for which the Kolmogorov-Smirnov test with Lilliefors correction was used. Failure to meet this condition indicated the need to use non-parametric methods of analysis, and these were the Mann-Whitney test and the Kruskal-Wallis test.

Wyniki i wnioski

Najczęściej wskazywanym skutkiem ubocznym stosowanej terapii było zmęczenie takich odpowiedzi udzieliło 96,2% badanych (N = 127), nudności 66,7% badanych (N = 88) oraz wymioty 53,8% ankietowanych (N = 71). Co trzeci chory na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę przyznał, że wynikiem przyjmowanych leków była biegunka takich odpowiedzi udzieliło 33,3% respondentów N = 44). Spośród innych wskazywanych objawów ubocznych stosowanej farmakoterapii wskazywano między innymi wypadanie włosów u 27,3% ankietowanych N = 36), wysypkę u 25,0%, (N = 33) oraz zawroty głowy u 21,2% (N = 28). Lęk był głównym stanem emocjonalnym, który towarzyszył chorych na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę, wskazany został prze 81,8% osób (N = 108).

Jakość życia chorych na przewlekłą białaczkę szpikową lub mielofibrozę leczonych standardowo lub programem lekowym jest obniżona w podskali emocjonalnej (60,6 pkt), pełnienia ról społecznych (48,2pkt) , a także podskali stanu zdrowia/jakości życia (52,65%) i objawów.

Analiza skal somatycznych (wyższe wartości na skali 0-100, to większe natężenie objawów chorobowych) potwierdziła znacznie obniżoną jakość życia u chorych w zakresie zmęczenia (56,65 pkt.), bólu (55,05 pkt.) oraz utraty apetytu (49,24 pkt.). Widoczne były również objawy choroby związane z bezsennością (36,87 pkt.), nudnościami i wymiotami (31,69 pkt.) oraz trudnościami finansowymi, wynikającymi z choroby (25,51 pkt.). Niewielkie było natężenie takich objawów, jak biegunka (11,11 pkt.), duszności (11,11 pkt.), czy zaparcia (10,10 pkt.).

Results and conclusions

The most frequently indicated side effect of the therapy used was fatigue such answers were given by 96.2% of respondents (N = 127), nausea 66.7% (N = 88) and vomiting 53.8% of respondents (N = 71). One in three chronic myelogenous leukemia or myelofibrosis patients admitted that diarrhea was the result of the medications they were taking such answers were given by 33.3% of respondents N = 44). Among other indicated side effects of the pharmacotherapy used were hair loss in 27.3% of respondents N = 36), rash in 25.0%, (N = 33) and dizziness in 21.2% (N = 28). Anxiety was the main emotional state that accompanied patients with chronic myelogenous leukemia or myelofibrosis, indicated by 81.8% of people (N = 108).

The quality of life of chronic myelogenous leukemia or myelofibrosis patients treated with the standard or drug program is reduced in the emotional subscale (60.6 points), fulfilling social roles (48.2pts) , as well as the health status/quality of life subscale (52.65%) and symptoms.

Analysis of the somatic scales (higher values on the 0-100 scale, means greater intensity of disease symptoms) confirmed significantly reduced quality of life in patients in terms of fatigue (56.65 points), pain (55.05 points) and loss of appetite (49.24 points). Also evident were disease symptoms related to insomnia (36.87 points), nausea and vomiting (31.69 points) and financial difficulties resulting from the disease (25.51 points). The severity of symptoms such as diarrhea (11.11 points), shortness of breath (11.11 points), and constipation (10.10 points) was low.

Słowa kluczowe

sytuacja zdrowotna, przewlekła białaczka szpikowa, mielofibroza, leczenie standardowe, program lekowy

Keywords

health situation, chronic myeloid leukemia, myelofibrosis, standard treatment, drug program

Autor/Autorzy

Author/Authors

Małgorzata Dżugan

Tytuł

Przeciwnowotworowe działanie propolisu – stan wiedzy i perspektywy terapeutyczne

Title

Anticancer effects of propolis – state of knowledge and therapeutic prospects

Afiliacja

Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Technologiczno-Przyrodniczy Zakład Chemii i Toksykologii Żywności, Instytut Technologii Żywności i Żywienia

Affiliation

University of Rzeszów, Faculty of Technology and Life Sciences, Department of Chemistry and Food Toxicology, Institute of Food Technology and Nutrition

Wstęp

Propolis to unikalny naturalny środek, stosowany od czasów starożytnych w medycynie tradycyjnej, którego właściwości farmakologiczne są wciąż intensywnie badane. Dostępna literatura naukowa potwierdza skuteczność propolisu i jego składników bioaktywnych w walce z zakażeniami bakteryjnymi i wirusowymi oraz różnymi typami nowotworów. Dużym ograniczeniem dla terapeutycznego wykorzystania propolisu jest jego zróżnicowany skład chemiczny związany z pochodzeniem botanicznym/geograficznym. Ponadto stosowanie różnych metod wytwarzania ekstraktów propolisowych skutkuje zróżnicowaniem i brakiem powtarzalności wyników uzyskiwanych w badaniach przedklinicznych powadzonych na komórkach, tkankach i zwierzętach.

Introduction

Propolis is a unique natural agent, used since ancient times in traditional medicine, whose pharmacological properties are still intensively studied. Available scientific literature confirms the efficacy of propolis and its bioactive components against bacterial and viral infections and various types of cancer. A major limitation for the therapeutic use of propolis is its diverse chemical composition related to its botanical/geographical origin. In addition, the use of different methods of producing the propolis extracts used results in the diversification and lack of repeatability of the results obtained in preclinical studies conducted on cells, tissues and animals.

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie aktualnego stanu badań przedklinicznych dotyczących właściwości przeciwnowotworowych propolisu z uwzględnieniem standaryzacji stosowanych ekstraktów propolisowych.

Objective

The aim of the paper is to present the current status of preclinical research on the anticancer properties of propolis, taking into account the standardization of the propolis extracts used.

Materiał i metody

Dokonano przeglądu publikacji dostępnych w bazie PubMed dotyczących badań nad właściwościami przeciwnowotworowymi ekstraktów propolisu topolowego, analizując sposób pozyskania ekstraktu pod względem czynników wpływających na aktywność biologiczną ekstraktów propolisowych (metoda, rozpuszczalnik, warunki ekstrakcji).

Material and methods

A review of publications available in the PubMed database on studies on the anticancer properties of poplar propolis extracts was conducted, analyzing the method of obtaining the extract in terms of factors influencing the biological activity of propolis extracts (method, solvent, extraction conditions).

Wyniki i wnioski

W badaniach własnych ustalono, że o aktywności biologicznej (mierzonej jako aktywność antyoksydacyjna i antybakteryjna) ekstraktu propolisowego decyduje jakość surowca oraz sposób ekstrakcji. Ponadto, z uwagi na duże zróżnicowanie surowca, do standaryzacji należy stosować zarówno metody chemiczne oraz biologiczne. Tymczasem w analizowanych publikacjach dotyczących badań przedklinicznych z wykorzystaniem ekstraktów propolisowych często stwierdzano brak lub niepełny opis sposobu pozyskania ekstraktu i/lub oceny jego składu chemicznego i aktywności biologicznej. Tymczasem

Results and conclusions

In our own studies, it was determined that the biological activity (measured as antioxidant and antibacterial activity) of propolis extract is determined by the quality of the raw material and the extraction method. Moreover, due to the large diversity of the raw material, both chemical and biological methods should be used for standardization. Meanwhile, in the analyzed publications on preclinical studies using propolis extracts, there was often a lack of or incomplete description of the method of obtaining the extract and/or assessment of its chemical composition and biological activity in vitro.

standaryzacja ekstraktów propolisowych do badań przedklinicznych jest niezbędna dla zapewnienia powtarzalności i porównywalności wyników uzyskiwanych w różnych laboratoriach oraz do określenia bezpiecznego lecz efektywnego dawkowania. Stosowanie standaryzowanych ekstraktów propolisowych w badaniach prowadzonych na komórkach nowotworowych oraz na modelach zwierzęcych jest kluczowe dla przyśpieszenia badań klinicznych z udziałem dużych grup pacjentów, które mogłyby wykazać skuteczność propolisu w leczeniu nowotworów u ludzi.

Meanwhile, the standardization of propolis extracts for preclinical studies is necessary to ensure the repeatability and comparability of results obtained in different laboratories and to determine a safe but effective dosage. The use of standardized propolis extracts in studies conducted on cancer cells and animal models is crucial for accelerating clinical trials involving large groups of patients that could demonstrate the effectiveness of propolis in the treatment of cancer in humans.

Słowa kluczowe

propolis, ekstrakcja, standaryzacja, aktywność przeciwnowotworowa, badania przedkliniczne

Keywords

propolis, standarization, anticancer activity, preclinical trials

Autor/Autorzy

Viktoria Fedenko

Tytuł

Poziom wiedzy studentek uniwersytetu medycznego na temat szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego i ich zasięgu

Afiliacja

Iwano-Frankowski Narodowy Uniwersytet Medyczny, Wydział Lekarski, Iwano-Frankiwsk, Ukraina

Wstęp

Rak szyjki macicy ma udowodnioną etiologię wirusową i można mu zapobiegać poprzez szczepienia przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego.

Cel badań

Określenie poziomu wiedzy studentek uniwersytetu medycznego na temat szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego.

Materiał i metody

Przeprowadzono wywiady z 92 studentkami Narodowego Uniwersytetu Medycznego w Iwano-Frankowsku.

Wyniki i wnioski

Wyniki. Stwierdzono, że większość badanych studentek (95,7%) wiedziała o istnieniu szczepionki przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (human papilomavirus, HPV). Jednak tylko 12,0% przeszło pełny cykl szczepień, a kolejne 9,8% otrzymało niepełny cykl. Pozostałe 78,3% nie zostało zaszczepionych, a głównymi powodami tego były wysoki koszt szczepionki (35,9%) i brak wiedzy, gdzie można się zaszczepić (28,3%). Jednocześnie 18,5% respondentek przyznało, że nie uważa szczepienia przeciwko HPV za konieczne, a 15,2% obawiało się powikłań. Tylko mniej niż jedna trzecia respondentów (27,2%) otrzymała zalecenie wykonania tego szczepienia od lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Większość respondentów (81,5%) przyznała, że zaszczepiłaby się, gdyby szczepionka była bezpłatna, a nawet 77,2% było gotowych zaszczepić się na własny koszt. Ponadto zdecydowana większość (87,0%) respondentów wyraziła poparcie dla włączenia szczepień przeciwko HPV do krajowego kalendarza szczepień.

Wyniki badania przeprowadzonego wśród studentek medycyny wskazują na ogólnie niską wiedzę i niski zasięg szczepień przeciwko HPV w Ukrainie.

Słowa kluczowe

rak szyjki macicy, profilaktyka, zakres szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka, wiedza prewencyjna

Author/Authors

Title

The level of knowledge among medical university students about the human papillomavirus (HPV) vaccination and its coverage

Affiliation

Ivano-Frankivsk National Medical University, Medical Faculty, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Introduction

Cervical cancer has a proven viral etiology and it can be prevented by vaccination against human papillomavirus.

Objective

Determining the level of knowledge among medical university students about the human papillomavirus (HPV) vaccination.

Material and methods

There were interviewed 92 female Ivano-Frankivsk National Medical University students.

Results and conclusions

Results. It was found that most of the surveyed female students (95.7%) knew about the existence of a vaccine against the human papillomavirus (HPV). However, only 12.0% have undergone a full course of vaccination and another 9.8% have received an incomplete course. The remaining 78.3% were not vaccinated, and the main reasons for this were the high cost of the vaccine (35.9%) and not knowing where to get vaccinated (28.3%). At the same time, 18.5% of respondents admitted that they did not consider it necessary to be vaccinated against HPV, and 15.2% were afraid of complications. Only less than a third of the respondents (27.2%) were recommended to get this vaccination by their primary care physician. The majority of respondents (81.5%) admitted that they would have been vaccinated if the vaccine was no charge, and even 77.2% were ready to be vaccinated at their own cost. In addition, the vast majority (87.0%) of respondents expressed their support for the inclusion of HPV vaccination in the national vaccination schedule. The results of the medical student survey indicate generally low awareness and low coverage of HPV vaccination in Ukraine.

Keywords

cervical cancer, prevention, papillomavirus vaccination coverage, preventive awareness

Autor/Autorzy

Kamil Fineczko, Elżbieta Cipora, Irena Dorota Karwat

Tytuł

Poziom wiedzy studentów wybranych kierunków medycznych na temat profilaktyki raka piersi i raka gruczołu krokowego

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Rak piersi i rak gruczołu krokowego stanowią narastający problem zdrowia publicznego ze względu na wysokie wskaźniki zachorowalności oraz umieralności. W Polsce rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u kobiet, stanowi 25% rozpoznań nowotworów złośliwych u osób tej płci. Natomiast rak gruczołu krokowego stanowi 15% wszystkich zachorowań na nowotwory złośliwe u mężczyzn.

Cel badań

Celem pracy było określenie poziomu wiedzy studentów wybranych kierunków medycznych na temat profilaktyki raka piersi i raka gruczołu krokowego.

Materiał i metody

W badaniu wzięło udział 136 studentów kierunków medycznych, do analizy przyjęto 130 kompletnie wypełnionych ankiet. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankiety, a narzędziem badawczym był Autorski kwestionariusz ankiety oraz Autorska skala oceny. W opracowaniu i analizie wyników wykorzystano pakiet IBM SPSS 26.0. Przyjęto zależność istotną statystycznie na poziomie $p \leq 0,05$.

Wyniki i wnioski

Bardzo dobrym poziomem wiedzy na temat profilaktyki raka piersi i raka gruczołu krokowego wykazało się 22,31% badanych, dobrym 28,46%, dostatecznym 21,54%, miernym 24,62%, a 3,07% studentów nie miało wiedzy w tym zakresie. Wyższe wyniki osiągnęli respondenci w ocenie korzystania z badań profilaktycznych. Studenci pielęgniarstwa – studiów II stopnia wykazali się wyższym poziomem wiedzy oraz częściej korzystali z badań profilaktycznych w porównaniu do studentów ratownictwa medycznego, fizjoterapii i pielęgniarstwa – studiów I stopnia. Kobiety w porównaniu do mężczyzn również miały wyższy poziom wiedzy i częściej brały udział w badaniach profilaktycznych. Dotyczy to także starszych respondentów w porównaniu do młodszych.

Title

The level of knowledge among students of selected medical fields rtegarding the prevention of breast and prostate cancer

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Breast cancer and prostate cancer represent a growing public health concern due to high incidence and mortality rates. In Poland, breast cancer is the most frequently diagnosed malignant tumor among women, accounting for 25% of all malignant cancer diagnoses in this group. Meanwhile, prostate cancer constitutes 15% of all malignant cancer cases diagnosed in men.

Objective

The aim of this study was to determine the level of knowledge among students of selected medical fields regarding the prevention of breast and prostate cancer.

Material and methods

The study involved 136 medical students, with 130 correctly completed questionnaires included in the analysis. A diagnostic survey method was applied, using a questionnaire technique. The research tools included an original questionnaire and an original rating scale. The IBM SPSS 26.0 software package was used for data processing and analysis. A statistically significant relationship was considered at the level of $p \leq 0.05$.

Results and conclusions

A very good level of knowledge regarding the prevention of breast and prostate cancer was demonstrated by 22.31% of respondents, a good level by 28.46%, a sufficient level by 21.54%, a poor level by 24.62%, while 3.07% had no knowledge in this area. The respondents scored higher in terms of engagement in preventive screenings. Second-degree nursing students demonstrated a higher level of knowledge and more frequent participation in preventive screenings compared to emergency medical service students, physiotherapy students, and first-degree nursing students. Women, compared to men, also had a higher level of knowledge and participated in preventive screenings more frequently. Similarly, older respondents had higher levels of knowledge and screening participation compared to younger ones.

Średni poziom wiedzy studentów na temat profilaktyki raka piersi i raka gruczołu krokowego był dostateczny. Natomiast świadomość w zakresie możliwości i potrzeby wykonywania badań profilaktycznych w kierunku tych nowotworów była na poziomie dobrym. Wiek, płeć, kierunek, stopień studiów miały istotne znaczenie dla poziomu wiedzy studentów oraz ich udziału w badaniach profilaktycznych.

Słowa kluczowe

rak piersi, rak gruczołu krokowego, profilaktyka, wiedza, studenci

The average level of knowledge among students regarding the prevention of breast and prostate cancer was sufficient. However, awareness of the possibilities and necessity of preventive screenings for these cancers was at a good level. Age, gender, field of study, and level of study significantly influenced students' knowledge and their participation in preventive screenings.

Keywords

breast cancer, prostate cancer, prevention, knowledge, students

Autor/Autorzy

Author/Authors

Lucyna Gazdowicz, Izabela Gąska, Katarzyna Sygit, Elżbieta Cipora

Tytuł

Satysfakcja z życia kobiet z rozpoznaniem raka piersi z uwzględnieniem wybranych czynników socjodemograficznych

Title

Life satisfaction of women diagnosed with breast cancer with consideration of selected sociodemographic factors

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u kobiet, stanowi drugą po raku płuca przyczynę zgonów z powodu chorób nowotworowych. Najczęściej dotyczy kobiet w wieku 50–69 lat, ale coraz częściej rozpoznawany jest również u młodszych. W profesjonalnej opiece istotne znaczenie ma zwrócenie szczególnej uwagi na satysfakcję z życia pacjentek. Określenie czynników warunkujących zadowolenie z życia, może stanowić podstawę poprawy funkcjonowania osób z chorobą nowotworową.

Introduction

Breast cancer is the most common malignancy in women and is the second cause of cancer deaths after lung cancer. It most commonly affects women aged 50–69 years, but is increasingly being diagnosed in younger women as well. In professional care, it is important to pay particular attention to patients' life satisfaction. Identifying the determinants of life satisfaction can provide a basis for improving the functioning of people with cancer.

Cel badań

Celem pracy była ocena poziomu satysfakcji z życia kobiet z rozpoznaniem raka piersi z uwzględnieniem wybranych czynników socjodemograficznych.

Objective

The aim of this study was to assess the level of life satisfaction of women with a diagnosis of breast cancer taking into account selected sociodemographic factors.

Materiał i metody

Badaniami objęto 465 kobiet z rozpoznaniem raka piersi leczonych w Podkarpackim Ośrodku Onkologicznym im. ks. B. Markiewicza w Brzozowie. Średnia wieku badanych wyniosła M = 55,62 lata. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, a jako narzędzia badawcze Autorski Kwestionariusz Ankiety oraz Skalę Satysfakcji z Życia (SWLS). Obliczenia statystyczne przeprowadzono przy użyciu pakietu IBM SPSS 26.0. Za istotną statystycznie przyjęto wartość $p \leq 0,05$.

Material and methods

The study included 465 women with a diagnosis of breast cancer treated at the Fr. B. Markiewicz Subcarpathian Oncological Centre in Brzozow. The mean age of the respondents was M = 55.62 years. A diagnostic survey method was used, and the Author's Questionnaire Survey and the Satisfaction with Life Scale (SWLS) were used as research tools. Statistical calculations were performed using the IBM SPSS 26.0 package, and a value of $p \leq 0.05$ was considered statistically significant.

Wyniki i wnioski

Średnia wartość ogólnego wskaźnika satysfakcji z życia w badanej grupie wyniosła M = 21,59. U 40,7% respondentek poziom satysfakcji z życia był wysoki, u 34,8% przeciętny, a u 24,5% niski. Najwyższe wartości satysfakcji z życia zostały osiągnięte przez badane kobiety w wieku 20–30 lat (M = 23,94), natomiast najniższe przez kobiety w wieku 41–50 lat i 61–70 lat (M = 21,10). Osoby pracujące zawodowo osiągnęły nieznacznie wyższe średnie wartości satysfakcji z życia w porównaniu do osób niepracujących (M = 21,82 vs. M = 21,45). Satysfakcja z życia kobiet aktywnych zawodowo przed chorobą była porównywalna z satysfakcją osób niepracujących (M = 21,63 vs. M = 21,55). Najwyższą średnią wartość satysfakcji z życia

Results and conclusions

The average value of the total life satisfaction index in the study group was M = 21.59. The level of life satisfaction was high in 40.7% of the respondents, average in 34.8%, and low in 24.5%. The highest values of life satisfaction were achieved by the surveyed women aged 20–30 years (M = 23.94), while the lowest values were achieved by the women aged 41–50 years and 61–70 years (M = 21.10). Professionally employed people achieved slightly higher average values of life satisfaction compared to non-employed people (M = 21.82 vs. M = 21.45). Satisfaction with the life of professionally active women before the disease was comparable to that of unemployed people (M = 21.63 vs. M = 21.55). The highest average value of life satisfaction was recorded by

miały kobiety deklarujące bardzo dobrą (M = 23,50) i dobrą (M = 22,17) sytuację finansową, a najniższą te, które uważały że ich sytuacja finansowa jest zła (M = 18,59). Wyższą średnią wartość poziomu satysfakcji z życia (M = 22,13) uzyskały respondentki, które nie otrzymały wsparcia, a u kobiet, deklarujących otrzymanie wsparcia średnia poziomu satysfakcji z życia była znacznie niższa (M = 20,95).

Analizowane czynniki socjodemograficzne, tj.: wiek, miejsce zamieszkania, stan cywilny, źródło utrzymania, aktywność zawodowa nie wpływały w sposób istotny na satysfakcję z życia kobiet (p > 0,05), natomiast satysfakcja z życia była zależna od sytuacji finansowej (p = 0,001) i otrzymanego wsparcia (p = 0,018). Należy kontynuować badania dotyczące satysfakcji z życia osób z chorobami nowotworowymi, ponieważ określenie czynników mających znaczenie dla poziomu satysfakcji stanowi przesłankę do objęcia szczególną opieką pacjentek zagrożonych wystąpieniem niskiego poziomu satysfakcji z życia.

Słowa kluczowe

satysfakcja z życia, rak piersi, kobiety

women declaring a very good (M = 23,50) and good (M = 22,17) financial situation, and the lowest by those who believed that their financial situation was bad (M = 18.59). A higher average value of the level of life satisfaction (M = 22.13) was obtained by respondents who did not receive support, and in women who declared receiving support, the average level of life satisfaction was much lower (M = 20.95).

The analysed sociodemographic factors, i.e. age, place of residence, marital status, source of income, professional activity did not significantly affect women's life satisfaction (p > 0.05), while life satisfaction depended on the financial situation (p = 0.001) and the support received (p = 0.018). Research on life satisfaction of people with cancer should be continued, because the determination of factors important for the level of satisfaction is a premise for special care for patients at risk of low life satisfaction.

Keywords

life satisfaction, breast cancer, women

Autor/Autorzy

Monika Grela[1, 2, 3, 4], Izabela Gąska[2], Anita Żyłka-Reut[2], Renata Skalska-Izdebska[3, 4]

Tytuł

Ocena wpływu rękawa kompresyjnego na ryzyko wystąpienia obrzęku limfatycznego u kobiet po leczeniu raka piersi

Afiliacja

[1]Szpital Specjalistyczny w Brzozowie Podkarpacki Ośrodek Onkologiczny im ks. B. Markiewicza
[2] Uczelnia Państwowa im Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny
[3]Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Przemyślu, Instytut Ochrony Zdrowia
[4]Uniwersytet Rzeszowski, Kolegium Nauk Medycznych

Wstęp

Rak piersi i jego powikłania po wieloetapowym leczeniu jest powszechnym problemem dotyczącym pacjentów onkologicznych. Rozpoczęcie wczesnej profilaktyki przeciwobrzękowej pozwala na ograniczenie u pacjentów dysfunkcji funkcjonalnych w przyszłości. Ważną składową tej profilaktyki jest przede wszystkim fizjoterapia.

Cel badań

Celem pracy jest porównanie efektywności standardowo prowadzonych elementów kompleksowej terapii przeciwobrzękowej z terapią w której dodatkowo zastosowano rękawy kompresyjne o działaniu profilaktycznym.

Materiał i metody

Do badania włączono pacjentki leczone z powodu raka piersi w Breast Cancer Unit w Szpitalu Specjalistycznym w Brzozowie Podkarpackim Centrum Onkologicznym. Do grupy badanej zakwalifikowano 40 pacjentek z zastosowaniem dodatkowo rękawa kompresyjnego o działaniu profilaktycznym, do grupy kontrolnej 40 pacjentek z wyłącznie kompleksową terapią przeciwobrzękową. Czas obserwacji pacjentek wynosił 10 miesięcy. W badaniu posłużono się ankietą własnego autorstwa. Co 3 miesiące w każdej grupie pacjentek przeprowadzono dziesięciodniowy program kompleksowej terapii przeciwobrzękowej. Dokonano oceny parametrów obrzęku limfatycznego.

Wyniki i wnioski

1. Zaobserwowano większą efektywność z przeprowadzonej terapii w grupie badanej.
2. U żadnej z pacjentek z grupy badanej nie zaobserwowano obrzęku limfatycznego.
3. Istotne statystycznie wyniki wskazują na skuteczność rękawa kompresyjnego profilaktycznego

Title

Evaluation of the effect of a compression sleeve on the risk of lymphedema in women after breast cancer treatment

Affiliation

[1]Specialist Hospital in Brzozów Oncology Centre of the Podkarpackie Province in Brzozów
[2]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine
[3]Polish Academy of Applied Sciences in Przemyśl, Institute of Health Protection
[4]University of Rzeszów, College of Medical Sciences

Introduction

Breast cancer and its complications after multi-stage treatment is a common problem for cancer patients. Early anti-oedema prophylaxis allows patients to reduce functional dysfunctions in the future. An important component of this prevention is primarily physiotherapy.

Objective

The aim of the study is to compare the effectiveness of standard elements of comprehensive anti-oedema therapy with a therapy in which compression sleeves with prophylactic action were additionally used.

Material and methods

The study included patients treated for breast cancer at the Breast Cancer Unit at the Specialist Hospital in Brzozów Podkarpacki Oncology Center. 40 patients with the use of an additional compression sleeve with prophylactic action were qualified in the study group, and 40 patients with only comprehensive anti-oedema therapy were included in the control group. The follow-up time was 10 months. The study used a questionnaire of my own authorship. Every 3 months, a ten-day program of comprehensive anti-oedema therapy was performed in each group of patients. Lymphoedema parameters were assessed.

Results and conclusions

1. *Greater effectiveness of the therapy was observed in the study group.*
2. *Lymphoedema was not observed in any of the patients in the study group.*
3. *Statistically significant results indicate the effectiveness of prophylactic compression sleeve in*

w zapobieganiu obrzękowi limfatycznemu u pacjentów po leczeniu raka piersi.
4. Wskazana jest dalsza kontynuacja badań na większej grupie badanych i dłuższym czasie obserwacji.

Słowa kluczowe

obrzęk limfatyczny, terapia przeciwobrzękowa, rak piersi, rękaw kompresyjny

the prevention of lymphedema in patients after breast cancer treatment.
4. *Further continuation of the study on a larger group of subjects and longer follow-up time is recommended.*

Keywords

lymphedema, anti-oedema therapy, breast cancer, compression sleeve

Autor/Autorzy

Ivica Gulášová, Denisa Zoľáková

Tytuł

Úroveň informovanosti žien o HPV víruse
Poziom świadomości kobiet na temat wirusa HPV

Afiliacja

Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

Wstęp

Na Slovensku je epidemiologická situácia rakoviny krčka maternice závažná, keďže aj Slovensko patrí medzi štáty s vyšším výskytom tohto ochorenia. Práve preto by mala byť prevencia rakoviny krčka maternice na Slovensku veľmi dôležitým vedomostným prvkom každej ženy.

Cel badań

V našej štúdií sme skúmali úroveň informovanosti u žien o HPV víruse, o možných spôsoboch nákazy HPV vírusom, o najrizikovejšej skupine žien a o najčastejšom spôsobe prenosu nákazy HPV vírusom. Hlavným cieľom bolo zistiť Informovanosť žien o HPV víruse podľa veku žien.

Materiał i metody

Respondentmi boli ženy v zastúpení: do 40 rokov života 66,4% (n = 164), od 41-60 roku života 28,3% (n = 70), nad 61 rokov 13 žien, čo značí 5,3%. Podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania predstavovalo 55,9% (n = 138) žien s vysokoškolským vzdelaním, 38,1%. (n = 94)žien so stredoškolským vzdelaním, 6,1% (n = 15) ženy so základným vzdelaním. Hlavnou výskumnou metódou bol dotazník vlastnej konštrukcie, podrobený verifikácii v pilotnej štúdii. Získané dáta sme vyhodnocovali pomocou programu Microsoft Office Excel 2016. Použitou štatistickou metódou bol ANOVA testu percentuálne a bodovo (p-hod).

Wyniki i wnioski

ANOVA testom sme porovnali aritmetický priemer vedomostného skóre o ľudskom papilomavíruse u sledovaného súboru respondentiek podľa veku. Aritmetický priemer u respondentiek do 40 rokov nadobudol hodnotu 2,7 bodu, čo popisuje 54% u respondentiek vo veku 41-60 rokov 2,9 bodu (58%) a 2,5 bodu, teda 50% a u respondentiek vo vekovej skupine 61 a viac rokov z 5 možných získaných bodov (100%). Týmto výskumným cieľom sme zistili, že informovanosť žien o HPV víruse podľa veku respondentiek je na 54% úrovni. P hodnota = 0,6449. Sledovaný rozdiel nebol štatisticky významný (p = NS). Prijímame nulovú hypotézu tohto výskumného cieľa,

Author/Authors

Title

The level of awareness of women about the HPV virus

Affiliation

Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovateľstva

Introduction

In Slovakia, the epidemiological situation of cervical cancer is serious, as Slovakia is also one of the countries with a higher incidence of this disease. That is why the prevention of cervical cancer in Slovakia should be a very important knowledge element of every woman.

Objective

In our study, we examined the level of awareness among women about the HPV virus, about the possible ways of contracting the HPV virus, about the most at-risk group of women and about the most common way of transmission of HPV infection. The main goal was to find out women's awareness of the HPV virus according to the age of women.

Material and methods

The respondents were women in the representation of: 40 years of age 66.4% (n = 164), from 41-60 years of age 28.3% (n = 70), over 61 years of age 13 women, which means 5.3%. According to the highest level of education, 55.9% (n = 138) were women with higher education, 38.1%. (n = 94)women with secondary education, 6.1% (n = 15) women with primary education. The main research method was a questionnaire of our own design, verified in a pilot study. We evaluated the obtained data using Microsoft Office Excel 2016. The statistical method used was the ANOVA of the test in percentage and point (p = value).

Results and conclusions

We compared the arithmetic mean of the knowledge score about human papillomavirus in the monitored group of respondents by age. The arithmetic mean for respondents under 40 years of age was 2.7 points, which is described by 54% of respondents aged 41-60 years 2.9 points (58%) and 2.5 points, i.e. 50%, and of respondents in the age group of 61 years and over of 5 possible points (100%). With this research goal, we found that women's awareness of the HPV virus according to the age of the respondents is at the 54% level. P value = 0.6449. The observed difference was not statistically significant (p = NS). We accept the zero hypothesis of this research goal, i.e. that there is no relationship between the age of

teda, že medzi vekom žien a úrovňou informovanosti žien o ľudskom papilomavíruse nie je vzťah.

women and the level of awareness of women about the human papillomavirus.

Słowa kluczowe

informovanosť, rakovina krčka maternice, HPV vírus, žena, prevencia

Keywords

awareness, cervical cancer, HPV virus, woman, prevention

Autor/Autorzy

Author/Authors

Yuriy Gurzhenko, Ołeksandr Shulyak, Volodymyr Spyrydonenko

Tytuł

Stan funkcji seksualnej u pacjentów po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego

Title

State of sexual function in patients after prostate cancer surgery

Afiliacja

Państwowy Instytut Urologii im. O.F. Wozianowa Narodowej Akademii Nauk Medycznych Ukrainy, Kijów, Ukraina

Affiliation

State Institution "Vozianov Institute of Urology of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine

Wstęp

Dysfunkcje seksualne u mężczyzn powyżej 45. roku życia, szczególnie po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego, stanowią istotny problem kliniczny.

Introduction

Sexual dysfunction in men over 45 years of age, especially after prostate cancer surgery, is quite relevant.

Cel badań

Porównanie zaburzeń seksualnych u mężczyzn po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego z grupą mężczyzn w podobnym wieku, którzy nie przebyli takiego leczenia.

Objective

Comparison of sexual dysfunction in men after surgical treatment of prostate cancer with a group of men of a similar age who have not undergone such treatment.

Materiał i metody

Do badania zakwalifikowano 119 mężczyzn podzielonych na dwie grupy o średnim wieku 58,4 ± 3,12 lat i 56,2 ± 2,87 lat:

- Grupa 1 (n = 57): pacjenci po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego.
- Grupa 2 (n = 62): pacjenci bez interwencji chirurgicznej.

Material and methods

To achieve the study objective, 119 men were selected and divided into two groups with an average age of 58.4 ± 3.12 years and 56.2 ± 2.87 years, respectively:

- *Group 1 (n = 57): Patients who underwent surgical treatment for prostate cancer.*
- *Group 2 (n = 62): Patients who did not undergo surgical treatment.*

Wyniki i wnioski

Zaburzenia funkcji seksualnej stwierdzono u 91,2% pacjentów z grupy 1 i u 66,1% pacjentów z grupy 2. Dysharmonia w życiu rodzinnym oraz zaburzenia psychopatologiczne występowały odpowiednio u 96,5% i 62,9% badanych. Najczęstszym problemem była dysfunkcja erekcyjna, zgłaszana przez 89,5% pacjentów z grupy 1 i 69,3% z grupy 2. Ciężka postać tego zaburzenia była znacznie częstsza w grupie 1 (29,8%) niż w grupie 2 (12,9%), czyli 2,3 razy częściej ($p < 0,01$), co wskazuje, że mężczyźni po operacji raka gruczołu krokowego doświadczają cięższych postaci zaburzeń erekcyjnych w porównaniu do pacjentów nieoperowanych.

Wskaźniki domen Międzynarodowego Indeksu Funkcji Erekcyjnej (IIEF):

- „Funkcja erekcyjna" – 7,87 ± 1,02 vs. 13,63 ± 1,37 ($p < 0,01$),
- „Satysfakcja ze stosunku" – 6,92 ± 0,83 vs. 9,81 ± 0,93 ($p < 0,05$),
- „Orgazm" – 3,91 ± 0,97 vs. 5,65 ± 0,71 ($p < 0,01$),

Results and conclusions

Sexual dysfunction was detected in 91.2% of patients in Group 1 and 66.1% of patients in Group 2. Disharmony in family life and psychopathological disorders were observed in 96.5% and 62.9% of patients, respectively. Complaints of erectile dysfunction were the most common sexual disorder 89.5% of patients in Group 1 and 69.3% in Group 2 reported erectile disfunction. Severe erectile dysfunction was more prevalent in Group 1 (29.8%) compared to Group 2 (12.9%), meaning 2.3 times more frequently ($p < 0.01$). This indicates that men after surgical treatment for prostate cancer experience significantly more severe erectile dysfunction compared to non-operated patients.

International Index of Erectile Function (IIEF) Domain Scores:

- *"Erectile function" – 7.87 ± 1.02 vs. 13.63 ± 1.37 ($p < 0.01$),*
- *"Satisfaction with sexual intercourse" – 6.92 ± 0.83 vs. 9.81 ± 0.93 ($p < 0.05$),*
- *"Orgasm" – 3.91 ± 0.97 vs. 5.65 ± 0.71 ($p < 0.01$),*

- „Ogólna satysfakcja” – 4,53 ± 0,51 vs. 6,68 ± 0,71 ($p < 0,05$).

Analiza ejakulacji wykazała przedłużoną ejakulację u 82,5% pacjentów z grupy 1 i 77,4% z grupy 2 ($p < 0,05$). Przyspieszona ejakulacja była częstsza w grupie 2 (8,1%) niż w grupie 1 (3,5%). Nadmierne zmęczenie po stosunku zgłaszało 96,5% pacjentów z grupy 1 i 67,7% pacjentów z grupy 2 ($p < 0,01$).

Badanie wykazało istotne zaburzenia funkcji seksualnej u pacjentów po chirurgicznym leczeniu raka gruczołu krokowego w porównaniu z nieoperowanymi mężczyznami w podobnym wieku.

Słowa kluczowe

dysfunkcja seksualna, rak gruczołu krokowego, cechy związane z wiekiem, leczenie chirurgiczne.

- *"Overall satisfaction" – 4.53 ± 0.51 vs. 6.68 ± 0.71 ($p < 0.05$).*

Prolonged ejaculation was observed in 82.5% of patients in Group 1 and 77.4% in Group 2 ($p < 0.05$). Premature ejaculation was more common in Group 2 (8.1%) than in Group 1 (3.5%). Excessive fatigue after sexual intercourse was reported by 96.5% of patients in Group 1 and 67.7% in Group 2 ($p < 0.01$).

The study revealed significant impairments in sexual function among patients who underwent surgical treatment for prostate cancer, compared to non-operated men of the same age.

Keywords

sexual dysfunction, prostate cancer, age-related characteristics, surgical treatment.

Autor/Autorzy

Krzysztof Jakubowski[1, 2], Katarzyna Polańska[3], Grażyna Rogala-Pawelczyk[1], Marek Wojtaszek[1, 2], Maksymilian Chmura[4], Oliver Rácz[5]

Tytuł

Zachowania zdrowotne a wiedza na temat czerniaka skóry wśród wybranych mieszkańców województwa podkarpackiego

Afiliacja

[1]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny
[2]Centrum Medyczne w Łańcucie, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
[3]Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Sanoku, Oddział Chorób Zakaźnych
[4]Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy, Oddział Ortopedii
[5]Uniwersytet Šafárika, Wydział Medyczny, Centrum Badawcze Medipark

Wstęp

Czerniak jest jednym z najbardziej śmiertelnych ze wszystkich nowotworów skóry, a jego częstość występowania zwiększa się. Pacjenci z objawami czerniaka, zgłaszają się dość późno do specjalisty, co może uniemożliwić skuteczne leczenie. Zachowania zdrowotne mają duży wpływ na powstawanie nowotworów skóry.

Cel badań

Ocena związku zakresu wiedzy wybranych mieszkańców Województwa Podkarpackiego na temat czerniaka i jego profilaktyki z zachowaniami zdrowotnymi.

Materiał i metody

Badania przeprowadzono na terenie Województwa Podkarpackiego. Grupą badaną było 200 osób o zróżnicowanych cechach społeczno-demograficznych. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, technikę ankietowania, a narzędziami badawczymi były autorski kwestionariusz ankiety oraz Inwentarz Zachowań Zdrowotnych. Zgromadzone dane poddano analizom statystycznym, przyjęto poziom istotności $p \leq 0,05$.

Wyniki i wnioski

Ankietowani mieli przeciętną wiedzę na temat czerniaka skóry, a także jego profilaktyki. Prawie połowa badanych (47%) oceniła zakres swojej wiedzy na temat profilaktyki czerniaka na poziomie średnim, ocena bardzo wysoka, występowała jedynie u 8% badanej grupy, a dobra u 16%. Prawie połowa badanych kobiet, oceniła swoją wiedzę na temat profilaktyki na poziomie przeciętnym

Author/Authors

Krzysztof Jakubowski[1, 2], Katarzyna Polańska[3], Grażyna Rogala-Pawelczyk[1], Marek Wojtaszek[1, 2], Maksymilian Chmura[4], Oliver Rácz[5]

Title

Health behaviors and knowledge about skin melanoma among selected residents of the podkarpackie voivodeships

Affiliation

[4]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine
[2]Medical Center in Łańcut, Department of Anesthesiology and Intensive Care
[3]Independent Public Health Care Team in Sanok, Department of Infectious Diseases
[4]Healthcare Centre in Dębica, Department of Orthopedics
[5]Šafárik University, Medical Faculty, Medipark Research Centre

Introduction

Melanoma is one of the deadliest of all skin cancers, and its incidence is increasing. Patients with symptoms of melanoma report to a specialist quite late, which can prevent effective treatment. Health behaviors have a major impact on the development of skin cancers.

Objective

Assessment of the relationship between the scope of knowledge of selected residents of the Podkarpackie Voivodeship regarding melanoma and its prevention and health behaviors.

Material and methods

The study was conducted in the Podkarpackie Voivodeship. The study group consisted of 200 people with diverse socio-demographic characteristics. The diagnostic survey method, survey technique, was used, and the research tools were an original survey questionnaire and the Health Behavior Inventory. The collected data were subjected to statistical analysis, the significance level of $p \leq 0.05$ was accepted.

Results and conclusions

The respondents had average knowledge of skin melanoma and its prevention. Almost half of the respondents (47%) assessed the scope of their knowledge of melanoma prevention at an average level, a very high assessment occurred in only 8% of the study group, and good in 16%. Almost half of the women surveyed assessed their knowledge of prevention at an average

(48,2%), z niewiele wyższą częstością, oceniali swoją wiedzę na tym poziomie mężczyźni (52,3%). Dla badanej grupy średnia IZZ wynosiła 75,73 punktów, co wskazywało na dość niski poziom nasileń zachowań zdrowotnych. Jedynie 45 osób co stanowiło 22,5% grupy badanej, miało wysoki poziom nasileń zachowań zdrowotnych. Stwierdzono, że wiek (p = 0,005), płeć (p = 0,0352) oraz poziom wykształcenia (p = 0,05) miały wpływ na zakres wiedzy badanych na temat czerniaka skóry i jego profilaktyki.

Wczesne wykrycie czerniaka skóry jest ważne, ponieważ jego rozpoznanie w późniejszych stadiach rozwoju, wiąże się z większym ryzykiem zgonu. Ogólny poziom wiedzy na temat czerniaka oraz jego profilaktyki w badanej grupie mieszkańców Podkarpacia oceniono na poziomie przeciętnym. Badani mieszkańcy najczęściej nie podejmowali działań profilaktycznych. Zdecydowanie częściej kobiety, osoby z wykształceniem wyższym oraz młodsi ankietowani mieli lepszą wiedzę na temat czerniaka i jego profilaktyki. Ankietowani głównie przejawiali niski poziom nasilenia zachowań zdrowotnych.

Słowa kluczowe

czerniak skóry, profilaktyka, wiedza, zachowania zdrowotne, Podkarpacie.

level (48.2%), with men (52.3%) assessing their knowledge at this level with slightly higher frequency. For the study group, the average IZZ was 75.73 points, which indicated a fairly low level of health behavior intensity. Only 45 people, which constituted 22.5% of the study group, had a high level of health behavior intensity. It was found that age (p = 0.005), gender (p = 0.0352) and level of education (p = 0.05) had an impact on the scope of knowledge of the respondents about skin melanoma and its prevention.

Early detection of skin melanoma is important because its diagnosis in later stages of development is associated with a higher risk of death. The general level of knowledge about melanoma and its prevention in the studied group of residents of Podkarpacie was assessed at an average level. The residents studied most often did not undertake preventive actions. Women, people with higher education and younger respondents were much more likely to have better knowledge about melanoma and its prevention. The respondents mainly showed a low level of health behavior intensity.

Keywords

skin melanoma, prevention, knowledge, health behaviors, Podkarpacie.

Autor/Autorzy

Author/Authors

Danylo Kachmarskyy

Tytuł

Wykorzystanie koncepcji ekonomii behawioralnej jako czynnika skutecznej profilaktyki nowotworów

Title

The use of behavioral economics concepts as a factor in effective cancer prevention

Afiliacja

Uniwersytet Europejski, Wydział Ekonomii, Finansów i Rachunkowości, Kijów, Ukraina

Affiliation

European University, Department of Economics, Finance and Accounting, Kyiv, Ukraine

Wstęp

Ekonomia behawioralna dowodzi, że ludzie nie są w pełni racjonalni i przewidywalni w swoim zachowaniu, jak zakłada standardowa teoria ekonomiczna, zwłaszcza w kwestiach zdrowia. Papierosy są przyczyną ponad dwóch trzecich wszystkich zgonów z powodu raka płuc na świecie. W szczególności na Ukrainie jest to trzecia najczęstsza przyczyna przedwczesnej śmierci.

Introduction

Behavioural economics proves that people are not completely rational and predictable in their behaviour, as standard economic theory suggests, including in health matters. Cigarettes are responsible for more than two-thirds of all lung cancer deaths worldwide. In Ukraine, it is the third most common cause of premature death.

Cel badań

Ocena świadomości młodzieży akademickiej na temat wpływu zachowań (palenia tytoniu) na stan zdrowia.

Objective

Assessment of students' awareness of the impact of behaviour (smoking) on health.

Materiał i metody

Za pomocą anonimowej ankiety objęto badaniem 232 studentów uniwersytetu medycznego we Lwowie.

Material and methods

The method of anonymous questionnaire covered 232 students of the medical university in Lviv.

Wyniki i wnioski

Niezależnie od tego, czy człowiek jest racjonalny, czy podatny na błędy poznawcze, informacja jest istotnym czynnikiem przy podejmowaniu optymalnych decyzji. W związku z tym decyzje mogą się zmieniać, gdy dana osoba ma dostęp do większej ilości informacji. Wyniki badania wykazały, że spośród wymienionych czynników ryzyka, największy negatywny wpływ na zdrowie człowieka ma palenie tytoniu (27,59 ± 2,93%, p ≤ 0,05). Nie stwierdzono różnic w odpowiedziach respondentów dotyczących wpływu obecności palaczy w rodzinie na ich zachowanie.

Odpowiedzi na pytanie o przyczynę rozpoczęcia palenia wśród badanych, którzy palą, były następujące:

- 38,89 ± 6,63% (p≤0,05) wskazało na stresującą sytuację,
- 18,52 ± 5,29% (p≤0,05) – dla przyjemności,
- 22,22 ± 5,66% (p≤0,05) nie potrafiło określić przyczyny.

Na pytanie skierowane do studentów niepalących o powód ich decyzji 66,85 ± 3,53% (p≤0,05) odpowiedziało, że palenie szkodzi zdrowiu. Na pytanie o to, od kogo respondenci otrzymali najważniejsze informacje na temat szkodliwości palenia, 48,71 ± 3,28% (p>0,05) wskazało na rodziców – była to najczęstsza odpowiedź. Podsumowując, dostępność informacji wpływa na podejmowanie decyzji niezależnie od tego, czy dana

Results and conclusions

Regardless of whether a person is rational or subject to behavioural biases, information is an important factor in making an optimal decision. Accordingly, a decision may change when a person has more information available. The results of the survey showed that smoking has the most negative impact on human health (27.59 ± 2.93%, p ≤ 0.05). There was no difference in the respondents' answers about the influence of smokers in the family on their behaviour.

The answer to the question about the reason for starting smoking among the respondents who smoke was as follows:

- *38.89 ± 6.63% (p ≤ 0.05) indicated a stressful situation,*
- *18.52 ± 5.29% (p ≤ 0.05) – for pleasure,*
- *22.22 ± 5.66% (p ≤ 0.05) could not decide on the reason.*

When asked about the reasons why they do not smoke, 66.85 ± 3.53% (p ≤ 0.05) of non-smoking students said that it was harmful to their health. When asked from whom the respondents received the most important information about the dangers of smoking, 48.71 ± 3.28% (p>0.05) reported receiving information from their parents, which was the most frequent answer. Thus, the availability of information affects decision-making regardless of whether a person is rational or

osoba jest racjonalna, czy podatna na błędy poznawcze. Ludzie są zależni od swojego środowiska społecznego, jednak zrozumienie przyczyn powstawania chorób onkologicznych pozwala skutecznie kształtować ich zachowania prozdrowotne.

Słowa kluczowe

ekonomia behawioralna, zdrowie, badanie ankietowe, palenie tytoniu

subject to behavioural biases. People are dependent on their social environment, but understanding the cause of cancer can successfully influence their health behaviour.

Keywords

behavioral economics, health, survey, tobacco smoking

Autor/Autorzy

Author/Authors

Emilia Kinstler, Katarzyna Witka, Katarzyna Froń, Mateusz Niemiec

Tytuł

Prehabilitacja w leczeniu raka jelita grubego

Title

Prehabilitation in treatment in colon cancer

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny, Koło Naukowe Studentów Fizjoterapii

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine, Student Physiotherapy Scientific Association

Wstęp

W Polsce na przestrzeni ostatnich dekad odnotowuje się wzrost zachorowalności i umieralności z powodu raka jelita grubego. Należy zwrócić uwagę naznaczenie wczesnej diagnostyki i badań przesiewowych w kierunku wykrycia tego rodzaju nowotworu. Do czynników ryzyka raka jelita grubego należą starszy wiek pacjentów, ekspozycja na kancerogeny i siedzący tryb życia. Szczególną rolę przypisano aktywności fizycznej jako elementowi profilaktyki pierwotnej, który może obniżyć ryzyko zachorowania nawet o 20%. Oprócz dobrze znanych metod leczenia, takich jak zabiegi chirurgiczne, warto w przypadku raka jelita grubego zwrócić uwagę na koncepcję prehabilitacji przygotowującej w sposób kompleksowy do pomyślnego przejścia terapii onkologicznej. Stres okołooperacyjny ma negatywny wpływ na proces leczenia, co stanowi sygnał do uwzględnienia interwencji psychologicznych w opiece nad pacjentem onkologicznym. Działania profilaktyczne, takie jak właściwa dieta, aktywność fizyczna, unikanie używek i dbałość o mikroflorę jelitową, mogą znacząco ograniczyć ryzyko rozwoju raka jelita grubego.

Introduction

In Poland, the incidence and mortality rates of colorectal cancer have been increasing over the past decades. It is essential to emphasize the importance of early diagnosis and screening tests for detecting this type of cancer. Risk factors for colorectal cancer include older age, exposure to carcinogens, and a sedentary lifestyle. Physical activity plays a particularly significant role as a primary preventive measure, potentially reducing the risk of developing the disease by up to 20%. In addition to well-known treatment methods such as surgical procedures, attention should be given to the concept of prehabilitation, which comprehensively prepares patients for successful oncological therapy. Perioperative stress negatively affects the treatment process, highlighting the need for psychological interventions in oncological patient care. Preventive measures, including a proper diet, physical activity, avoidance of stimulants, and maintaining gut microbiota health, can significantly reduce the risk of developing colorectal cancer.

Cel badań

Celem badania jest określenie roli aktywności fizycznej wpływającej na ograniczenie tzw. stresu okołooperacyjnego, w kontekście profilaktyki pierwotnej raka jelita grubego.

Objective

The aim of the study is to determine the role of physical activity in reducing perioperative stress in the context of primary prevention of colorectal cancer.

Materiał i metody

Na podstawie baz danych PubMed i Google Scholar dokonano analizy piśmiennictwa dotyczącego rehabilitacji w raku jelita grubego oraz roli aktywności fizycznej zapobiegającej występowaniu tego nowotworu.

Material and methods

An analysis of the literature on colorectal cancer rehabilitation and the role of physical activity in preventing this disease was conducted based on data from the PubMed and Google Scholar databases.

Wyniki i wnioski

Aktywność fizyczna ma istotny wpływ na fazę przedoperacyjną. U pacjentów z rakiem jelita grubego objętych kompleksowym programem przygotowania do zabiegu chirurgicznego, w znaczący sposób skróceniu ulega czas leczenia oraz przyspiesza się powrót do sprawności funkcjonalnej po jego zakończeniu.

Results and conclusions

Physical activity plays a crucial role in the preoperative phase. In patients with colorectal cancer who undergo a comprehensive prehabilitation program before surgery, the treatment duration is significantly shortened, and functional recovery after the procedure is accelerated.

Słowa kluczowe

jelito grube, leczenie, profilaktyka i aktywność fizyczna

Keywords

colorectal cancer, treatment, prevention, physical activity

Autor/Autorzy

Author/Authors

Magdalena Konieczny, Izabela Gąska, Elżbieta Kaczmar, Jolanta Sawicka

Tytuł

Realizacja szczepień przeciw HPV w Polsce – stan obecny, bariery i rekomendacje dla poprawy skuteczności programów zdrowotnych

Title

Implementation of HPV vaccination in Poland – current status, barriers, and recommendations for improving the effectiveness of health programs

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Wirus brodawczaka ludzkiego (HPV) jest głównym czynnikiem ryzyka rozwoju raka szyjki macicy oraz innych nowotworów złośliwych. Szczepienia przeciw HPV stanowią kluczową metodę zapobiegania tym nowotworom. W Polsce, mimo dostępności szczepionek, realizacja programów szczepień pozostaje niewystarczająca, a świadomość społeczna na temat HPV i jego skutków zdrowotnych jest nadal niska.

Introduction

Human papillomavirus (HPV) is the primary risk factor for the development of cervical cancer and other malignant tumors. HPV vaccination is a key method for preventing these cancers. In Poland, despite the availability of vaccines, the implementation of vaccination programs remains insufficient, and public awareness of HPV and its health consequences is still low.

Cel badań

Celem pracy była ocena aktualnego stanu realizacji szczepień przeciw HPV w Polsce, identyfikacja barier oraz analiza czynników wpływających na niską frekwencję szczepień wśród dzieci i młodzieży.

Objective

The aim of the study was to assess the current status of HPV vaccination implementation in Poland, identify barriers, and analyze factors influencing the low vaccination rates among children and adolescents.

Materiał i metody

Do analizy wykorzystano dane z krajowych raportów zdrowotnych, informacji z Ministerstwa Zdrowia oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród rodziców i młodzieży. W pracy zastosowano metodę przeglądu literatury oraz analizę danych dotyczących szczepień przeciw HPV w Polsce w latach 2020-2024.

Material and methods

The analysis used data from national health reports, information from the Ministry of Health, and results of surveys conducted among parents and adolescents. The study employed a literature review method and data analysis regarding HPV vaccination in Poland from 2020 to 2024.

Wyniki i wnioski

Analiza wykazała, że mimo wprowadzenia programów szczepień w Polsce, jedynie niewielka część populacji docelowej (dziewcząt i chłopców) korzysta z dostępnych szczepionek. Wskaźniki szczepień są najwyższe w dużych miastach, a niższe na obszarach wiejskich. Barierami w realizacji szczepień są m.in. niski poziom świadomości społeczeństwa, brak powszechnej edukacji na temat HPV oraz obawy dotyczące bezpieczeństwa szczepionek. Wskazano również na problem braku wystarczającej informacji i promocji ze strony instytucji zdrowotnych.

W celu poprawy realizacji szczepień przeciw HPV w Polsce konieczne jest zwiększenie działań edukacyjnych, szczególnie wśród rodziców i młodzieży. Należy także wprowadzić bardziej zintegrowane podejście do realizacji programów szczepień, uwzględniające współpracę z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi. Dodatkowo, istotne jest

Results and conclusions

The analysis revealed that despite the introduction of vaccination programs in Poland, only a small proportion of the target population (girls and boys) is utilizing the available vaccines. Vaccination rates are highest in large cities and lower in rural areas. Barriers to vaccination implementation include low public awareness, lack of widespread education about HPV, and concerns regarding vaccine safety. The analysis also highlighted the problem of insufficient information and promotion from health institutions.

To improve the implementation of HPV vaccinations in Poland, it is essential to increase educational efforts, particularly among parents and adolescents. A more integrated approach to vaccination programs should be introduced, involving cooperation with educational institutions and non-governmental organizations. Additionally, it is crucial to enhance the involvement of

zwiększenie zaangażowania mediów i liderów opinii w promowanie szczepień jako skutecznej metody zapobiegania nowotworom związanym z HPV.

the media and opinion leaders in promoting vaccination as an effective method of preventing HPV-related cancers.

Słowa kluczowe

rak szyjki macicy, HPV, szczepienie, postawy, aktualny stan

Keywords

cervical cancer, HPV, vaccination, attitudes, current status

Autor/Autorzy

Author/Authors

Andrii Koval, Yaroslav Hrzhybovskyy, Oleh Lyubinets

Tytuł

Świadomość społeczeństwa na temat objawów i badań przesiewowych w kierunku raka jelita grubego

Title

Public awareness of the symptoms and screening tests for colorectal cancer

Afiliacja

Lwowski Narodowy Uniwersytet Medyczny im. Danilo Halickiego, Katedra Zdrowia Publicznego

Affiliation

Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Department of Public Health

Wstęp

Rak jelita grubego (RJR) zajmuje trzecie miejsce pod względem śmiertelności wśród nowotworów na świecie. Wczesne wykrycie choroby znacząco zwiększa skuteczność leczenia. Ważnym elementem profilaktyki jest poinformowania społeczeństwa na temat objawów i możliwości badań przesiewowych.

Introduction

Colorectal cancer (CRC) ranks third in mortality among oncological diseases worldwide. Early detection of the disease significantly increases treatment effectiveness. An essential component of prevention is public awareness of symptoms and screening opportunities.

Cel badań

Celem badania jest ocena poziomu poinformowania społeczeństwa na temat objawów i metod badań przesiewowych RJR, z uwzględnieniem różnic płciowych.

Objective

The aim of this study is to assess the level of public awareness regarding the symptoms and screening methods of colorectal cancer, taking into account gender differences.

Materiał i metody

Materiałem badawczym były wyniki anonimowej i dobrowolnej ankiety przeprowadzonej w 2024 roku wśród 1102 osób w wieku 45-75 lat z obwodów lwowskiego, wołyńskiego i rówieńskiego. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego do oceny statystycznych zależności zastosowano nieparametryczny współczynnik korelacji rang Spearmana.

Material and methods

The study was based on the results of an anonymous and voluntary survey conducted in 2024 among 1102 individuals aged 45-75 years in the Lviv, Volyn, and Rivne regions. The diagnostic survey method was used, and Spearman's nonparametric rank correlation coefficient was applied to assess statistical relationships.

Wyniki i wnioski

Wyniki ankiety wykazały różnice płciowe w poinformowaniu objawów RJR oraz metod jego badań przesiewowych. 61,85 ± 1,92% kobiet i 49,25 ± 2,32% mężczyzn ($p \leq 0,001$) wiedziało, że „krew w stolcu" może być objawem polipów i stanów przedrakowych, które mogą ulec złośliwej transformacji. Kobiety częściej niż mężczyźni wskazywały także inne możliwe objawy RJR, takie jak „przewlekłe zaparcia" (47,57 ± 1,98% vs. 34,62 ± 2,21%, $p \leq 0,001$), „zmęczenie" (35,16 ± 1,89% vs. 21,08 ± 1,89%, $p \leq 0,001$), „ból brzucha" (43,17 ± 1,96% vs. 36,77 ± 2,24%, $p \leq 0,05$) oraz „nieuzasadnioną utratę masy ciała" (46,94 ± 1,98% vs. 35,05 ± 2,21%, $p \leq 0,001$). Odsetek mężczyzn, którzy w ogóle nie byli świadomi objawów RJR, był wyższy (24,95 ± 2,01% vs. 16,48 ± 1,47% wśród kobiet, $p \leq 0,001$).

Kobiety miały także lepszą wiedzę na temat badań przesiewowych RJR, zwłaszcza testu na utajoną krew

Results and conclusions

The survey results demonstrated gender differences in awareness of CRC symptoms and screening methods. A total of 61.85 ± 1.92% of women and 49.25 ± 2.32% of men ($p \leq 0.001$) knew that "blood in stool" is a sign of polyps and precancerous conditions that may become malignant. Women were also more likely to identify other potential precancerous symptoms of CRC, such as "chronic constipation" (47.57 ± 1.98% vs. 34.62 ± 2.21%, $p \leq 0.001$), "fatigue" (35.16 ± 1.89% vs. 21.08 ± 1.89%, $p \leq 0.001$), "abdominal pain" (43.17 ± 1.96% vs. 36.77 ± 2.24%, $p \leq 0.05$), and "unexplained weight loss" (46.94 ± 1.98% vs. 35.05 ± 2.21%, $p \leq 0.001$). The proportion of men who were entirely unaware of CRC symptoms was higher (24.95 ± 2.01% vs. 16.48 ± 1.47% among women, $p \leq 0.001$).

Women were also better informed than men about CRC screening and its methods, particularly regarding fecal occult blood testing (52.59 ± 1.98% vs. 42.80 ± 2.29%,

w kale (52,59 ± 1,98% vs. 42,80 ± 2,29%, p ≤ 0,001) oraz kolonoskopii (78,18 ± 1,64% vs. 67,53 ± 2,17%, p ≤ 0,001).

Uzyskane wyniki wskazują na brak poinformowania wśród populacji, zwłaszcza wśród mężczyzn, objawów i metod badań przesiewowych RJR. Zwraca to uwagę na potrzebę prowadzenia ukierunkowanych kampanii informacyjnych w celu zwiększenia wiedzy, przy udziale pracowników medycznych dla skutecznego rozpowszechniania odpowiedniej informacji.

Słowa kluczowe

rak jelita grubego, poinformowaność, screening, różnice płciowe, zdrowie publiczne

p ≤ 0.001) and colonoscopy (78.18 ± 1.64% vs. 67.53 ± 2.17%, p ≤ 0.001).

The obtained data indicate insufficient public awareness, especially among men, regarding colorectal cancer symptoms and screening methods. This highlights the need for targeted information campaigns to increase knowledge levels, with the involvement of healthcare professionals for the effective dissemination of relevant information.

Keywords

colorectal cancer, awareness, screening, gender differences, public health

Autor/Autorzy

Author/Authors

Wiktor Kozik, Bogdan Naszkiewicz, Michał Cibor, Maksymilian Chmura

Tytuł

Różnicowanie rzadkich zespołów bólowych okolicy pięty na przykładzie neuralgii Baxtera – studium przypadku

Title

Differentiating rare pain syndromes of the heel through the example of Baxter's neuralgia – case report

Afiliacja

Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy

Affiliation

Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy

Wstęp

Rzadkie zespoły bólowe w obrębie stopy stanowią istotne wyzwanie diagnostyczne i terapeutyczne, często prowadząc do opóźnionego rozpoznania oraz nieskutecznego leczenia. Jednym z takich schorzeń jest neuralgia Baxtera – neuropatia gałęzi nerwu podeszwowego przyśrodkowego, która może powodować silne dolegliwości bólowe pięty, nierzadko mylone z innymi patologiami, takimi jak ostroga piętowa czy zapalenie rozcięgna podeszwowego.

Introduction

Rare pain syndromes affecting the foot pose a significant diagnostic and therapeutic challenge, often leading to delayed diagnosis and ineffective treatment. One such condition is Baxter's neuralgia—a neuropathy of the medial plantar nerve branch, which can cause severe heel pain, often mistaken for other conditions such as heel spur or plantar fasciitis.

Cel badań

Celem niniejszej pracy jest przedstawienie problematyki rzadkich zespołów bólowych okolicy stopy, ze szczególnym uwzględnieniem neuralgii Baxtera.

Objective

The aim of this study is to explore rare pain syndromes affecting the foot, with a particular focus on Baxter's neuralgia.

Materiał i metody

Badanie przeprowadzono metodą studium indywidualnego przypadku poszerzone o metodę analizy tekstu z jednoczesnym przeglądem piśmiennictwa. Podmiotem badań była 47-letnia pacjentka z dwuletnim wywiadem postępującego upośledzenia funkcji chodu oraz dolegliwości bólowych okolicy piętowej (VAS 9/10).

Material and methods

The study was conducted using a case study method, supplemented by text analysis and a literature review. The subject of the study was a 47-year-old female patient with a two-year history of progressive gait impairment and heel pain (VAS 9/10).

Wyniki i wnioski

Pacjentka lat 47 zgłosiła się z przewlekłym bólem w okolicy piętowej lewej stopy utrzymującym się od ponad dwóch lat. Ból miał charakter piekący i promieniujący, nasilał się podczas długotrwałego obciążania stopy oraz w godzinach wieczornych. Nie ustępował po standardowym leczeniu przeciwbólowym ani fizjoterapii. Badanie kliniczne wykazało: punktową tkliwość w okolicy kostki przyśrodkowej; dodatni test Tinela okolicy nerwu Baxtera; brak cech ostrogi piętowej oraz zapalenia rozcięgna podeszwowego. Liczne badania obrazowe nie wykazały zmian strukturalnych mogących tłumaczyć dolegliwości. Ze względu na charakter objawów i swoiste dla schorzenia badanie fizykalne postawiono rozpoznanie neuralgii Baxtera. Zastosowano diagnostyczną iniekcję steroidową z lidokainą w bolesną okolicę, zalecono odpoczynek oraz wdrożono terapię pregabaliną uzyskując czasową poprawę stanu pacjentki. Z uwagi na nawracający charakter dolegliwości chora została zakwalifikowana do zabiegu operacyjnego.

Results and conclusions

A 47-year-old female patient presented with chronic pain in the left heel, lasting for over two years. The pain was described as burning and radiating, intensifying during prolonged weight-bearing and in the evening hours. It did not respond to standard pain treatments or physical therapy. Clinical examination revealed localized tenderness near the medial malleolus, a positive Tinel's test in the region of Baxter's nerve, and no signs of a heel spur or plantar fasciitis. Numerous imaging studies showed no structural changes that could explain the symptoms. Based on the nature of the symptoms and the specific physical examination findings, a diagnosis of Baxter's neuralgia was made. A diagnostic steroid injection with lidocaine was administered to the painful area, rest was recommended, and pregabalin therapy was started, leading to temporary improvement in the patient's condition. Due to the recurrent nature of the symptoms, the patient was qualified for surgery. The procedure was performed approximately two weeks

Zoperowana w okresie około dwóch tygodni po postawieniu diagnozy. Zastosowanie szerokiego obarczenia kanału stępu wraz z odgałęzieniami nerwu piszczelowego wyeliminowało dolegliwości bólowe (VAS 1 w porównaniu do stanu wyjściowego VAS 9/10). Chora obecnie poddawana jest rehabilitacji oraz terapii blizn celem maksymalizacji efektów leczenia operacyjnego. Wyniki leczenia stanowią potwierdzenie wagi badania fizykalnego w procesie różnicowania zespołów bólowych.

Słowa kluczowe

neuralgia Baxtera, badanie fizykalne, ból stopy, rzadkie zespoły bólowe

after the diagnosis. The surgical intervention, which involved extensive release of the tarsal tunnel and the branches of the tibial nerve, completely alleviated the pain (VAS 1 compared to the initial VAS 9/10). The patient is currently undergoing rehabilitation and scar therapy to maximize the effects of the surgical treatment. The treatment results confirm the importance of physical examination in differentiating pain syndromes.

Keywords

Baxter's neuralgia, physical examination, foot pain, rare pain syndromes

Autor/Autorzy

Ewelina Krawiec, Patrycja Ślączka

Tytuł

Aspekty medyczne i psychospołeczne ciężarnych chorych na nowotwory

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny, Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarek

Wstęp

Choroba nowotworowa jest zawsze sytuacją trudną, ze względu na doświadczane dolegliwości fizyczne, obciążenia psychiczne, często skomplikowany, długotrwały proces diagnostyki i leczenia, ryzyko powikłań oraz obawę o niepomyślne rokowanie. Wystąpienie choroby nowotworowej w ciąży to szczególne wyzwanie dla ciężarnej, jak i personelu medycznego, którego priorytetowym działaniem jest zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej matce, jak również bezpieczeństwa i niezaburzonego rozwoju dziecka. Nowotwory u ciężarnych są rzadkim, ale bardzo poważnym problemem zdrowotnym. Jednak ze względu na coraz późniejsze macierzyństwo a jednocześnie obniżanie się wieku zachorowań na choroby nowotworowe problem ten będzie narastał.

Cel badań

Celem pracy było przedstawienie wybranych aspektów medycznych i psychospołecznych ciężarnych z rozpoznaniem choroby nowotworowej.

Materiał i metody

Praca opiera się na przeglądzie i analizie dostępnej literatury naukowej oraz artykułów medycznych z bazy danych PubMed z 2024 roku. Do wyszukiwania materiału badawczego użyto następujących słów kluczowych: *ciąża, choroba nowotworowa, kobiety.*

Wyniki i wnioski

W procesie wyszukiwania treści uzyskano 1135 wyników, i na podstawie ich liczby można stwierdzić, iż temat nowotworów u kobiet ciężarnych był w ostatnim roku (2024) częstym podejmowanym zagadnieniem w nauce. Prace zamieszczone w internetowej bazie danych dotyczyły zarówno funkcjonowania kobiet w wymiarze fizycznym, problemów i obaw natury psychicznej oraz realizowanych ról społecznych. Odnosiły się do indywidualnego podejścia do diagnostyki i leczenia choroby nowotworowej, która była prowadzona równocześnie z ciążą. W wybranych artykułach opisywane jest wdrożenie terapii onkologicznej u ciężarnych z uwględnieniem potencjalnego ryzyka dla rozwoju płodu, a w innych o odroczeniu leczenia do

Author/Authors

Medical and psychosocial aspects of pregnant cancer patients

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine, Student Scientific Circle of Nurses

Introduction

Cancer is always a difficult situation, due to the physical complaints experienced, the psychological burden, the often complicated, lengthy process of diagnosis and treatment, the risk of complications and the fear of a poor prognosis. The occurrence of cancer in pregnancy is a particular challenge for the pregnant woman, as well as for the medical staff, whose priority is to ensure proper health care for the mother, as well as the safety and undisturbed development of the child. Cancers in pregnant women are a rare but very serious health problem. However, due to increasingly late motherhood and at the same time the decreasing age of cancer incidence, the problem will grow.

Objective

The aim of this study was to present selected medical and psychosocial aspects of pregnant women with a diagnosis of cancer.

Material and methods

The paper is based on a review and analysis of the available scientific literature and medical articles from the PubMed 2024 database. The following keywords were used to search for research material: pregnancy, cancer, women.

Results and conclusions

The content search process yielded 1,135 results, and based on the number of results, it can be concluded that the topic of cancer in pregnant women was a frequent topic of study in the last year (2024). The papers included in the online database dealt with both the physical functioning of women, psychological problems and concerns, and the social roles performed. They referred to the individual approach to cancer diagnosis and treatment, which was carried out concurrently with pregnancy. Selected articles described the implementation of cancer therapy in pregnant women with consideration of potential risks to fetal development, while others described deferring treatment until the end of pregnancy, while monitoring the

czasu zakończenia ciąży, przy jednoczesnym monitorowaniu stanu zdrowia matki. Kluczowym jest również zapewnienie ciężarnej kompleksowego wsparcia psychologicznego wynikającego jednocześnie z obaw o jej własne zdrowie i życia, jak również nienarodzonego jeszcze dziecka.

mother's health. It is also crucial to provide the pregnant woman with comprehensive psychological support arising simultaneously from concerns about her own health and life, as well as that of her yet unborn child.

Słowa kluczowe

ciąża, choroba nowotworowa, aspekty medyczne, aspekty psychospołeczne

Keywords

pregnancy, cancer, medical aspects, psychosocial aspects

Autor/Autorzy

Author/Authors

Oleh Lyubinets[1], Orest Chodor[1], Lidia Liubinets[2], Maria Shchurko[2]

Tytuł

Etapy organizacji systemu profilaktyki patologii onkologicznej na Ukrainie

Title

Stages of organizing the oncology pathology prevention system in Ukraine

Afiliacja

[1]Lwowski Narodowy Uniwersytet Medyczny im. Danylo Halickiego
[2]Lwowska Akademia Medyczna im. Andrieja Krupińskiego

Affiliation

[1]Danylo Halytsky Lviv National Medical University
[2]Andrei Krupinsky Lviv Medical Academy

Wstęp

W latach 2019-2023 w Ukrainie odnotowano 398440 nowych przypadków raka. W 2024 roku Ukraina zatwierdziła Narodową Strategię Walki z Rakiem do 2030 roku. Przewiduje ona opracowanie i zatwierdzenie procedury diagnozowania wczesnych stadiów nowotworów złośliwych, w tym badań przesiewowych onkologicznych, monitorowania stanu zdrowia pacjentów zagrożonych i z patologią przednowotworową.

Introduction

In Ukraine, 398,440 new cancer cases were recorded between 2019 and 2023. In 2024, Ukraine approved the National Strategy for Cancer Control until 2030. It provides for the development and approval of a procedure for diagnosing the early stages of malignant tumors, including cancer screening, monitoring the health status of patients at risk and with precancerous pathology.

Cel badań

Kształtowanie podejścia do tworzenia systemu profilaktyki patologii onkologicznej na Ukrainie

Objective

To form an approach to the creation of a system of prevention of oncological pathology in Ukraine

Materiał i metody

Badania wykonano metodą analizy systemu organizacji profilaktyki w zakresie strukturalnym i procesowym

Material and methods

The research was conducted using the method of analyzing the prevention system organization in structural and procedural aspects.

Wyniki i wnioski

Zgodnie z klasyką podejścia strukturalno-procesowego do wdrażania systemu profilaktyki patologii onkologicznej przewiduje się następujące etapy jego realizacji:

1. Gromadzenie danych. W tym celu proponuje się analizę danych z monitorowania ilościowych i jakościowych wskaźników stanu zdrowia pacjentów z grup ryzyka i z patologią przedrakową, co pozwoli na analizę sytuacji i obliczenie danych prognostycznych.
2. Wybór procesów. Na tym etapie konieczne jest zidentyfikowanie priorytetowych procesów i strategii. Powinny one obejmować wprowadzenie ulepszonych metod gromadzenia informacji, rozwój zawodowy lekarzy i organizatorów opieki zdrowotnej oraz personelu paramedycznego (poprzez udział w seminariach szkoleniowych, zaawansowane szkolenia w zaawansowanych placówkach w celu wprowadzenia najnowszych technologii monitorowania).
3. Identyfikacja realizatorów procesu. Realizatorzy modelu monitorowania obejmują Ministerstwo Zdrowia Ukrainy; jednostki opieki zdrowotnej organów wykonawczych; państwowe, miejskie

Results and conclusions

According to the classic structural-process approach to the implementation of the oncology pathology prevention system, the following stages are envisaged:

1. *Data collection. For this purpose, it is proposed to analyze data from monitoring quantitative and qualitative indicators of the health status of patients at risk and with precancerous pathology, which will allow analysis of the situation and calculation of prognostic data.*
2. *Process selection. At this stage it is necessary to identify priority processes and strategies. These should include the introduction of improved methods of information collection, professional development of physicians and health care organizers and paramedical staff (through participation in training seminars, advanced training at advanced facilities to introduce the latest monitoring technologies).*
3. *Identification of process implementers. Implementers of the monitoring model include the Ministry of Health of Ukraine; health care units of executive bodies; state, municipal and private health care institutions. Health professionals are the implementers of the process.*

i prywatne zakłady opieki zdrowotnej. Pracownicy służby zdrowia są wykonawcami tego procesu.

4. Monitorowanie i optymalizacja. Obejmuje:
   – wdrożenie systemu kontroli jakości monitorowania i oceny;
   – certyfikację jednostek prowadzących monitorowanie i ewaluację;
   – zawarcie umów z regionalnymi ośrodkami informacyjno-analitycznymi statystyki medycznej w sprawie sukcesji przekazywania danych;
   – modernizację kryteriów jakości życia ludności oraz kwestionariuszy opartych na tych kryteriach.
5. Zarządzanie procesami i ich doskonalenie. Kluczowymi elementami tego etapu są:
   – komponent prawny (spójność wsparcia regulacyjnego i metodologicznego);
   – wsparcie naukowe w zakresie monitorowania i ewaluacji wskaźników
   – komponent finansowy i ekonomiczny (zapewnienie mechanizmów finansowania procesów oraz stanu materialnego i technicznego instytucji).

4 Monitoring and optimization. Includes:
   – *implementation of a monitoring and evaluation quality control system;*
   – *certification of units conducting monitoring and evaluation;*
   – *conclusion of agreements with regional medical statistics information and analysis centers on the succession of data transmission;*
   – *modernization of the population quality of life criteria and questionnaires based on these criteria.*
5. Process management and improvement. The key elements of this stage are:
   – *legal component (consistency of regulatory and methodological support);*
   – *scientific support for monitoring and evaluation of indicators*
   – *financial and economic component (ensuring mechanisms for financing processes and the material and technical condition of the institution).*

Słowa kluczowe

profilaktyka nowotworów, system, monitoring

Keywords

cancer prevention, system, monitoring

Autor/Autorzy

Ľudmila Majerníková, Anna Hudáková

Tytuł

Szpiczak mnogi – jakość życia i samokontrola

Afiliacja

Uniwersytet w Preszowie, Wydział Opieki Zdrowotnej, Słowacja

Wstęp

Przeszczepienie komórek macierzystych może być opcją leczenia pacjentów ze szpiczakiem mnogim. Sam proces przeszczepienia obejmuje leczenie wysokimi dawkami chemioterapii, a w niektórych przypadkach również radioterapii. W każdym przypadku działanie terapeutyczne znacząco wpływa na jakość życia pacjentów ze szpiczakiem mnogim przed, w trakcie i po leczeniu. Jakość życia ulega znaczącym zmianom w zakresie niepełnosprawności fizycznej, zdrowia psychicznego, wsparcia społecznego, a także subiektywnego odczucia satysfakcji lub niezadowolenia ze swojej sytuacji.

Cel badań

Celem niniejszej pracy jest ocena i określenie jakości życia pacjentów ze szpiczakiem mnogim po autologicznym przeszczepieniu komórek macierzystych na podstawie głównych publikacji naukowych z wykorzystaniem metody przeglądowej. Praca ma charakter przeglądowy. Wszystkie badania były wyszukiwane w elektronicznych bazach danych.

Materiał i metody

Praca, jako przeglądowa, przedstawia zmiany w postrzeganiu jakości życia w tej grupie pacjentów przy użyciu metody przeglądowej. Wykorzystano wyniki siedmiu ukończonych badań opublikowanych w MEDLINE, EBSCO i PUBMED (kryteria wyszukiwania: diagnoza szpiczaka mnogiego, terapia – autologiczne przeszczepienie, badania z ostatnich pięciu lat) spośród 350 znalezionych badań.

Wyniki i wnioski

Wyniki wykazały różne tendencje i preferencje dotyczące potrzeb pacjentów w zakresie jakości życia oraz czasu, jaki upłynął od przeprowadzenia przeszczepienia.

Słowa kluczowe

jakość życia, szpiczak mnogi, pielęgniarstwo

Author/Authors

Affiliation

University in Prešov, Faculty of Health Care, Slovakia

Title

Multiple myeloma – quality of life and self-management

Introduction

Stem cell transplantation may be an option for treating a patient with multiple myeloma. The actual transplant process involves treatment with high doses of chemotherapy, in some cases radiotherapy. In any case, the therapeutic action significantly affects the quality of life of patients with multiple myeloma before, during and after treatment. Quality of life changes dramatically in terms of physical disability, mental health, social support but also the subjective experience of satisfaction or dissatisfaction with their situation.

Objective

The aim of this paper was to evaluate and define the quality of life of multiple myeloma patients after autologous transplantation in major scientific papers using the background methodology. The paper is a review study. All studies were searched in the electronic databases.

Material and methods

The paper presents by method of background as an overview study changes in the perception of quality of life for this group of patients, which were used the results of seven completed studies published in MEDLINE, EBSCO, PUBMED (mapping criteria – the diagnosis of multiple myeloma therapy – autologous transplantation, study for the last five years) of 350 studies found.

Results and conclusions

Results: The results presented different developments and preferences in the patient's needs in terms of quality of life and time from the application of the transplantation process.

Keywords

quality of life, multiple myeloma, nursing

Autor/Autorzy

Author/Authors

Ľudmila Majerníková, Andrea Obročníková

Tytuł

Samokontrola choroby u pacjentów z chorobą nowotworową

Title

Disease self-management in cancer patients

Afiliacja

Uniwersytet w Preszowie, Wydział Opieki Zdrowotnej, Słowacja

Affiliation

University in Prešov, Faculty of Health Care, Slovakia

Wstęp

Dzięki postępom w zakresie wczesnego wykrywania, diagnozowania i leczenia nowotworów, pacjenci onkologiczni żyją dłużej, a ich choroba może być traktowana jako choroba przewlekła. Nowotwór jako choroba przewlekła nakłada na pacjentów i ich rodziny nowe wymagania związane z zarządzaniem własną opieką oraz kwestionuje dotychczasowy paradygmat, według którego praca onkologii kończy się po zakończeniu leczenia. Jednak opieka onkologiczna jako choroba przewlekła ma charakter ciągły – obejmuje profilaktykę, wczesne wykrywanie, diagnozowanie, leczenie, a także okres przetrwania i opiekę paliatywną.

Introduction

Because of recent improvements in early detection, diagnosis and treatment of cancer, people with cancer are living longer and their cancer can be treated as a chronic disease. Cancer as a chronic disease places new demands on patients and their families to manage their own care and challenges old paradigms that the work of oncology ends after treatment. However, cancer care as a chronic disease is continuous, from prevention to end of life, with early detection, diagnosis, treatment and survivorship in between.

Cel badań

Celem badań był przegląd czynników samoopieki, które umożliwiają pacjentom onkologicznym i ich rodzinom uczestniczenie w zarządzaniu opieką w ramach tego kontinuum.

Objective

The aim of the study was to review the self-management factors that enable cancer patients and their families to participate in the management of care along this continuum.

Materiał i metody

Przeprowadzono systematyczny przegląd literatury w celu zidentyfikowania wszystkich badań jakościowych lub mieszanych opublikowanych w okresie od stycznia 2024 do grudnia 2024, dotyczących doświadczeń pacjentów onkologicznych powyżej 18. roku życia. Przeszukiwanie baz danych SCOPUS, WOS, PubMed odbyło się z wykorzystaniem określonych słów kluczowych oraz operatorów logicznych. Przeprowadzono analizę tematyczną w celu syntezy głównych ustaleń zawartych w wybranych badaniach.

Material and methods

A systematic review of the literature was conducted to identify all qualitative or mixed studies published between January 2024 and December 2024, addressing the experiences of oncolocy patients over 18 years. A search in databases SCOPUS, WOS, PubMed was performed using specific key terms and Boolean operators. A thematic analysis was designed to synthesize the main findings of the included studies.

Wyniki i wnioski

Przeanalizowano dziesięć badań dotyczących czynników samoopieki u pacjentów onkologicznych i ich rodzin w kontekście opieki onkologicznej. Wnioskujemy, że pomimo potrzeby ujednolicenia języka dotyczącego samoopieki oraz zestawu działań związanych z samoopieką w ramach opieki onkologicznej, obecnie praktyki onkologiczne mogą budować silne relacje ze swoimi pacjentami oraz formułować wspólnie uzgodnione plany opieki, które wzmacniają pacjentów i umożliwiają im dbanie o siebie w preferowany przez nich sposób.

Results and conclusions

Ten studies of self-management factors with cancer patients and their families in the oncology care were reviewed. We conclude that despite the need for a common language to talk about self-management and a common set of self-management activities within cancer care, oncology practices can currently build strong relationships with their patients and formulate mutually agreed care plans that empower and empower patients to care for themselves in ways that they prefer.

Słowa kluczowe

choroba przewlekła, samoopieka, nowotwór

Keywords

chronic illness, self-management, cancer

Autor/Autorzy

Karolina Maternia-Dudzik[1], Marta Musz-Kawecka[1, 3], Przemysław Szybkowski[2], Krzysztof Jakubowski[3, 4] Marek Wojtaszek[3]

Tytuł

Interakcje lekowe w terapii raka piersi

Afiliacja

[1]Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Zakład Mikrobiologii
[2]Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie
[3]Centrum Medyczne w Łańcucie
[4] Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Leczenie raka piersi często wymaga stosowania wielu leków jednocześnie, co wiąże się z ryzykiem interakcji. Interakcje lekowe w terapii raka piersi stanowią istotne wyzwanie kliniczne, wpływając na skuteczność leczenia oraz ryzyko działań niepożądanych, które mogą zwiększać ryzyko powikłań. Pacjentki często przyjmują różne leki jednocześnie, co zwiększa potencjał interakcji farmakologicznych. Zrozumienie tych interakcji jest kluczowe dla optymalizacji terapii i zapewnienia bezpieczeństwa pacjentek.

Cel badań

Celem niniejszej pracy jest analiza oraz identyfikacja potencjalnych interakcji lekowych stosowanych w terapii raka piersi, a także ich wpływu na skuteczność leczenia i bezpieczeństwo pacjentek.

Materiał i metody

Przeprowadzono metaanalizę publikacji naukowych dotyczących interakcji lekowych w terapii raka piersi. Przeszukano bazy danych naukowych, takie jak PubMed, Scopus. Do analizy uwzględniono badania opublikowane w latach 2020–2024.

Wyniki i wnioski

Badania wskazują, że terapeutyczne monitorowanie leków (TDM), czyli dostosowanie dawek na podstawie poziomu leków w organizmie, może: zwiększyć skuteczność leczenia poprzez dostosowanie ekspozycji na lek, zmniejszyć ryzyko toksyczności, eliminując niepotrzebne działania niepożądane, poprawić wyniki leczenia w onkologii. Terapia monitorowania stężeń leków (TDM – Therapeutic Drug Monitoring) może odegrać istotną rolę w personalizacji leczenia onkologicznego, szczególnie w kontekście stosowania inhibitorów kinaz. Oznacza to, że odpowiednie monitorowanie stężeń tych leków może przyczynić się do optymalizacji terapii, maksymalizując jej skuteczność przy jednoczesnym minimalizowaniu działań niepożądanych.

Author/Authors

Title

Drug interactions in breast cancer therapy

Affiliation

[1]University of Rzeszow, Collegium Medicum, Department of Microbiology
[2]Clinical Regional Hospital No. 2 in Rzeszow
[3]Medical Center in Lancut
[4]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Breast cancer treatment often requires the use of multiple drugs simultaneously, with the risk of interactions. Drug interactions in breast cancer therapy pose a significant clinical challenge, affecting treatment efficacy and the risk of side effects, which can increase the risk of complications. Patients often take different drugs simultaneously, increasing the potential for pharmacological interactions. Understanding these interactions is key to optimizing therapy and ensuring patient safety.

Objective

The purpose of this study is to analyze and identify potential drug interactions used in breast cancer therapy, as well as their impact on treatment efficacy and patient safety.

Material and methods

A meta-analysis of scientific publications on drug interactions in breast cancer therapy was conducted. Scientific databases such as PubMed, Scopus were searched. Studies published between 2020 and 2024 were included in the analysis.

Results and conclusions

Studies indicate that therapeutic drug monitoring (TDM), or dose adjustment based on drug levels in the body, can: increase treatment efficacy by adjusting drug exposure, reduce the risk of toxicity by eliminating unnecessary side effects, and improve treatment outcomes in oncology. Therapeutic Drug Monitoring (TDM) can play an important role in personalizing oncology treatment, especially in the context of the use of kinase inhibitors. That is, appropriate monitoring of the concentrations of these drugs can help optimize therapy, maximizing its effectiveness while minimizing side effects.

Słowa kluczowe

rak piersi, TDM, terapia monitorowana, interakcje lekowe

Keywords

breast cancer, TDM, monitored therapy, drug interactions

Autor/Autorzy

Author/Authors

Ivan Mironyuk, Hennadii Slabkiy, Anton Shen

Tytuł

Opinia mężczyzn przymusowo przesiedlonych na temat ukierunkowanych profilaktycznych badań onkologicznych na Ukrainie

Title

The opinion of forcibly displaced men on targeted oncological preventive screenings in Ukraine

Afiliacja

Państwowy Uniwersytet w Użhorodzie, Użhorod, Ukraina

Affiliation

Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

Wstęp

Wykrywanie złośliwych nowotworów na zaniedbanych etapach rozwoju negatywnie wpływa na skuteczność oraz koszt leczenia. Wysoki poziom wykrywalności złośliwych nowotworów podczas badań profilaktycznych pozytywnie charakteryzuje działalność przeciwnowotworową systemu ochrony zdrowia.

Cel badań

Określenie poziomu świadomości mężczyzn przymusowo przesiedlonych na temat przeprowadzania profilaktycznych badań onkologicznych na Ukrainie

Materiał i metody

Metodą ankietową przebadano 65 mężczyzn – przymusowych przesiedleńców do obwodu zakarpackiego ze strefy aktywnych działań wojennych, w wieku powyżej 50 lat. Aktywność respondentów wyniosła 72,2% (rozdano 90 ankiet). Podczas przeprowadzania badania zachowano poufność informacji o respondentach. W badaniu wykorzystano następujące metody: socjologiczną, medyczno-statystyczną oraz analizę strukturalno-logiczną.

Wyniki i wnioski

Ustalono, że 57 (87,7%) respondentów posiada niezbędne informacje dotyczące poziomu świadomości na temat ryzyka zachorowania na złośliwe nowotwory oraz konieczności i zasad przeprowadzania ukierunkowanych profilaktycznych badań onkologicznych. W okresie przedwojennym 52 (80,0%) ankietowanych regularnie uczestniczyło w ukierunkowanych profilaktycznych badaniach onkologicznych w gabinetach konsultacyjnych przychodni w miejscu zamieszkania. Jednocześnie 49 (75,4%) respondentów wskazało na rolę lekarzy rodzinnych w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań wśród ludności.

Na etapie badania głównymi osobistymi priorytetami respondentów były:

- dobrobyt ekonomiczny rodziny – 57 (87,7%),
- osobiste bezpieczeństwo oraz bezpieczeństwo bliskich – 53 (81,5%),

Introduction

The detection of malignant neoplasms at advanced stages of development negatively affects the effectiveness and cost of treatment. A high detection rate of malignant neoplasms during preventive examinations positively reflects the effectiveness of cancer prevention efforts within the healthcare system.

Objective

Determining the level of awareness among forcibly displaced men regarding preventive oncological screenings in Ukraine.

Material and methods

65 male persons of internally displaced persons from the zone of active hostilities over the age of 50 in Transcarpathian region were interviewed with the use of questionnaire method. The turnout of respondents was 72.2% (90 questionnaires were distributed). During the study, the confidentiality of information about respondents was preserved. In the course of the study, the following methods were applied: sociological, medico-statistical, of structural-and-logical analysis.

Results and conclusions

It was determined that 57 (87.7%) respondents have the necessary information. In the pre-war period, 52 (80.0%) respondents regularly underwent targeted preventive oncological examinations in the examination rooms of polyclinics at their place of residence. At the same time, 49 (75.4%) respondents indicated the formation of health-preserving behavior by family doctors among the population.

It was found that at the stage of the study, the main personal priorities of the respondents are:

- *the economic well-being of the family – 57 (87.7%),*
- *personal safety and security of relatives – 53 (81.5%),*
- *ensuring comfortable living conditions for family members and themselves – 50 (76.9%).*

Among the priorities, personal health for respondents is in the fifth position. During the period of forced resettlement, 9 (13.8%) respondents underwent a comprehensive preventive examination on the

- zapewnienie komfortowych warunków życia dla siebie i członków rodziny – 50 (76,9%).

Zdrowie osobiste zajmowało dopiero piąte miejsce wśród priorytetów respondentów. W okresie przymusowego przesiedlenia 9 (13,8%) respondentów przeszło kompleksowe badanie profilaktyczne na zalecenie lekarza rodzinnego. Na obecnym etapie 34 (52,3%) respondentów wykazuje gotowość do poddania się badaniom profilaktycznym, jednak tylko 23 (35,4%) z nich posiada wiedzę, jak je przeprowadzić.

Przed systemem zdrowia publicznego stoi zadanie kształtowania u przymusowych przesiedleńców motywacji do uczestnictwa w ukierunkowanych profilaktycznych badaniach onkologicznych oraz informowania ich o miejscach, w których są one przeprowadzane.

Publiczne placówki ochrony zdrowia oraz lekarze rodzinni powinni zapewnić warunki do swobodnego dostępu ludności do ukierunkowanych profilaktycznych badań onkologicznych.

Słowa kluczowe

przymusowi przesiedleńcy – mężczyźni, onkologiczne badania profilaktyczne, stosunek.

recommendation of a family doctor. At this stage, 34 (52.3%) respondents are in favor of undergoing preventive examinations, but only 23 (35.4%) of the respondents have information on how to do this.

The public health system faces the task of motivating internally displaced persons to undergo targeted preventive oncological examinations and informing them about the location for these examinations.

General health care institutions and family doctors should provide conditions for the unhindered targeted preventive oncological examinations for the population.

Keywords

internally displaced male persons, oncological preventive examinations, attitude.

Autor/Autorzy

Marta Musz-Kawecka[1, 3], Przemysław Szybkowski[2] , Karolina Maternia-Dudzik[1], Adrianna Nalepka[1] , Justyna Rochecka[1] , Krzysztof Jakubowski[3, 4], Marek Wojtaszek[3, 4]

Tytuł

Ocena efektywności przeciwbakteryjnej leków in vitro zastosowanych w skojarzeniu do terapii zakażenia układu moczowego o etiologii Klebsiella pneumoniae NDM u pacjenta paliatywnego z rakiem prostaty

Afiliacja

[1]Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Zakład Mikrobiologii
[2]Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie
[3]Centrum Medyczne w Łańcucie
[4] Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

W ostatnich latach obserwujemy dynamiczny wzrost liczby zakażeń wywoływanych przez bakterie oporne na wiele klas antybiotyków. Szczególne zagrożenie stanowią szczepy Klebsiella pneumoniae wytwarzające karbapenemazy, w tym enzymy typu NDM (New Delhi metallo-beta-laktamaza), które prowadzą do dramatycznego ograniczenia możliwości terapeutycznych. Problem ten jest szczególnie dotkliwy wśród pacjentów hospitalizowanych, przewlekle chorych oraz onkologicznych.

W obliczu takiego zagrożenia, coraz częściej zwraca się uwagę na możliwość stosowania terapii skojarzonej – czyli jednoczesnego zastosowania dwóch lub więcej leków przeciwdrobnoustrojowych, które działając razem mogą przynieść dobry efekt terapeutyczny.

Cel badań

Na potrzeby niniejszej pracy przeprowadzono badanie in vitro, którego celem była ocena skuteczności połączenia dwóch antybiotyków – meropenemu i fosfomycyny – przeciwko szczepowi K. pneumoniae NDM wyizolowanego od pacjenta paliatywnego z rakiem prostaty.

Materiał i metody

Zastosowano metodę oceny interakcji pomiędzy antybiotykami za pomocą wskaźnika FIC (Fractional Inhibitory Concentration). Obliczany jest on na podstawie minimalnych stężeń hamujących (MIC) dla każdego leku oddzielnie i w połączeniu.

Wyniki i wnioski

W opisanym teście pomiędzy skojarzonymi antybiotykami: wykazano efekt addytywny in vitro. Oznacza to, że leki zastosowane razem wykazały działanie sumaryczne – nie synergiczne, ale potencjalnie

Author/Authors

Evaluation of the in vitro antibacterial efficacy of combined drug therapy for the treatment of urinary tract infection caused by Klebsiella pneumoniae NDM in a palliative patient with prostate cancer

Affiliation

[1]University of Rzeszow, Collegium Medicum, Department of Microbiology
[2]Clinical Regional Hospital No. 2 in Rzeszow
[3]Medical Center in Lancut
[4]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

In recent years, there has been a dynamic increase in the number of infections caused by bacteria resistant to multiple classes of antibiotics. A particular threat comes from Klebsiella pneumoniae strains that produce carbapenemases, including NDM (New Delhi metallo-beta-lactamase) enzymes, which lead to a dramatic reduction in therapeutic options. This issue is especially acute among hospitalized patients, those with chronic illnesses, and cancer patients.

In the face of such a threat, there is increasing attention on the possibility of combined therapy—using two or more antimicrobial agents simultaneously, which can yield a good therapeutic effect when working together.

Objective

The aim of this study was to evaluate the effectiveness of the combination of two antibiotics—meropenem and fosfomycin—against an NDM K. pneumoniae strain isolated from a palliative care patient with prostate cancer. Due to the patient's overall condition

Material and methods

The interaction between the antibiotics was assessed using the FIC (Fractional Inhibitory Concentration) index. This is calculated based on the minimum inhibitory concentrations (MIC) for each drug separately and in combination.

Results and conclusions

In the described test with the combined antibiotics, an additive effect was demonstrated in vitro. This means that the drugs used together exhibited a cumulative effect – not synergistic, but potentially clinically useful.

klinicznie przydatne. Wyniki badania sugerują, że skojarzenie fosfomycyny z meropenememem może stanowić realną opcję terapeutyczną nawet wobec szczepów opornych na monoterapię.

The results suggest that the combination of fosfomycin and meropenem could be a viable therapeutic option even against strains resistant to monotherapy.

Słowa kluczowe

interakcje leków in vitro, terapia skojarzona w leczeniu wielolekoopornych patogenów

Keywords

in vitro drug interactions, combined therapy in the treatment of multidrug-resistant pathogens

Autor/Autorzy

Author/Authors

Adrianna Nalepka[1], Justyna Rochecka[1], Przemysław Szybkowski[2], Marta Musz-Kawecka[1, 3], Krzysztof Jakubowski[3, 4], Marek Wojtaszek[3, 4]

Tytuł

Interakcje leków onkologicznych metabolizowanych przez izoenzymy CYP3A4, CYP2D6, CYP2C9

Title

Interactions of oncological drugs metabolized by CYP3A4, CYP2D6, and CYP2C9 enzymes

Afiliacja

[1]Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Zakład Mikrobiologii
[2]Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie
[3]Centrum Medyczne w Łańcucie
[4] Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

[1]University of Rzeszow, Collegium Medicum, Department of Microbiology
[2]Clinical Regional Hospital No. 2 in Rzeszow
[3]Medical Center in Lancut
[4]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Izoenzymy CYP3A4, CYP2D6 i CYP2C9 odgrywają kluczową rolę w metabolizmie leków – w tym stosowanych w terapii onkologicznej. Modulacja tych enzymów przez induktory lub inhibitory może prowadzić do zwiększenia toksyczności bądź zmniejszenia efektywności leczenia. Świadomość interakcji farmakokinetycznych ma kluczowe znaczenie w kontekście minimalizacji niepożądanego ryzyka w trakcie leczenia.

Introduction

The CYP3A4, CYP2D6, and CYP2C9 enzymes play a key role in the metabolism of drugs, including those used in oncology therapy. Modulation of these enzymes by inducers or inhibitors may lead to increased toxicity or reduced treatment effectiveness. Awareness of pharmacokinetic interactions is crucial in minimizing undesirable risks during treatment.

Cel badań

Identyfikacja substratów, inhibitorów i induktorów.
Ocena ryzyka interakcji lekowych.
Wskazówki dotyczące optymalizacji terapii.

Objective

Identification of substrates, inhibitors and inducers.
Risk assessment of drug interactions.
Guides for optimizing therapy.

Materiał i metody

Dokonano przeglądu dostępnych badań naukowych oraz baz danych farmakokinetycznych dotyczących interakcji leków onkologicznych z enzymami cytochromu P450 (CYP3A4, CYP2D6, CYP2C9).

Material and methods

We reviewed available scientific studies and pharmacokinetic databases on the interaction of oncology drugs with cytochrome P450 enzymes (CYP3A4, CYP2D6, CYP2C9).

Wyniki i wnioski

Interakcje lekowe wynikające z działania na cytochromy CYP3A4, CYP2D6 i CYP2C9 mogą znacząco wpływać na skuteczność i bezpieczeństwo terapii onkologicznych. Inhibitory tych enzymów mogą prowadzić do zwiększonego stężenia leków w osoczu i nasilonej toksyczności, podczas gdy induktory mogą zmniejszać ich skuteczność poprzez przyspieszenie metabolizmu. Znajomość profilu metabolicznego stosowanych leków jest kluczowa dla optymalizacji terapii oraz minimalizacji ryzyka działań niepożądanych. Zastosowanie spersonalizowanego podejścia do doboru leków oraz monitorowanie ich interakcji może poprawić wyniki leczenia pacjentów onkologicznych.

Results and conclusions

Drug interactions resulting from effects on cytochromes CYP3A4, CYP2D6 and CYP2C9 can significantly affect the efficacy and safety of cancer therapies. Inhibitors of these enzymes can lead to increased plasma drug concentrations and increased toxicity, while inducers can reduce their efficacy by accelerating metabolism. Knowledge of the metabolic profile of the drugs used is crucial for optimizing therapy and minimizing the risk of side effects. Using a personalized approach to drug selection and monitoring their interactions can improve the outcome of cancer patients.

Słowa kluczowe

Keywords

Autor/Autorzy | *Author/Authors*

Andrea Obročníková, Anna Hudáková

Tytuł | *Title*

Powikłania infekcyjne w onkologii – samokontrola pacjentów onkologicznych | ***Infections complications in cancer patients – self-management of cancer patients***

Afiliacja | *Affiliation*

Uniwersytet w Preszowie, Wydział Nauk o Zdrowiu, Katedra Pielęgniarstwa, Słowacja | *University of Prešov, Faculty of Health Care, Department of Nursing, Slovakia*

Wstęp | *Introduction*

Pacjenci chorzy na raka są szczególnie podatni na infekcje ze względu na osłabiony układ odpornościowy spowodowany samą chorobą i jej leczeniem, takim jak chemioterapia, radioterapia, operacja i długotrwała hospitalizacja. Infekcje u tych pacjentów mogą mieć poważne konsekwencje i mogą wydłużyć proces leczenia, pogorszyć rokowanie, a w niektórych przypadkach doprowadzić do śmierci. Opieka pielęgniarska nad pacjentami chorymi na raka wymaga nie tylko specjalistycznej opieki medycznej, ale także aktywnej profilaktyki zakażeń, która obejmuje właściwą diagnozę, leczenie i środki minimalizujące ryzyko infekcji. | *Cancer patients are particularly susceptible to infections due to a weakened immune system caused by the disease itself and its treatments, such as chemotherapy, radiotherapy, surgery and long-term hospitalisation. Infections in these patients can have serious consequences and can prolong the treatment process, worsen the prognosis and in some cases lead to death. Nursing care of cancer patients requires not only expert medical care but also active infection prevention, which includes proper diagnosis, treatment and measures to minimise the risk of infections.*

Cel badań | *Objective*

Celem niniejszego studium przypadku jest przedstawienie powikłań infekcyjnych u 75-letniego pacjenta z niedrobnokomórkowym gruczolakorakiem płuca, neutropenią, utrzymującą się gorączką powyżej 40°C wymagającą hospitalizacji oraz zapaleniem błony śluzowej. | *The aim of this case study is to present infectious complications in a 75-year-old patient with non-small cell lung adenocarcinoma, neutropenia, persistent fever above 40°C requiring hospitalization, and grade I oral mucositis.*

Materiał i metody | *Material and methods*

Dzięki skutecznym interwencjom pielęgniarskim i edukacji pacjentów udało się zapobiec śmiertelnym konsekwencjom zakażenia i rozwojowi zapalenia błony śluzowej jamy ustnej wyższego stopnia. Po zakończeniu leczenia neutropenii i ustabilizowaniu stanu zdrowia pacjent został przeszkolony w zakresie higieny, pielęgnacji jamy ustnej, stosowania płukanek alkalicznych i prawidłowej diety. Po wypisaniu kontynuowano leczenie zapalenia błony śluzowej jamy ustnej i zalecono dietę niskobakteryjną. | *With effective nursing interventions and patient education, we prevented the fatal consequences of infection and the development of oral mucositis to a higher grade. After neutropenia treatment and stabilization of health, the patient was educated about hygiene care, oral care, use of alkaline gargle, and proper dietary technique. After discharge, treatment for oral mucositis was continued and a low-microbial diet was recommended.*

Wyniki i wnioski | *Results and conclusions*

Wysokiej jakości opieka pielęgniarska ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania i leczenia powikłań infekcyjnych. Personel pielęgniarski ma bezpośredni kontakt z pacjentem, co pozwala na szybkie wykrycie objawów infekcji, zastosowanie środków zapobiegawczych i wczesną interwencję. Praktyki pielęgniarskie mające na celu zapobieganie zakażeniom, | *Quality nursing care is essential for the prevention and management of infectious complications. Nursing staff have direct contact with the patient, allowing rapid detection of signs of infection, application of preventive measures and early intervention. Nursing practices aimed at infection prevention, such as monitoring hand hygiene, proper handling of invasive devices and*

takie jak monitorowanie higieny rąk, właściwe obchodzenie się z urządzeniami inwazyjnymi i monitorowanie stanu odporności pacjenta, mają ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa pacjentów. Samokontrola powikłań infekcyjnych jest kluczowym aspektem opieki nad pacjentem. Podejście to obejmuje edukację pacjenta i rodziny w zakresie objawów infekcji, zapobiegania, właściwego leczenia i odpowiednich interwencji, które mogą poprawić wyniki leczenia i zmniejszyć ryzyko poważnych powikłań.

Słowa kluczowe

neutropenia gorączkowa, chemioterapia, opieka pielęgniarska, studium przypadku

monitoring the patient's immune status, are of great importance for patient safety. Self-management of infectious complications is a key aspect of patient care. This approach includes educating the patient and family about the signs of infections, prevention, proper treatment, and appropriate interventions that can improve treatment outcomes and reduce the risk of serious complications.

Keywords

febrile neutropenia, chemotherapy, nursing care, a case study

Autor/Autorzy

Elżbieta Pac-Kożuchowska

Tytuł

Znaczenie kwasów tłuszczowych omega-3 w profilaktyce i leczeniu chorób onkologicznych

Afiliacja

Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Klinika Pediatrii i Gastroenterologii
Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku

Wstęp

Tłuszcze stanowią najbardziej skoncentrowane źródło energii w pożywieniu człowieka. Są źródłem kwasów tłuszczowych nasyconych, jednonienasyconych i wielonienasyconych. Kwasy tłuszczowe omega-3 należą do wielonienasyconych kwasów tłuszczowych. Kwasy te nie podlegają syntezie w organizmie człowieka, dlatego też muszą być dostarczone wraz z pożywieniem. Do tej grupy należą pełniące ważną rolę w organizmie człowieka: kwas eikozapentaenowy (EPA), kwas dokozaheksaenowy (DHA) i kwas α-linolenowy (ALA). Kwasy te mają istotny pozytywny wpływ na regulację mechanizmów homeostazy organizmu człowieka.

Cel badań

Celem badań była ocena roli kwasów omega-3 w profilaktyce i leczeniu chorób onkologicznych.

Materiał i metody

Przegląd aktualnych publikacji dotyczących znaczenia kwasów omega-3 w profilaktyce i leczeniu chorób nowotworowych.

Wyniki i wnioski

Niezbędne wielonienasycone kwasy tłuszczowe z rodziny omega-3 są kluczowe na każdym etapie rozwoju człowieka. Liczne badania udowodniły, że kwasy omega-3 pełnią ważną rolę w prewencji wielu chorób oraz wspomagają ich leczenie. W tym zakresie podkreśla się rolę EPA oraz DHA w rozwoju i funkcjonowaniu układu nerwowego, profilaktyce i leczeniu zespołu metabolicznego, wykazywaniu działania kardioprotekcyjnego, a także działania antyoksydacyjnego i przeciwzapalnego.

Stwierdzono również, że kwasy te zmniejszają ryzyko zachorowania m.in. na nowotwory przewodu pokarmowego, piersi, prostaty, jajnika, białaczki. Coraz częściej wskazuje się również na ich pozytywną rolę nie tylko w profilaktyce nowotworów, ale również w trakcie leczenia onkologicznego.

Sposób żywienia może w znaczącym stopniu wpływać na ryzyko rozwoju nowotworów, stan pacjenta oraz

Author/Authors

Title

The importance of omega-3 fatty acids in the prevention and treatment of oncological diseases

Affiliation

Medical University of Lublin, Clinic of Pediatrics and Gastroenterology
Jan Grodek State University in Sanok

Introduction

Fats are the most concentrated source of energy in human nutrition. They provide saturated, monounsaturated, and polyunsaturated fatty acids. Omega-3 fatty acids belong to the group of polyunsaturated fatty acids. These acids are not synthesized in the human body and therefore must be obtained through diet. This group includes eicosapentaenoic acid (EPA), docosahexaenoic acid (DHA), and alpha-linolenic acid (ALA), which play an important role in the human body. These fatty acids have a significant positive impact on the regulation of the body's homeostasis mechanisms.

Objective

The aim of the study was to assess the role of omega-3 fatty acids in the prevention and treatment of oncological diseases.

Material and methods

A review of current publications on the importance of omega-3 fatty acids in the prevention and treatment of cancer.

Results and conclusions

Essential polyunsaturated fatty acids from the omega-3 family are crucial at every stage of human development. Numerous studies have proven that omega-3 fatty acids play an important role in the prevention of many diseases and support their treatment. In this context, the role of EPA and DHA is emphasized in the development and functioning of the nervous system, the prevention and treatment of metabolic syndrome, cardioprotective effects, as well as antioxidant and anti-inflammatory properties.

It has also been found that these fatty acids reduce the risk of developing cancers such as gastrointestinal, breast, prostate, ovarian cancer, and leukemia. Increasingly, their positive role is highlighted not only in cancer prevention but also during oncological treatment.

Diet can significantly influence cancer risk, patient condition, and disease progression. Scientific evidence

przebieg choroby. Dowody płynące z badań naukowych przemawiają za suplementacją kwasów tłuszczowych omega-3 u pacjentów onkologicznych na każdym etapie leczenia.

Słowa kluczowe

kwasy tłuszczowe omega-3, choroby onkologiczne, profilaktyka, leczenie

supports the supplementation of omega-3 fatty acids in cancer patients at every stage of treatment.

Keywords

omega-3 fatty acids, oncological diseases, prevention, treatment

Autor/Autorzy

Renata Pałac[1], Line Hillestad[1], Aneta Mielnik[2]

Tytuł

Epidemiologia raka szyjki macicy u kobiet w Norwegii

Afiliacja

[1]Nordlandssykehuset Bodø Norway, Department of Obstetrics and Gynecology,
[2]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Rak szyjki macicy w 2022 roku zajmował 9 miejsce pod względem zachorowalności na nowotwory wśród kobiet w Norwegii. Każdego roku nowotwór ten diagnozuje się u niewiele ponad 300 kobiet. Instytut Zdrowia Publicznego (FHI) w Oslo opierając się na Global Strategy to Accelerate the Elimination of Cervical Cancer koordynuje realizację profilaktyki pierwotnej i wtórnej przez podmioty lecznicze w kraju, zakładając prawie całkowitą eliminację tego nowotworu w ciągu najbliższych 15 lat.

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie sytuacji epidemiologicznej kobiet z rakiem szyjki macicy w Norwegii oraz profilaktyki tego nowotworu.

Materiał i metody

Zastosowano przegląd i analizę piśmiennictwa pochodzącego z norweskiej internetowej bazy danych Kreftregisteret Cancer in Norway z 2023 roku oraz przegląd danych opublikowanych przez:

- Folkehelseinstituttet FHI (z lat 2020-2025),
- Årsrapport, Screeningaktivitet og resultater fra Livmorhalsprogrammet (z 2023 roku),
- Helsedirektoratet Livmorhalskreft – pakkeforløp (z 2022 roku),
- Helsenorge –Livmorhalskreft (z 2021 roku),
- Kreftregisteret (z lat 2022-2025).

Wyniki i wnioski

Każdego roku u około 25 000 norweskich kobiet rozpoznaje się zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) i/lub zmiany komórkowe. W 99,0 % za przyczynę raka szyjki macicy odpowiada długotrwała infekcja wywołana przez tego wirusa. W 2023 roku odnotowano 325 nowych przypadków zachorowań na raka szyjki macicy w Norwegii, a średni wiek kobiet w trakcie postawienia diagnozy wyniósł 47 lat. Wśród zdiagnozowanych kobiet 20. z nich było w wieku poniżej 30. lat, kolejnych 76 pomiędzy 30 a 40 rokiem życia, a u 229 powyżej 40. roku życia. Wskaźnik zachorowalności w roku 2023 wyniósł 11,8 przypadków raka szyjki macicy na 100 000 kobiet i wykazał znaczną tendencję spadkową

Author/Authors

Title

Epidemiology of cervical cancer in women in Norway

Affiliation

[1]Nordlandssykehuset Bodø Norway, Department of Obstetrics and Gynecology
[2]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Cervical cancer in 2022 ranked 9th in terms of cancer incidence among women in Norway. Every year, just over 300 women are diagnosed with this cancer. The Institute of Public Health (FHI) in Oslo, based on the Global Strategy to Accelerate the Elimination of Cervical Cancer, coordinates the implementation of primary and secondary prevention by medical entities in the country, assuming almost complete elimination of this cancer within the next 15 years.

Objective

The aim of the study is to present the epidemiological situation of women with cervical cancer in Norway and the prevention of this cancer.

Material and methods

A review and analysis of the literature from the Norwegian online database Kreftregisteret Cancer in Norway from 2023 and a review of data published by:

- *Folkehelseinstituttet FHI (2020-2025),*
- *Arsrapport, Screeningaktivitet og resultater fra Livmorhalsprogrammet (from 2023),*
- *Helsedirektoratet Livmorhalskreft – pakkeforløp (from 2022),*
- *Helsenorge – Livmorhalskreft (from 2021),*
- *Kreftregisteret (from 2022-2025).*

Results and conclusions

Each year, around 25,000 Norwegian women are diagnosed with human papillomavirus (HPV) infection and/or cellular lesions. 99.0 % of cervical cancer is caused by a long-term infection caused by this virus. In 2023, there were 325 new cases of cervical cancer in Norway, and the average age of women at diagnosis was 47. Among the diagnosed women, 20 of them were under 30 years of age, another 76 between 30 and 40 years of age, and 229 were over 40 years of age.The incidence rate in 2023 was 11.8 cases of cervical cancer per 100,000 women and showed a significant downward trend compared to 2021 (was 13.4). Mortality from cervical cancer between 2019 and 2022 was 3% of all

w stosunku do 2021 roku (było 13,4). Umieralność z powodu raka szyjki macicy w latach 2019-2022 wyniosła 3 % wszystkich zgonów z powodu nowotworów u kobiet w Norwegii. W ciągu ostatnich 40 lat zaobserwowano spadek umieralności kobiet z powodu raka szyjki macicy, we wszystkich grupach wieku. Około 51,4%, rozpoznań raka szyjki macicy stawianych jest we wczesnym stadium choroby a pięcioletni względny okres przeżycia po leczeniu tego nowotworu wynosi obecnie 82,6%. Wprowadzenie od 2009 roku szczepień przeciwko wirusowi HPV u dzieci oraz badań screeningowych wśród kobiet ma na celu eliminację raka szyjki macicy do 4 przypadków na 100 000 kobiet w 2039 roku.

Słowa kluczowe

rak szyjki macicy, epidemiologia, profilaktyka, Norwegia

cancer deaths in women in Norway. Over the last 40 years, a decrease in the mortality rate of women due to cervical cancer has been observed, in all age groups. About 51.4% of cervical cancer diagnoses are made in the early stages of the disease, and the five-year relative survival rate after treatment for this cancer is currently 82.6%. The introduction of HPV vaccination in children and screening of women from 2009 aims to eliminate cervical cancer to 4 cases per 100,000 women in 2039.

Keywords

cervical cancer, epidemiology, prevention, Norway

Autor/Autorzy | *Author/Authors*

Piotr Pastyrzak

Tytuł | *Title*

Ustalenie poziomu potrzeby wsparcia osób niepełnosprawnych, w tym pacjentów onkologicznych, przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Determining the level of support needs for people with disabilities, including oncology patients, by Provincional Disability Evaluation Board

Afiliacja | *Affiliation*

[1]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku
[2]Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rzeszowie

[1]Jan Grodek State University in Sanok
[2]Provincial Team for Disability Certification in Rzeszów

Wstęp | *Introduction*

Od stycznia 2024 r. przy urzędach wojewódzkich funkcjonują zespoły ds. ustalania poziomu potrzeby wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Mają one za zadanie ocenę stanu funkcjonalnego osoby niepełnosprawnej w oparciu o wywiad oraz kwestionariusz. Narzędzie to obejmuje czynności z zakresu samoopieki, samopielęgnacji oraz funkcjonowania społecznego. Ocenie podlega zdolność osoby niepełnosprawnej do ich wykonywania lub stopień potrzebnego wsparcia opiekuna. Im wyższy wynik punktowy, tym większa potrzeba wsparcia i mniejsza samodzielność. Szczególnym przypadkiem ocenianych osób są osoby chorujące na schorzenia nowotworowe.

Since January 2024, teams responsible for determining the level of support needs for people with disabilities have been operating at voivodeship offices. Their task is to assess the functional status of a person with a disability based on an interview and a questionnaire. This tool covers activities related to self-care, personal hygiene, and social functioning. The assessment evaluates the individual's ability to perform these activities or the level of support required from a caregiver. The higher the score, the greater the need for support and the lower the level of independence. A special category of assessed individuals includes those suffering from oncological diseases.

Cel badań | *Objective*

Popularyzacja wiedzy na temat dostępności świadczenia wspierającego, skierowanego do pacjentów onkologicznych, opiekunów oraz personelu medycznego.

Promoting awareness of the availability of the supportive benefit for oncology patients, caregivers, and medical personnel.

Materiał i metody | *Material and methods*

Odniesienie się do ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym i wskazanie na jej implikacje praktyczne.

Reference to the Act of July 7, 2023, on the supportive benefit and an indication of its practical implications.

Wyniki i wnioski | *Results and conclusions*

O ustalenie poziomu potrzeby wsparcia mogą ubiegać się osoby z różnorodnymi niepełnosprawnościami w wieku od 18 roku życia, które nie przebywają w domu pomocy społecznej czy innej podobnej placówce.

Individuals with various disabilities aged 18 and older who do not reside in a social welfare home or a similar facility can apply for an assessment of their level of support needs.

Świadczenie wspierające przysługuje bez względu na dochód, a także niezależnie od innych form otrzymywanego wsparcia. Prawo do świadczenia przysługuje osobom, które uzyskały decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia w przedziale 70–100 punktów. Dzięki niemu mogą samodzielnie decydować o formie wykorzystania otrzymanego wsparcia.

The supportive benefit is granted regardless of income and independently of other forms of received support. The right to this benefit is available to individuals who have received a decision determining their level of support needs within the range of 70–100 points. This benefit allows them to independently decide how to utilize the support they receive.

Świadczenie wspierające ma na celu zapewnienie wsparcia w codziennym funkcjonowaniu osobom, które nie są w stanie samodzielnie egzystować lub wykazują

The purpose of the supportive benefit is to provide assistance in daily functioning for individuals who are unable to live independently or experience significant

znaczne ograniczenia w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych. W zakresie: czynności domowych, czynności higieniczno-pielęgnacyjnych, pomocy medycznej oraz transporcie, sprawach urzędowych czy wsparcia emocjonalnego.

limitations in performing basic life activities. This includes: household activities, hygiene and personal care, medical assistance and transportation, administrative matters, emotional support.

Słowa kluczowe

niepełnosprawność, świadczenie wspierające, ustalenie poziomu potrzeby wsparcia

Keywords

disability, supportive benefit, determination of the level of support needs

Autor/Autorzy

Marta Ada Pawelczyk

Tytuł

Wiedza nauczycielek na temat profilaktyki raka piersi – badanie pilotażowe

Afiliacja

Uniwersytet Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

Wstęp

Rak piersi wymieniany jest wśród chorób cywilizacyjnych XXI. Profilaktyka nowotworu obejmuje m. in. eliminowanie czynników ryzyka, jak również szeroko zakrojone działania edukacyjne i profilaktyczne skierowane do kobiet w różnym wieku. Szczególną grupą zawodową, która powinna posiadać wiedzą na ten temat, są nauczycielki poruszające wskazaną tematykę w ramach prowadzonych przez siebie zajęć edukacyjnych.

Cel badań

Celem pracy jest poznanie poziomu wiedzy nauczycielek na temat profilaktyki raka piersi.

Materiał i metody

Badanie przeprowadzono w marcu 2025 r. wśród 50 nauczycielek. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, natomiast technikę badawczą stanowiła ankieta. Narzędzie badawcze użyte w badaniach własnych to autorski kwestionariusz ankiety, który zawiera 21 pytań, w tym 3 pytania dotyczące danych socjodemograficznych respondentek.

Wyniki i wnioski

Badane nauczycielki wykazały się wiedzą w zakresie profilaktyki raka piersi. Większość respondentek wiedziała, że nie każdy guz w piersi świadczy o chorobie nowotworowej, a regularne samobadanie piersi może przyczynić się do wczesnego wykrycia raka. Respondentki wykazały się również wiedzą na temat czynników ryzyka oraz działań profilaktycznych w zakresie zachorowania na raka piersi.

Słowa kluczowe

nauczycielki, rak piersi, profilaktyka, zachowania zdrowotne

Title

Female teachers' knowledge about breast cancer prevention – the pilot study

Affiliation

Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University

Introduction

Breast cancer is listed among the civilization diseases of the 21st century. Cancer prevention includes, among others, the elimination of risk factors as well as extensive educational and preventive activities aimed at women of all ages. A particular professional group that should possess knowledge on this subject is female teachers addressing this topic within the framework of their educational activities.

Objective

The aim of the study is to examine the level of knowledge of female teachers regarding breast cancer prevention.

Material and methods

The study was conducted in March 2025 among 50 female teachers. The method of a diagnostic survey was used, while the research technique was a questionnaire. The research tool used in the author's own research is an original questionnaire containing 21 questions, including 3 questions regarding the respondents' sociodemographic data.

Results and conclusions

The surveyed female teachers showed knowledge in the field of breast cancer prevention. Most respondents were aware that not every lump in the breast indicates cancer, and regular breast self-examination can contribute to early detection of cancer. The respondents also showed knowledge about risk factors and preventive measures in the field of breast cancer.

Keywords

female teacher, breast cancer, prevention, health behavior

Autor/Autorzy

Author/Authors

Beata Penar-Zadarko, Danuta Pięciak-Kotlarz, Barbara Gugała, Katarzyna Wardak, Dorota Ozga

Tytuł

Zaburzenia lękowe i depresyjne u pacjentów z chorobą nowotworową

Title

Anxiety and depressive disorders in cancer patients

Afiliacja

Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii, Collegium Medicum

Affiliation

University of Rzeszów, Faculty of Health Sciences and Psychology, Collegium Medicum

Wstęp

Występowanie lęku i depresji to najczęstsze objawy psychologiczne u pacjentów z chorobą nowotworową. Wczesne ich rozpoznanie, zidentyfikowanie czynników ryzyka oraz podjęcie leczenia jest niezwykle istotne oraz pozwala uniknąć negatywnych konsekwencji dla wyzdrowienia pacjentów, ich funkcjonowania w aspekcie fizycznym, psychicznym i społecznym.

Introduction

The occurrence of anxiety and depression are the most common psychological symptoms in cancer patients. Early recognition of these, identification of risk factors and initiation of treatment is crucial and avoids negative consequences for patients' recovery, physical, mental and social functioning.

Cel badań

Celem badań była ocena poziomu lęku i depresji u pacjentów z chorobą nowotworową.

Objective

The aim of this study was to assess levels of anxiety and depression in patients with cancer.

Materiał i metody

Badanie przeprowadzono wśród 411 pacjentów z rozpoznanym nowotworem w trakcie leczenia w Podkarpackim Centrum Onkologii w Rzeszowie. W badaniu wykorzystano autorski kwestionariusz wywiadu oraz skalę lęku i depresji HADS. Przyjęto poziom istotności statystycznej $p \leq 0,05$.

Material and methods

The study was conducted among 411 patients diagnosed with cancer undergoing treatment at the Podkarpackie Oncology Center in Rzeszow. The study used the author's interview questionnaire and the HADS anxiety and depression scale. A statistical significance level of $p \leq 0.05$ was adopted.

Wyniki i wnioski

Średnie wyniki w skali HADS w badanej grupie wskazywały na niskie nasilenie objawów depresyjnych (średnia 6,1; SD = 4,1) i średnie nasilenie objawów lękowych (średnia 7,6; SD = 4,3). Pacjenci częściej wykazywali objawy lęku niż depresji, wysokie nasilenie lęku stwierdzono u ¼ badanych osób. Stwierdzono istotne statystycznie różnice nasilenia objawów lęku w zależności od płci. U kobiet średnie nasilenie lęku było wyższe niż u mężczyzn (p = 0,0032**). Rodzaj nowotworu różnicuje poziom lęku (p = 0,0172*) i depresji. Poziom lęku był najwyższy u pacjentek z nowotworem piersi i narządów rodnych, a depresji był najwyższy w przypadku nowotworów hematologicznych (p = 0,0004***). Znamiennie wyższy poziom depresji wykazywali pacjenci w zaawansowanym stadium choroby (p = 0,0248*) oraz w trakcie leczenia chemioterapią (p = 0,0068**).

Results and conclusions

*The mean scores on the HADS scale in the study group indicated low severity of depressive symptoms (mean 6.1; SD = 4.1) and medium severity of anxiety symptoms (mean 7.6; SD = 4.3). Patients were more likely to have anxiety symptoms than depressive symptoms; high anxiety severity was found in ¼ of the subjects. Statistically significant differences in the severity of anxiety symptoms were found according to gender. In women, the mean severity of anxiety was higher than in men (p = 0.0032**). Cancer type differentiated anxiety (p = 0.0172*) and depression levels. Anxiety levels were highest in patients with breast and genital cancers, and depression levels were highest for haematological cancers (p = 0.0004***). There were significantly higher levels of depression in patients with advanced stage disease (p = 0.0248*) and during chemotherapy treatment (p = 0.0068**).*

Słowa kluczowe

Keywords

lęk, depresja, choroba nowotworowa

anxiety, depression, cancer

Autor/Autorzy

Author/Authors

Halina Piecewicz-Szczęsna[1, 3], Anna Gil[2], Anna Kuraś[2], Michał Flis[2], Irena Dorota Karwat[3]

Tytuł

Dieta śródziemnomorska w profilaktyce raka jelita grubego

Title

Mediterranean diet in the prevention of colon cancer

Afiliacja

[1] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Katedra i Zakład Epidemiologii i Metodologii Badań Klinicznych
[2] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Zakładzie Epidemiologii i Metodologii Badań Klinicznych
[3]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

[1]Medical University of Lublin, Department of Epidemiology and Clinical Research Methodology
[2]Medical University of Lublin, Student Research Group at the Department of Epidemiology and Clinical Research Methodology
[3]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Nowotwór jelita grubego jest trzecim najczęściej występującym u mężczyzn i kobiet w Polsce. Nawyki żywieniowe przyczyniają się do rozwoju raka jelita grubego. Przestrzeganie odpowiednio zbalansowanej diety może być wykorzystane jako element profilaktyki pierwotnej oraz w terapii. Działanie przeciwnowotworowe diety śródziemnomorskiej warunkowane jest przez dużą zawartość antyoksydantów, błonnika i nienasyconych kwasów tłuszczowych.

Introduction

Colon cancer is the third most common cancer in men and women in Poland. Eating habits contribute to the development of colon cancer. Following a properly balanced diet can be used as an element of primary prevention and in therapy. The anticancer effect of the Mediterranean diet is conditioned by the high content of antioxidants, fiber and unsaturated fatty acids.

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie dowodów naukowych wskazujących na zasadność stosowania diety śródziemnomorskiej w profilaktyce raka jelita grubego.

Objective

The aim of the study is to present scientific evidence indicating the validity of using the Mediterranean diet in the prevention of colon cancer.

Materiał i metody

Metodę badawczą stanowił przegląd publikacji naukowych na platformie PubMed. Użyto słów kluczowych: „colorectal cancer, mediterranean diet, prevention”.

Material and methods

The research method was a review of scientific publications on the PubMed platform. Keywords used: "colorectal cancer, mediterranean diet, prevention".

Wyniki i wnioski

W diecie śródziemnomorskiej głównym źródłem tłuszczów jest oliwa z oliwek. W badaniach podkreśla się, że jej składniki, tj: kwas oleinowy, kwas linolowy mogą działać hamująco na rozwój guza. Spożywanie tych kwasów indukuje apoptozę oraz zwiększa różnicowanie się komórek. Wysoki poziom insulinopodobnego czynnika wzrostu 1 (IGF-1) w surowicy u pacjentów z rakiem jelita grubego jest czynnikiem negatywnie rokującym. Poziom IGF-1 w surowicy był o 25% obniżony w grupie pacjentów codziennie suplementujących likopen, zawarty w pomidorach, w które obfituje dieta śródziemnomorska. W badaniach potwierdzono związek między spożywaniem błonnika a zmniejszonym ryzykiem rozwoju raka okrężnicy. Błonnik reguluje ilość bakterii

Results and conclusions

In the Mediterranean diet, the main source of fats is olive oil. Studies emphasize that its components, i.e. oleic acid, linoleic acid, may inhibit tumor development. Consumption of these acids induces apoptosis and increases cell differentiation. High levels of insulin-like growth factor 1 (IGF-1) in serum in patients with colon cancer are a negative prognostic factor. The level of IGF-1 in serum was reduced by 25% in the group of patients daily supplementing with lycopene, contained in tomatoes, which are abundant in the Mediterranean diet. Studies have confirmed the relationship between fiber consumption and a reduced risk of developing colon cancer. Fiber regulates the number of Fusobacterium nucleatum bacteria, associated with the pathogenesis of colon cancer. The Mediterranean diet should be used in

Fusobacterium nucleatum, związanych z patogenezą raka jelita grubego.

Dietę śródziemnomorską należy wykorzystywać w profilaktyce raka jelita grubego. Stosowanie jej nie jest obarczone ryzykiem działań niepożądanych.

Słowa kluczowe

rak jelita grubego, dieta śródziemnomorska, profilaktyka

the prevention of colon cancer. Its use is not burdened with the risk of side effects.

Keywords

colon cancer, mediterranean diet, prevention

Autor/Autorzy

Halina Piecewicz-Szczęsna[1, 3], Kamila Krukowska[2], Sylwia Krzyśkowska[2], Martyna Krupa[2], Irena Dorota Karwat[3]

Tytuł

Wpływ zakażenia wirusem Epsteina-Barra na występowanie nowotworów

Afiliacja

[1] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Katedra i Zakład Epidemiologii i Metodologii Badań Klinicznych
[2] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Studenckie Koło Naukowe przy Katedrze i Zakładzie Epidemiologii i Metodologii Badań Klinicznych
[3]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Zapadalność na nowotwory na świecie stale rośnie. Etiologia nowotworów jest związana między innymi z kancerogenami zawartymi w dymie tytoniowym, alkoholem, zakażeniem wirusem HPV oraz EBV.

Cel badań

Cel pracy jest przedstawienie wpływu zakażenia wirusem Epstein-Barr (EBV) na występowanie nowotworów.

Materiał i metody

Przeprowadzono przegląd integracyjny dostępnych platform baz medycznych, takich jak PubMed, EMBASE, Google Scholar. Zastosowano słowa kluczowe: EBV, nowotwory, karcynogeneza.

Wyniki i wnioski

Wirus Epsteina-Barr jest patogenem bezpośrednio transformującym poprzez regulację ekspresji genów gospodarza i szlaków cyklu komórkowego. Role EBV w onkogenezie obejmują ekspresję własnych genów i regulację genomu gospodarza. Białka wirusowe EBV promują onkogenezę po zakażeniu poprzez indukcję metylacji, regulację ekspresji genów gospodarza i transformację złośliwą. Wraz z nieprawidłowymi mutacjami i amplifikacją genomu gospodarza jako czynnikami napędowymi, interakcje między genomem EBV a genomem gospodarza przyspieszają karcynogenezę. Jednak specyficzny mechanizm zakażenia EBV w karcynogenezie i cechy profilu genomowego komórek nowotworowych wymagają dalszych badań.

Słowa kluczowe

EBV, nowotwory, karcynogeneza

Author/Authors

Title

The impact of Epstein-Barr virus infection on the occurrence of cancer

Affiliation

[1]Medical University of Lublin, Department of Epidemiology and Clinical Research Methodology
[2]Medical University of Lublin, Student Research Group at the Department of Epidemiology and Clinical Research Methodology
[3]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

The incidence of cancers in the world is constantly increasing. The etiology of cancers is associated with, among others, carcinogens contained in tobacco smoke, alcohol, HPV and EBV infection.

Objective

The aim of the study is to present the impact of Epstein-Barr virus (EBV) infection on the occurrence of cancers.

Material and methods

An integrative review of available medical database platforms such as PubMed, EMBASE, Google Scholar was conducted. Keywords: EBV, cancer, carcinogenesis.

Results and conclusions

Epstein-Barr virus is a direct transforming pathogen through its regulation of host gene expression and cell cycle pathways. The roles of EBV in oncogenesis involve the expression of its own genes and regulation of the host genome. Viral proteins promote oncogenesis after EBV infection via the induction of methylation, regulation of host gene expression, and malignant transformation. Together with abnormal mutations and amplification of the host genome as driving factors, interactions between the EBV genome and host genome accelerate carcinogenesis. However, the specific mechanism of EBV infection in carcinogenesis and the characteristics of the genomic profile of cancer cells requires further exploration.

Keywords

EBV, cancer, carcinogenesis

Autor/Autorzy

Anastazja Pieńkosz[1], Agnieszka Pieczykolan[2]

Tytuł

Sztuczna inteligencja w prognozowaniu i diagnostyce nowotworów ginekologicznych: postępy, wyzwania i perspektywy na przyszłość

Afiliacja

[1] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Studenckie Koło Naukowe Rozwoju Położnictwa przy Katedrze Zorganizowanej Opieki Położniczej
[2] Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Katedra Zorganizowanej Opieki Położniczej

Wstęp

Sztuczna inteligencja (AI) rewolucjonizuje opiekę zdrowotną w zakresie ginekologii, poprawiając prognozowanie, diagnostykę i leczenie nowotworów, takich jak rak endometrium, rak szyjki macicy, rak jajnika i rak piersi. Modele uczenia maszynowego (ML) zwiększają dokładność diagnostyczną i poprawiają wyniki leczenia, analizując dane kliniczne i genetyczne.

Cel badań

Celem pracy jest przegląd najnowszych osiągnięć AI w wykrywaniu nowotworów ginekologicznych oraz ich potencjalnych zastosowań klinicznych.

Materiał i metody

Przeprowadzono przegląd systematyczny z wykorzystaniem Google Scholar i PubMed, posługując się słowami kluczowymi: „AI w ginekologii", „AI w diagnostyce ginekologicznej" i „Uczenie maszynowe w zdrowiu kobiet". Analiza obejmowała badania z lat 2024-2025.

Wyniki i wnioski

Modele ML osiągają wysoką dokładność w wykrywaniu raka endometrium, integrując dane genetyczne i kliniczne w systemy wspomagania decyzji, co skraca czas diagnozy. Głębokie uczenie umożliwia identyfikację agresywnego raka endometrium i przewidywanie obciążenia mutacyjnego guza (TMB) na podstawie preparatów histopatologicznych, stanowiąc nieinwazyjną alternatywę dla sekwencjonowania genomowego. AI w selekcji cech poprawia klasyfikację raka piersi. Modele ML, w tym maszyny wektorów nośnych (SVM), lasy losowe i regresja logistyczna (Random Forest i Logistic Regression), skutecznie przewidują ryzyko raka szyjki macicy i jajnika. Modele raka szyjki macicy, wykorzystujące dane demograficzne i kliniczne, osiągnęły ponad 99% dokładności, a SVM okazały się bardziej efektywne niż inne klasyfikatory. Algorytmy genetyczne, połączone z modelami ML, poprawiły wykrywanie raka

Author/Authors

Title

Artificial Intelligence in gynecological cancer prediction and diagnosis: advances, challenges, and future prospects

Affiliation

[1] Medical University of Lublin, Student Scientific Association of Obstetrics Development at Department of Coordinated Maternity Care
[2] Medical University of Lublin, Department of Coordinated Maternity Care

Introduction

Artificial intelligence (AI) is revolutionizing gynecological healthcare by improving the prediction, diagnosis, and treatment of diseases such as endometrial cancer, cervical cancer, ovarian cancer, and breast cancer. Machine learning (ML) models enhance diagnostic accuracy and patient outcomes by analyzing clinical and genetic data.

Objective

This study reviews recent AI advancements in gynecological cancer detection and their clinical application potential.

Material and methods

A systematic review was conducted using Google Scholar and PubMed with keywords including "Artificial Intelligence in Gynecology," "AI in Gynecological Diagnosis," and "Machine Learning in Women's Health." The analysis covered research from 2024-2025.

Results and conclusions

ML models achieve high accuracy in detecting endometrial cancer by integrating genetic and clinical data into decision support systems, reducing diagnostic delays. Deep learning identifies aggressive endometrial cancer and predicts tumor mutational burden (TMB) from histopathology slides, providing a non-invasive alternative to genomic sequencing. AI-driven feature selection improves breast cancer classification. ML models, including Support Vector Machines (SVM), Random Forest, and Logistic Regression, effectively predict cervical and ovarian cancer risk. Cervical cancer models using demographic and clinical data reached over 99% accuracy, with SVM outperforming other classifiers. Genetic algorithms combined with ML models enhanced ovarian cancer detection, selecting key biomarkers and improving accuracy while reducing complexity. Despite AI's potential, challenges remain, including model

jajnika, wybierając kluczowe biomarkery i zwiększając dokładność, przy jednoczesnym zmniejszeniu złożoności modelu.

Pomimo ogromnego potencjału AI, wciąż istnieją wyzwania, takie jak interpretowalność modeli, nierówność danych i problemy etyczne. Przyszłe badania powinny koncentrować się na integracji AI w procesy kliniczne, udoskonaleniu modeli predykcyjnych oraz zapewnieniu zgodności z regulacjami prawnymi, aby zmaksymalizować jej wpływ na onkologię ginekologiczną.

Słowa kluczowe

AI w ginekologii, AI w diagnostyce ginekologicznej, uczenie maszynowe w zdrowiu kobiet

interpretability, data imbalance, and ethical concerns. Future research should focus on integrating AI into clinical workflows, refining predictive models, and ensuring regulatory compliance to maximize its impact on gynecological oncology.

Keywords

artificial Intelligence in gynecology, AI in gynecological diagnosis, machine Learning in women's health

Autor/Autorzy

Author/Authors

Ewa Poźniak, Grażyna Rogala-Pawelczyk, Anna Sławińska

Tytuł

Wybrane aspekty opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z glejakiem mózgu

Title

Selected aspects of nursing care for patients with brain glioma

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Glejak mózgu jest chorobą układu nerwowego o ciężkim przebiegu, która zaburza codzienne funkcjonowanie i prowadzi do niepełnosprawności oraz śmierci.

Introduction

Brain glioma is a disease of the nervous system that is severe, disrupts daily functioning, leads to disability.

Cel badań

Określenie problemów pielęgnacyjnych u chorego z glejakiem IV stopnia lewego płata skroniowego.

Objective

The aim of the study was to determine the care problems in a patient with stage IV glioma of the left temporal lobe.

Materiał i metody

Zastosowano metodę indywidualnego przypadku, techniki obserwacji, wywiad, analizę dokumentacji medycznej oraz pomiary parametrów życiowych. Podmiotem badań był 54 letni mężczyzn u którego zdiagnozowano glejaka mózgu lewego płata skroniowego.

Material and methods

The study used the individual case method, observation techniques, interview, analysis of medical documentation and measurement of vital parameters. The subject of the study was a 54-year-old man diagnosed with a brain glioma of the left temporal lobe.

Wyniki i wnioski

Objawy kliniczne występujące u chorego to: ból głowy, nudności i wymioty oraz zaburzenia widzenia. Problemy pielęgnacyjne rozpoznane u pacjenta to: ból głowy, dyskomfort z powodu nasilających się wymiotów, trudności w samoobsłudze i skrępowanie z powodu ograniczonej samodzielności, apatia oraz obniżony nastrój z powodu rozpoznania choroby nowotworowej oraz lęk o przyszłość rodziny.

Największym dyskomfortem dla pacjenta była niemożność samoobsługi i samopielęgnacji, pomoc pielęgniarki i rodziny była niezbędna w zaspokojeniu potrzeb chorego. Rozpoznanie i realizacja potrzeb duchowych pacjenta jest trudne, ale bardzo ważne gdyż pozwala zrozumieć sens cierpienia, złagodzić bezsilność i zwątpienie u chorego z chorobą nowotworową. Chory z glejakiem był przygnębiony, towarzyszył mu lęk i niepokój o siebie i rodzinę. Pacjent zdaje sobie sprawę z niepewnej przyszłości, toteż postępowanie pielęgniarek powinna cechować troska oraz poczucie odpowiedzialności za bezpieczeństwo, nigdy nie należy rezygnować z leczenia.

Results and conclusions

The patient's nursing problems include: headache, discomfort due to increasing vomiting, difficulties in self-care and embarrassment due to limited independence in using the toilet, apathy and low mood due to the diagnosis of cancer, and fear for the family's future. Conclusions. Pain, nausea, vomiting and anxiety about the future are troublesome symptoms that require not only the intervention of a nurse, but also the support of loved ones.

The greatest discomfort for the patient was the inability to self-care and self-care, the help of the nurse and family was essential in meeting the needs of the patient. Recognizing and fulfilling the spiritual needs of the patient is difficult, but very important because it allows understanding the meaning of suffering, alleviating helplessness and doubt in a patient with cancer. The patient with glioma was depressed, accompanied by fear and anxiety about himself and his family. The patient is aware of the uncertain future, therefore the actions of nurses should be characterized by care and a sense of responsibility for safety, one should never give up on treatment.

Słowa kluczowe

glejak mózgu, problemy pielęgnacyjne, lęk, dyskomfort

Keywords

brain glioma, care problems, anxiety, discomfort

Autor/Autorzy

Anna Rakoczy

Tytuł

Nowotwory tarczycy – rola pielęgniarki w opiece nad pacjentem

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Nowotwory tarczycy należą do najczęściej diagnozowanych nowotworów układu endokrynnego. Choć ich ogólna częstość występowania jest mniejsza niż w innych grupach nowotworów, w ostatnich latach odnotowano wzrost liczby zachorowań, zwłaszcza u kobiet w wieku 30-60 lat. Wyróżniamy różne typy raka tarczycy, takie jak brodawkowaty, pęcherzykowy, anaplastyczny i rdzeniasty. Każdy z nich wymaga specyficznego podejścia diagnostycznego i terapeutycznego. Pielęgniarki odgrywają kluczową rolę w opiece nad pacjentem, w tym w przygotowaniu do operacji, opiece pooperacyjnej oraz wsparciu emocjonalnym.

Cel badań

Celem pracy jest analiza roli pielęgniarki w opiece nad pacjentem z nowotworem tarczycy, w tym przygotowania do operacji, opieki pooperacyjnej oraz edukacji zdrowotnej.

Materiał i metody

Zastosowano przegląd piśmiennictwa dotyczący nowotworów tarczycy, metod diagnostycznych oraz współczesnych terapii. Skupiono się na roli pielęgniarki w opiece przed- i pooperacyjnej, jak również w zakresie wsparcia psychicznego pacjentów.

Wyniki i wnioski

Nowotwory tarczycy, w tym rak brodawkowaty i anaplastyczny, różnią się agresywnością i odpowiedzią na leczenie. Nowoczesne metody diagnostyczne, takie jak ultrasonografia, tomografia i biopsja cienkoigłowa, umożliwiają dokładniejsze rozpoznanie i skuteczniejsze leczenie. Rola pielęgniarki obejmuje przygotowanie pacjenta do leczenia, monitorowanie stanu zdrowia i wsparcie emocjonalne. Wzrost liczby przypadków nowotworów tarczycy podkreśla konieczność dalszej edukacji na temat tej choroby. Pielęgniarki odgrywają kluczową rolę w opiece nad pacjentami, wymagając znajomości nowoczesnych metod diagnostycznych i terapeutycznych. Zintegrowana opieka zespołu medycznego, w tym współpraca ze specjalistami, jest niezbędna do skutecznego leczenia pacjentów.

Słowa kluczowe

nowotwory, tarczyca, pielęgniarka, opieka, wsparcie

Author/Authors

Title

Thyroid cancer – the role of the nurse in patient care

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Thyroid cancers are among the most frequently diagnosed endocrine system cancers. Although their overall incidence is lower compared to other cancer types, there has been a noticeable increase in cases in recent years, particularly among women aged 30-60. Various types of thyroid cancer exist, such as papillary, follicular, anaplastic, and medullary, each requiring specific diagnostic and therapeutic approaches. Nurses play a key role in patient care, including preoperative preparation, postoperative care, and emotional support.

Objective

The aim of this work is to analyze the role of nurses in the care of patients with thyroid cancer, including preoperative preparation, postoperative care, and health education.

Material and methods

A literature review was conducted on thyroid cancer, diagnostic methods, and contemporary therapies. The focus was on the role of the nurse in preoperative and postoperative care, as well as in providing psychological support to patients.

Results and conclusions

Thyroid cancers, including papillary and anaplastic, vary in aggressiveness and treatment response. Modern diagnostic methods, such as ultrasound, tomography, and fine needle biopsy, allow for more accurate diagnoses and better treatments. The nurse's role includes patient preparation, health monitoring, and emotional support. The rise in thyroid cancer cases emphasizes the need for continued education on the disease. Nurses play a crucial role in patient care, requiring knowledge of modern diagnostics and therapies. Integrated medical team care, including collaboration with specialists, is essential for effective treatment.

Keywords

tumors, thyroid, nurse, care, support

Autor/Autorzy

Marta Rękas, Agnieszka Pieczykolan

Tytuł

Rola wczesnego wykrywania i opieki zapobiegawczej w poprawie wyników leczenia pacjentów z nowotworami

Afiliacja

Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Studenckie Koło Naukowe Rozwoju Położnictwa przy Katedrze Skoordynowanej Opieki Położniczej
Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Katedra Skoordynowanej Opieki Położniczeja

Wstęp

Wczesne wykrywanie i opieka profilaktyczna odgrywają kluczową rolę w poprawie wyników leczenia pacjentów z nowotworami. Regularne programy przesiewowe, takie jak mammografia, kolonoskopia oraz niskodawkowa tomografia komputerowa (LDCT), umożliwiają identyfikację nowotworów we wczesnych stadiach, co znacząco zwiększa skuteczność terapii i wskaźniki przeżywalności. Jednakże wyzwania związane z dostępnością, świadomością społeczną oraz nierównościami w opiece zdrowotnej nadal stanowią istotne bariery dla skutecznych strategii profilaktyki onkologicznej. Rozwiązanie tych problemów jest kluczowe dla zwiększenia skuteczności działań profilaktycznych.

Cel badań

Celem pracy jest analiza wpływu wczesnego wykrywania i działań profilaktycznych na wyniki leczenia pacjentów onkologicznych oraz identyfikacja czynników warunkujących skuteczność tych interwencji.

Materiał i metody

Przeprowadzono kompleksowy przegląd literatury z wykorzystaniem baz danych medycznych, koncentrując się na badaniach oceniających skuteczność programów przesiewowych oraz interwencji profilaktycznych w różnych typach nowotworów. Analizie poddano dane dotyczące wskaźników przeżywalności, wykrywalności wczesnych stadiów nowotworów oraz czynników wpływających na uczestnictwo w programach przesiewowych.

Wyniki i wnioski

Badania dowodzą, że regularne programy przesiewowe znacznie redukują wskaźniki śmiertelności z powodu nowotworów. Na przykład, wprowadzenie mammografii zmniejszyło śmiertelność z powodu raka piersi o ponad 30% od lat 80. XX wieku. Kolonoskopia pozwala na wykrycie raka jelita grubego we wczesnym stadium oraz usuwanie polipów przedrakowych, co redukuje ryzyko rozwoju choroby.

Author/Authors

Title

The role of early detection and preventive care in improving outcomes for cancer patients

Affiliation

Medical University of Lublin, Student Scientific Association of Obstetrics Development at Department of Coordinated Maternity Care
Medical University of Lublin, Department of Coordinated Maternity Care

Introduction

Early detection and preventive care play a pivotal role in improving outcomes for patients with cancer. Regular screening programs, such as mammography, colonoscopy, and low-dose computed tomography (LDCT), enable the identification of cancers at early stages, significantly increasing treatment efficacy and survival rates. However, challenges related to accessibility, public awareness, and healthcare inequalities remain significant barriers to effective cancer prevention strategies. Addressing these issues is critical for enhancing the impact of preventive measures.

Objective

The aim of this study is to analyze the impact of early detection and preventive measures on treatment outcomes for cancer patients and to identify the factors influencing the effectiveness of these interventions.

Material and methods

A comprehensive review of the literature was conducted using medical databases, focusing on studies evaluating the efficacy of screening programs and preventive interventions across various cancer types. Data on survival rates, detection of early-stage cancers, and factors affecting participation in screening programs were analyzed to provide an evidence-based perspective on the importance of early detection.

Results and conclusions

Evidence strongly indicates that regular cancer screening programs significantly reduce mortality rates. For example, mammography has led to over a 30% decrease in breast cancer mortality since the 1980s, while colonoscopy detects early colorectal cancer and removes precancerous polyps, reducing disease risk.

Low-dose computed tomography (LDCT) has also effectively lowered lung cancer mortality in high-risk

LDCT okazała się skuteczna w zmniejszaniu śmiertelności z powodu raka płuc u osób z grupy wysokiego ryzyka, takich jak palacze. Pomimo tych sukcesów, wielu pacjentów nie uczestniczy w programach przesiewowych z powodu braku świadomości, obaw przed badaniami czy ograniczonego dostępu do opieki zdrowotnej. Szczególnie niskie wskaźniki uczestnictwa obserwuje się w obszarach wiejskich i wśród społeczności ekonomicznie marginalizowanych, co podkreśla rolę społecznych determinantów zdrowia.

Globalne nierówności w infrastrukturze opieki zdrowotnej dodatkowo pogłębiają te problemy. Podczas gdy niektóre kraje posiadają rozwinięte programy przesiewowe, inne borykają się z brakiem zasobów, co skutkuje znacznymi różnicami w wynikach leczenia. Dodatkowo, kulturowe piętno i błędne przekonania dotyczące metod przesiewowych zniechęcają do uczestnictwa, szczególnie wśród mniejszości i populacji niedoreprezentowanych.

W celu poprawy wczesnego wykrywania systemy opieki zdrowotnej muszą wprowadzać dostosowane strategie odpowiadające na potrzeby różnych grup społecznych. Mobilne jednostki przesiewowe, kampanie edukacyjne prowadzone na poziomie lokalnym oraz wykorzystanie technologii, w tym sztucznej inteligencji, mogą zwiększyć dostępność i uczestnictwo w badaniach.

Wczesne wykrywanie i opieka profilaktyczna są kluczowe dla poprawy wyników leczenia pacjentów z nowotworami. Aby maksymalnie wykorzystać ich potencjał, należy skupić się na zwiększaniu świadomości społecznej, zapewnianiu równego dostępu do programów przesiewowych oraz eliminacji systemowych barier, które utrudniają uczestnictwo. Poprzez priorytetyzację edukacji, alokację zasobów oraz innowacyjne rozwiązania systemy opieki zdrowotnej mogą skuteczniej zapobiegać nowotworom i poprawiać wyniki leczenia.

Słowa kluczowe

profilaktyka nowotworowa, badania przesiewowe, równość w opiece zdrowotnej, śmiertelność

populations, such as smokers. Despite these advancements, many individuals do not participate in screening programs due to limited awareness, fear of diagnostic procedures, and restricted access to healthcare. Rural areas and economically disadvantaged communities face particularly low participation rates, emphasizing the role of social determinants in healthcare outcomes.

Global disparities in healthcare infrastructure further exacerbate these issues. While some countries have well-developed screening programs, others lack the resources to implement them, resulting in significant differences in cancer outcomes. Cultural stigmas and misconceptions about screening methods also discourage participation, particularly among underserved and minority populations.

To improve early detection, healthcare systems must adopt tailored approaches to address diverse population needs. Strategies such as mobile screening units, community-driven education campaigns, and leveraging technology, including artificial intelligence, can enhance access and participation. Addressing these barriers is essential for maximizing the potential of screening programs to reduce cancer mortality and improve outcomes.

Early detection and preventive care are vital for improving treatment outcomes for cancer patients. To maximize their potential, efforts must focus on increasing public awareness, ensuring equitable access to screening programs, and addressing systemic barriers that hinder participation. By prioritizing education, resource allocation, and innovative solutions, healthcare systems can pave the way for more effective cancer prevention and improved patient outcomes.

Keywords

cancer prevention, screening tests, health care equity, mortality

Autor/Autorzy

Author/Authors

Grażyna Rogala-Pawelczyk, Ewa Poźniak, Urszula Sanek

Tytuł

Zapotrzebowanie na edukację zdrowotną wśród pacjentów z nowotworem gruczołu krokowego

Title

The need for health education among prostate cancer patients

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Rak prostaty jest jednym z trzech najczęściej występujących nowotworów powodujących największą liczbę zgonów mężczyzn. Gwałtowny wzrost liczby zachorowań i zgonów stanowi wyzwanie nie tylko dla diagnostyki i leczenia, ale także dla działań na rzecz profilaktyki i edukacji zdrowotnej zarówno osób zdrowych jak i chorych na tę chorobę.

Introduction

Prostate cancer is one of the three most common cancers causing the highest number of deaths in men. The rapid increase in the number of cases and deaths poses a challenge not only for diagnostics and treatment, but also for preventive measures and health education for both healthy and sick people.

Cel badań

Ocena zapotrzebowania na edukację zdrowotną wśród pacjentów z nowotworem gruczołu krokowego

Objective

Assessment of the demand for health education among patients with prostate cancer

Materiał i metody

Badaniem objęto 104 mężczyzn w wieku od 18 do powyżej 71 r.ż. W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego w oparniu o autorską ankietę. Odpowiedzi respondentów zostały sklasyfikowane w trzech kategoriach: odpowiedzi prawidłowe, nieprawidłowe oraz brak wiedzy w danym zakresie. Następnie, odpowiedzi te podzielono na dwie grupy: prawidłowe oraz nieprawidłowe/brak wiedzy. Dla każdej odpowiedzi przyznano punkty, a uzyskane wyniki z poszczególnych kategorii zsumowano i obliczono ich średnią wartość. Aby ocenić poziom wiedzy respondentów, opracowano skalę punktową, która pozwalała na przypisanie określonego poziomu wiedzy każdemu respondentowi na podstawie liczby zdobytych punktów.

Material and methods

The study included 104 men aged 18 to over 71. The study used a diagnostic survey method based on an original questionnaire. The respondents' answers were classified into three categories: correct answers, incorrect answers and lack of knowledge in a given area. Then, these answers were divided into two groups: correct and incorrect/lack of knowledge. Points were awarded for each answer, and the results obtained from the individual categories were summed up and their average value was calculated. In order to assess the level of knowledge of the respondents, a point scale was developed, which allowed for assigning a specific level of knowledge to each respondent based on the number of points obtained.

Wyniki i wnioski

Badania pokazały, że tylko 1/3 respondentów regularnie poddaje się badaniom profilaktycznym w kierunku nowotworu gruczołu krokowego. Natomiast około 3/4 wykazuje wiedzę na temat choroby i jej zapobieganiu na poziomie dobrym. Większą wiedzą wykazują się osoby uczestniczące w programach profilaktycznych i edukacji zdrowotnej. Informacje na temat leczenia oraz profilaktyki nowotworu gruczołu krokowego pozyskiwane są najczęściej od pracowników medycznych.

Results and conclusions

The study included 104 men aged 18 to over 71. The study used a diagnostic survey method based on an original questionnaire. The respondents' answers were classified into three categories: correct answers, incorrect answers and lack of knowledge in a given area. Then, these answers were divided into two groups: correct and incorrect/lack of knowledge. Points were awarded for each answer, and the results obtained from the individual categories were summed up and their average value was calculated. In order to assess the level of knowledge of the respondents, a point scale was developed, which allowed for assigning a specific level of knowledge to each respondent based on the number of points obtained.

Słowa kluczowe

nowotwór prostaty, profilaktyka, edukacja

Keywords

prostate cancer, prevention, education

Autor/Autorzy

Katarzyna Rysz-Lendzio, Ewelina Misztak, Karolina Zawada

Tytuł

Idea dawstwa szpiku w opinii studentów

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny, Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarek

Wstęp

Pobieranie szpiku kostnego to istotny filar współczesnej medycyny oraz niezastąpiona metoda terapii wielu poważnych chorób, głównie nowotworów krwi. Korzyści związane z transplantacją są bardzo duże – zwiększają szansę na dalsze przeżycie lub wyzdrowienie oraz znacząco poprawiają jakość życia chorych. Potrzeb w zakresie transplantacji szpiku jest wiele, ponieważ w Polsce co 40 minut stawiana jest diagnoza nowotworu krwi, a każdego roku około 800 pacjentów kwalifikowanych jest do przeszczepienia szpiku od niespokrewnionego dawcy. Istotą tej procedury jest identyfikacja dawcy, którego antygeny zgodności tkankowej są takie same, jak osoby chorej.

Cel badań

Celem badania była ocena poziomu wiedzy studentów na temat idei dawstwa szpiku, identyfikacja najczęściej występujących mitów z nim związanych oraz poznanie gotowości społecznej respondentów do rejestracji, jako potencjalnych dawców.

Materiał i metody

Badanie przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego, techniką ankietowania, za pomocą Autorskiego kwestionariusza ankiety w 2025 roku wśród 147 studentów Uczelni Państwowej im. Jana Grodka w Sanoku różnych kierunków studiów. Dobór badanych był losowy. Materiał badawczy został poddany analizie statystycznej.

Wyniki i wnioski

W większości studenci byli zorientowani na czym polega działalność fundacji DKMS propagującej ideę dawstwa szpiku (71,0%), ale tylko 21,1% badanych jest zarejestrowanych, jako potencjalni dawcy (21,1%). Pozostali studenci nie byli i nie deklarowali chęci dokonania rejestracji w bazie DKMS (68,7%). Wiedza na temat dawstwa szpiku w badanej grupie była niepełna, a wielu studentów miało błędne przekonania o procesie jego pobierania. Respondenci najczęściej wskazywali, że chorobą, która może być leczona metodą przeszczepów jest białaczka (71,8%), a grupą pacjentów których to zapotrzebowanie dotyczy są osoby chore na nowotwory krwi (57,8%). Pomimo tego, że prawie wszyscy

Author/Authors

Title

The idea of bone marrow donation as perceived by students

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine, Student Scientific Circle of Nurses

Introduction

Bone marrow donation is an important pillar of modern medicine and an irreplaceable treatment for many serious diseases, mainly blood cancers. The benefits associated with transplantation are very significant – they increase the chance of further survival or recovery and significantly improve the quality of life of patients. The need for bone marrow transplantation is great, as a diagnosis of blood cancer is made every 40 minutes in Poland and every year around 800 patients are qualified for a bone marrow transplant from an unrelated donor. The essence of this procedure is to identify a donor whose tissue compatibility antigens are the same as those of the patient.

Objective

The aim of the survey was to assess the level of students' knowledge of the concept of bone marrow donation, to identify the most common myths associated with it and to find out the respondents' social readiness to register as potential donors.

Material and methods

The study was carried out by means of a diagnostic survey method, using an author's questionnaire survey in 2025 among 147 students of the Jan Grodek State University in Sanok of various fields of study. The selection of respondents was random. The research material was subjected to statistical analysis.

Results and conclusions

The majority of students were aware of the activities of the DKMS foundation promoting the idea of bone marrow donation (71.0%), but only 21.1% of respondents were registered as potential donors (21.1%). The remaining students were not and did not declare their willingness to register in the DKMS database (68.7%). Knowledge of bone marrow donation in the surveyed group was incomplete and many students had misconceptions about the bone marrow procurement process. Respondents most often indicated that the disease that can be treated by transplantation is leukaemia (71.8%), and that the group of patients who are in need of this is people with blood cancers (57.8%).

ankietowani popierają ideę dawstwa szpiku (93,9%) chęć dokonania rejestracji w bazie DKMS deklaruje tylko 10,2% osób. Ponieważ badanie wskazało deficyty wiedzy w zakresie dawstwa szpiku oraz nieugruntowaną postawę dotyczącą dawstwa szpiku istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań w tym zakresie.

Sytuację tę można poprawić poprzez propagowanie idei transplantologii w ogólnej populacji poprzez większą ilość informacji w mediach społecznosciowych, częstsze kampanie społeczne oraz akcje rejestracyjne DKMS.

Słowa kluczowe

dawstwo szpiku, nowotwory, studenci

Despite the fact that almost all respondents support the idea of bone marrow donation (93.9%), only 10.2% declare their willingness to register in the DKMS database. As the survey indicated deficits in knowledge of bone marrow donation and unsupported attitudes towards bone marrow donation, there is a need for further research in this area.

This situation can be improved by promoting the idea of transplantation in the general population through more information in social media, more frequent social campaigns and DKMS registration actions.

Keywords

bone marrow donation, cancer, students

Autor/Autorzy

Jarosław Sawka

Tytuł

Rehabilitacja pacjentów onkologicznych jako ważny element opieki paliatywno-hospicyjnej w hospicjum domowym

Afiliacja

Hospicjum Domowe NZOZ "Moczary", Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku

Wstęp

Długotrwałe przebywanie pacjenta onkologicznego w pozycji leżącej w domu prowadzi do osłabienia mięśni, powstawania odleżyn, zakrzepów, komplikacji z oddychaniem czy z układem krążenia. U pacjentów powstają problemy o podłożu psychologicznym: pogorszenie samopoczucia, poczucie odosobnienia, izolacji lub bezsilności, a nawet depresję. Skutki te podkreślają konieczność wczesnej interwencji rehabilitacyjnej i odpowiedniej opieki, aby minimalizować ryzyko powikłań, zmniejszyć cierpienie oraz poprawić jakość życia pacjentów leżących.

Cel badań

Celem badania jest analiza efektywności rehabilitacji u pacjentów Hospicjum Domowe Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Moczary”.

Materiał i metody

W badaniach uczestniczyło 60 pacjentów leżących onkologicznych, rehabilitacje wykonywało 3 fizjoterapeutów przy współpracy z lekarzem rehabilitacji medycznej oraz lekarzami prowadzącymi, pielęgniarkami i psychologiem, członkami zespołu interdyscyplinarnego HD. W trakcie wizyt fizjoterapeuta oceniał u pacjenta natężenie bólu wg Skali wizualno-analogowej VAS (0-10), siłę mięśniową- wg Skali Lovetta (0-5), zakres ruchu w stawach – systemem SFTR zgodnie z ISOM. Poza tym, przeprowadzono ankietowanie chorych i opiekunów. Uzyskane parametry poddano analizie statystycznej, oceniając efektywność zabiegów fizjoterapeutycznych.

Wyniki i wnioski

Badania wstępne wykazało, że u wszystkich pacjentów oceniane parametry były na niskich poziomach, a natężenie bólu sięgało do 7-9 pkt. Codzienna opieka nad pacjentem leżącym, onkologicznym, niepełnosprawnym ruchowo wymagała, w pierwszej kolejności, wspierania chorego w zmianach pozycji i przemieszczaniu. Fizjoterapeuta, pracując z taką osobą, uczył pacjenta oraz opiekuna bezpiecznego i ergonomicznego sposobu wykonania: obrotu na boki,

Author/Authors

Title

Rehabilitation of oncological patients as an important element of palliative and hospice care in the home hospice

Affiliation

Home Hospice NZOZ "Moczary", Jan Grodek State University in Sanok

Introduction

A long-term stay of an oncological patient in a lying position at home leads to muscle weakness, bedsores, blood clots, respiratory or circulatory system complications. Patients develop psychological problems: deterioration of well-being, a sense of isolation, helplessness, and even depression. These effects highlight the need for early rehabilitation intervention and appropriate care to minimize the risk of complications, reduce suffering, and improve the quality of life of bedridden patients.

Objective

The aim of the study is to analyze the effectiveness of rehabilitation in patients of the "Moczary" Home Hospice of the Non-public Healthcare Institution.

Material and methods

The study involved 60 bedridden oncological patients, rehabilitation was performed by 3 physiotherapists in cooperation with a medical rehabilitation physician and attending physicians, nurses and a psychologist, members of the HD interdisciplinary team. During the visits, the physiotherapist assessed the patient's pain intensity according to the VAS Visual-Analogue Scale (0-10), muscle strength according to the Lovett Scale (0-5), and range of motion in the joints – SFTR system according to ISOM. In addition, a survey of patients and caregivers was conducted. The obtained parameters were subjected to statistical analysis, assessing the effectiveness of physiotherapeutic treatments.

Results and conclusions

Preliminary tests showed that in all patients the evaluated parameters were at low levels, and the intensity of pain reached 7-9 points. Daily care of a bedridden, oncological or physically disabled patient required, in the first place, support for the patient in changing position and movement. The physiotherapist, working with such a person, taught the patient and the caregiver a safe and ergonomic way of performing: sideways turning, pull-ups in bed, transfer to a sitting

podciąganie w łóżku, transfer do pozycji siedzącej, transfer z łóżka na wózek i z wózka na łóżko, podciąganie na wózku inwalidzkim, pionizacja pacjenta bez kontroli głowy i z kontrolą głowy. W zależności od przypadku rehabilitacja obejmowała różnego rodzaju kinezyterapię: ćwiczenia oddechowe, bierne, czynno- bierne, czynne itd. Priorytetem było utrzymanie lub poprawa zakresu ruchu w stawach, zapobieganie zanikom mięśniowym oraz poprawę krążenia. Fizjoterapeuci stosowali u osoby leżącej również: masaż klasyczny, masaż powięzi, drenaż limfatyczny, fizykoterapię przyrządową drewnianymi i gumowymi wałkami, rolkami, piłeczkami, akupresurę, matę akupunkturową, kinesiotaping. Metody te mieli na celu ograniczenie negatywnych skutków braku ruchu, wsparcie funkcjonowania organizmu oraz poprawę samopoczucia. Wszyscy pacjenci zażywali leki p/bólowe, maści i żele chłodzące lub rozgrzewające, kilka osób brało leki p/depresyjne, p/padaczkowe, miorelaksacyjne, 6 os. przeszło leczenie adiuwantowe (chemioterapię, radioterapię, hormonoterapię). Zastosowanie kompleksowej rehabilitacji u pacjentów onkologicznych leżących w okresie 3 miesięcy pozwoliło uzyskać poprawę stanu pacjentów, wzrost badanych parametrów u 22 (36,66%) chorych. Wyniki badań mogą być wykorzystane w zaleceniach dla fizjoterapeutów, pracujących z pacjentami leżącymi w HD oraz w szkoleniu studentów UP na kierunku fizjoterapii.

Słowa kluczowe

rehabilitacja, pacjent, onkologia, hospicjum

position, transfer from bed to wheelchair and from wheelchair to bed, pull-ups in a wheelchair, patient upright positioning without head control and with head control. Depending on the case, rehabilitation included various types of kinesiotherapy: breathing exercises, passive exercises, active-passive exercises, active exercises, etc. The priority was to maintain or improve the range of motion in the joints, prevent muscle atrophy and improve circulation. Physiotherapists also used classic massage, fascia massage, lymphatic drainage, instrumental physical therapy with wooden and rubber rollers, balls, acupressure, acupuncture mat, kinesiotaping. These methods were aimed at reducing the negative effects of lack of exercise, supporting the functioning of the body and improving well-being. All patients took painkillers, cooling or warming ointments and gels, several patients took anti-depressants, anti-epileptic drugs, myorelaxants, 6 people underwent adjuvant treatment: (chemotherapy, radiotherapy, hormone therapy). The use of comprehensive rehabilitation in oncological patients bedridden over a period of 3 months allowed to improve the condition of patients and increase the examined parameters in 22 (36.66%) patients. The results of the study can be used in recommendations for physiotherapists working with patients in HD and in training UP students in physiotherapy.

Keywords

rehabilitation, patient, oncology, hospice

Autor/Autorzy

Anna Sikorska[1], Marek Sikorski[2]

Tytuł

Zabiegi medycyny estetycznej u pacjentów onkologicznych

Afiliacja

[1]Genix – Prywatne Centrum Medyczne, Lublin
[2]Katedra Ginekologii i Położnictwa, Collegium Medicum, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Streszczenie

Nowoczesne leczenie onkologiczne, wydłużając życie chorych, jest obarczone szeregiem działań, które negatywnie wpływają na jakość życia, między innymi na wygląd fizyczny, pośrednio na samoocenę i dobrostan psychiczny pacjentów.

Wielu chorych, dla których zmiana wyglądu jest traumą, szuka pomocy u lekarzy medycyny estetycznej. Często lekarze nie podejmują się wykonywania zabiegów estetycznych z powodu braku oficjalnych wytycznych i rekomendacji dla pacjentów onkologicznych.

Jednakże wiele publikacji pokazuje, że szereg procedur z zakresu medycyny estetycznej, takich jak: iniekcje toksyną botulinową, czystym kwasem hialuronowym, hydroksyapatytem wapnia, może być bezpiecznie wykonywanych także u chorych onkologicznych. Zabiegi mogą pomóc w redukcji blizn i związanej z nimi asymetrii po leczeniu chirurgicznym, w leczeniu uszkodzeń skóry po chemioterapii i radioterapii, przynoszą poprawę wyglądu zewnetrznego i stanu psychicznego.

Szczególnie dobrze udokumentowane jest bezpieczeństwo i korzyści zabiegów z użyciem toksyny botulinowej (BoTx); jako terapii adjuwantowej do schematów leczenia przeciwnowotworowego, oraz jako typowej terapii estetycznej, łagodzącej skutki terapii głównej.

Procedury, które nie są zalecane z powodu mechanizmu działania, to biostymulatory i implanty czasowe z gęsto usieciowanego kwasu hialuronowego tzw. wypełniacze.

Ograniczone dane dotyczą zabiegów estetycznych wykonywanych wysokoenergetycznymi aparatami HIFU (High Intensity Focused Ultrasound).

Warunkiem koniecznym, aby procedury estetyczne, przy swej skuteczności, były bezpieczne dla pacjentów onkologicznych jest ścisła współpraca pomiędzy zespołem lekarzy onkologów, a lekarzem wykonującym zabiegi medycyny estetycznej.

Słowa kluczowe

medycyna estetyczna, leczenie onkologiczne, jakość życia

Author/Authors

Anna Sikorska[1], Marek Sikorski[2]

Title

Aesthetic medicine procedures in oncology patients

Affiliation

[1]Genix – Private Medical Center, Lublin
[2] Jan Kochanowski University in Kielce, Collegium Medicum, Department of Gynecology and Obstetrics

Abstract

Modern oncological treatments, while extending patients' lives, are associated with numerous side effects that negatively impact quality of life—affecting physical appearance and, indirectly, self-esteem and psychological well-being.

Many patients, for whom changes in appearance are traumatic, seek help from aesthetic medicine specialists. However, physicians often refrain from performing aesthetic procedures due to the lack of official guidelines and recommendations for oncology patients.

Nevertheless, numerous publications indicate that a range of aesthetic medicine procedures—such as injections of botulinum toxin, pure hyaluronic acid, and calcium hydroxyapatite—can be safely performed even in oncology patients. These treatments can help reduce scarring and related asymmetry after surgical treatment, aid in managing skin damage following chemotherapy and radiotherapy, and contribute to improvements in both appearance and mental health.

The safety and benefits of botulinum toxin (BoTx) procedures are particularly well documented, both as an adjuvant therapy in cancer treatment regimens and as a typical aesthetic therapy to alleviate the effects of primary treatment.

Procedures that are not recommended due to their mechanisms of action include biostimulators and temporary implants made from highly cross-linked hyaluronic acid—commonly referred to as fillers.

There is limited data on the use of high-energy HIFU (High-Intensity Focused Ultrasound) devices in aesthetic procedures for oncology patients.

To ensure that aesthetic procedures are both effective and safe for oncology patients, close collaboration between the oncology medical team and the aesthetic medicine practitioner is essential.

Keywords

aesthetic medicine, cancer treatment, quality of life

Autor/Autorzy

Author/Authors

Hennadii Slabkiy, Ivan Mironyuk, Yuriy Shen

Tytuł

Wpływ rosyjskiej agresji militarnej na wykrywanie nowotworów złośliwych u ludności cywilnej Ukrainy w badaniach profilaktycznych oraz poziom zaniedbań w tym zakresie

Title

The impact of Russian military aggression on the detection of malignant tumors in the civilian population of Ukraine in preventive screenings and the level of neglect in this area

Afiliacja

Państwowy Uniwersytet w Użhorodzie, Użhorod, Ukraina

Affiliation

Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine

Wstęp

Wykrywanie złośliwych nowotworów na zaniedbanych etapach rozwoju negatywnie wpływa na skuteczność oraz koszt leczenia. Wysoki poziom wykrywalności złośliwych nowotworów podczas badań profilaktycznych pozytywnie charakteryzuje działalność przeciwnowotworową systemu ochrony zdrowia.

Cel badań

Określenie poziomu wykrywalności nowotworów złośliwych u ludności cywilnej Ukrainy podczas badań profilaktycznych oraz stopnia zaniedbań w tym zakresie

Materiał i metody

Wykorzystano dane Narodowego Ukraińskiego Rejestru Nowotworów za lata 2021 i 2023, stosując metodę medyczno-statystyczną oraz metodę analizy strukturalno-logicznej.

Wyniki i wnioski

Czerniak skóry. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,5-krotnie: z 39,1% w 2021 roku do 25,9% w 2023 roku. Odnotowano wzrost wykrywalności choroby w zaawansowanych stadiach o 1,02 razy: z 13,2% do 13,4%.

Inne nowotwory skóry. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,34-krotnie: z 51,0% do 38,0%.

Złośliwe nowotwory piersi. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,3-krotnie: z 36,8% do 28,2%. Odnotowano wzrost wykrywalności choroby w zaawansowanych stadiach o 1,02 razy: z 27,7% do 28,2%.

Złośliwe nowotwory szyjki macicy. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,64-krotnie: z 37,6% do 22,9%. Odnotowano wzrost wykrywalności choroby w zaawansowanych stadiach o 1,15 razy: z 31,3% do 36,0%.

Introduction

Detection of malignant neoplasms at advanced stages of development negatively affects the effectiveness and cost of treatment. A high level of detection of malignant neoplasms during preventive examinations positively characterizes the anti-cancer activities of the health care system.

Objective

Determining the detection rate of malignant tumors in the civilian population of Ukraine during preventive screenings and the degree of neglect in this area.

Material and methods

The data of the National Ukrainian Cancer Registry for 2021 and 2023 were used with the application of medico-statistical method and the method of structural-and-logical analysis.

Results and conclusions

Melanoma of the skin. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.5 times: from 39.1% in 2021 to 25.9% in 2023. An increase in the level of detection of the disease in advanced stages by 1.02 times was registered: from 13.2% to 13.4%.

Other skin neoplasms. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.34 times: from 51.0% to 38.0%.

Malignant neoplasms of the mammary gland. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.3 times: from 36.8% to 28.2%. An increase in the level of detection of the disease in advanced stages by 1.02 times was registered: from 27.7% to 28.2%.

Malignant neoplasms of the cervix. The rate of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.64 times: from 37.6% to 22.9%. An increase in the level of detection of the

Złośliwe nowotwory odbytnicy i odbytu. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,33-krotnie: z 12,0% do 9,0%. Odnotowano wzrost wykrywalności choroby w zaawansowanych stadiach o 1,1 razy: z 49,1% do 53,1%.

Złośliwe nowotwory wargi. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 1,46-krotnie: z 33,1% do 22,7%.

Złośliwe nowotwory jamy ustnej. Poziom wykrywalności choroby podczas badań profilaktycznych zmniejszył się 2,03-krotnie: z 13,4% do 6,6%. Odnotowano wzrost wykrywalności choroby w zaawansowanych stadiach o 1,04 razy: z 60,4% w 2021 roku do 62,9% w 2023 roku.

Podsumowanie. Można stwierdzić, że wojna przeciwko rosyjskiej agresji militarnej negatywnie wpłynęła na poziom wykrywalności złośliwych nowotworów podczas badań profilaktycznych oraz na poziom zaawansowania nowotworów złośliwych lokalizacji widocznych.

Słowa kluczowe

Ukraina, złośliwe nowotwory, lokalizacje widoczne, zaawansowane stadia, wojna

disease in advanced stages by 1.15 times was registered: from 31.3% to 36.0%.

Malignant neoplasms of the rectum and anus. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.33 times: from 12.0% to 9.0%. An increase in the level of detection of the disease in advanced stages by 1.1 times was registered: from 49.1% to 53.1%.

Malignant neoplasms of the lip. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 1.46 times: from 33.1% to 22.7%.

Malignant neoplasms of the oral cavity. The level of detection of the disease during preventive examinations decreased by 2.03 times: from 13.4% to 6.6%. An increase in the level of detection of the disease in advanced stages by 1.04 times was registered: from 60.4% in 2021 to 62.9% in 2023.

Thus, it can be stated that the war against Russian military aggression has negatively affected the level of detection of malignant neoplasms during preventive examinations and the level of neglect of malignant neoplasms of visual localizations.

Keywords

Ukraine, malignant neoplasms, visual localizations, advanced stages, war

Autor/Autorzy

Author/Authors

Krzysztof Sośnicki, Małgorzata Dżugan, Edyta Wojciechowska, Elżbieta Cipora

Tytuł

Wyjazdy zespołów Bieszczadzkiego Pogotowia Ratunkowego w latach 2022-2024 do pacjentów z chorobami nowotworowymi

Title

Emergency deployments of Bieszczady Emergency Medical Service teams to patients with oncological diseases in 2022-2024

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Zespoły ratownictwa medycznego udzielają świadczeń w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Takie sytuacje występują również u pacjentów z rozpoznaniem choroby nowotworowej w trakcie lub po zakończonym leczeniu onkologicznym.

Introduction

Emergency medical teams provide services in situations of health and life threats. Such situations also occur in patients diagnosed with cancer, either during or after completing oncological treatment.

Cel badań

Celem badań było przedstawienie częstości i przyczyn wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego do pacjentów z chorobami nowotworowymi.

Objective

The aim of the study was to report on the frequency and reasons for emergency team trips to cancer patients.

Materiał i metody

Badania retrospektywne przeprowadzono w lutym 2025 roku. Zastosowano metodę analizy dokumentacji w oparciu o Protokół naukowo-badawczy. Analizie poddano 49494 kart medycznych czynności ratunkowych z wyjazdów w latach 2022-2024 zrealizowanych przez Bieszczadzkie Pogotowie Ratunkowe (BPR) w Sanoku. Z tej grupy wyodrębniono 580 kart wyjazdów, które dotyczyły pacjentów onkologicznych.

Material and methods

The retrospective study was conducted in February 2025. A method of documentation analysis based on the Scientific and Research Protocol was used. The analysis comprised 49494 medical emergency cards from trips in the years 2022-2024 performed by the Bieszczady Ambulance Service (BPR) in Sanok. From this group, 580 trip cards were extracted, which concerned oncology patients.

Wyniki i wnioski

W analizowanym okresie czasu ogółem wyjazdów Bieszczadzkiego Pogotowia Ratunkowego do chorych w stanach zagrożenia życia było 49494, w tym 580 wyjazdów do pacjentów z chorobami nowotworowymi. W 2022 roku do tej grupy chorych zrealizowano 119 wyjazdów (0,7%), w 2023 – 242 (1,5%), a w 2024 roku 219 (1,2%) wyjazdów. Średnia wieku pacjentów onkologicznych wyniosła 71 lat. Największą grupę stanowili chorzy w przedziale wieku 71-80 lat (39,1%), mieszkańcy wsi (64,7%). Ponad połowa – 62,4% chorych stanowili mężczyźni a pozostałe – 37,6% kobiety. Najwięcej pacjentów onkologicznych było z rozpoznaniem nowotworu krtani, tchawicy, płuca (22,7%), w następnej kolejności z rozpoznaniem raka prostaty lub pęcherza moczowego (13,3%) dalej z rakiem jelita grubego (11,0%). Głównymi przyczynami wezwania pogotowia była duszność (15,0%), złe samopoczucie i osłabienie (13,4%), a następnie ból brzucha (11,0%). Najczęściej u pacjentów wykonywano następujące

Results and conclusions

In the analysed time period, the total number of trips made by the Bieszczady Ambulance Service to patients in life-threatening conditions was 49494, including 580 trips to patients with cancer. In 2022, 119 trips (0.7%) were made to this group of patients, in 2023 – 242 (1.5%), and in 2024 – 219 (1.2%) trips. The average age of oncology patients was 71 years. The largest group was made up of patients in the age range 71-80 years (39.1%), rural residents (64.7%). More than half – 62.4% of the patients were men and the remaining – 37.6% were women. Most oncology patients were diagnosed with cancer of the larynx, trachea, lung (22.7%), followed by prostate or bladder cancer (13.3%) then colorectal cancer (11.0%). The main reasons for calling the emergency department were breathlessness (15.0%), malaise and weakness (13.4%), followed by abdominal pain (11.0%). The most common procedures performed on patients were pulse oximetry, blood pressure measurement and physical examination.

procedury: pulsoksymetrię, pomiar ciśnienia tętniczego i badanie podmiotowe.

Interwencje zespołów ratownictwa medycznego do pacjentów onkologicznych w ogólnej strukturze wyjazdów występują dość rzadko (1,17%), zaobserwowano jednak tendencję wzrostową częstości wyjazdów do tej grupy chorych w latach 2022 – 2024. Wiedza i umiejętności dotyczące postępowania z pacjentami onkologicznymi w stanach zagrożenia życia są niezbędne w zawodzie ratownika medycznego.

Słowa kluczowe

zespół ratownictwa medycznego, pacjent, choroba nowotworowa, zagrożenie życia

Emergency team interventions to oncology patients in the overall structure of trips are quite rare (1.17%), however, an increasing trend in the frequency of trips to this group of patients was observed between 2022 and 2024. Knowledge and skills regarding the management of oncology patients in life-threatening conditions are essential in the emergency medical services profession.

Keywords

emergency medical team, patient, cancer, life-threatening

Autor/Autorzy

Jolanta Superson, Marzena Szuwalska

Tytuł

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z obustronną ureterocutaneostomią wytworzoną z powodu raka pęcherza moczowego

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Rak pęcherza moczowego jest drugim co do częstości nowotworem układu moczowego. Najczęściej występuje u osób starszych po 60 roku życia, częściej występuje u mężczyzn (3-4 krotnie) niż u kobiet. Rozwija się w ścianach pęcherza moczowego i przeważnie wywodzi się z komórek nabłonka przejściowego. Głównym czynnikiem, który odpowiada za rozwój raka jest palenie papierosów, a jednym z podstawowych objawów jest krwiomocz. W leczeniu stosuje się operację, chemioterapię, radioterapię, a od listopada 2023 roku immunoterapę.

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie problemów pielęgnacyjnych pacjenta z rakiem pęcherza moczowego z wytworzoną ureterocutaneostomią obustronną, który przebywa w warunkach domowych pod opieką pielęgniarki hospicyjnej.

Materiał i metody

W pracy zastosowano metodę indywidualnego przypadku. Podmiotem badań był 73 letni mężczyzna ze zdiagnozowanym naciekającym nowotworem pęcherza moczowego, u którego wykonano cystoprostatectomię radykalną z limfadenectomią zasłonową i obustronną biodrową wewnętrzną oraz wytworzoną obustronnie ureterocutanestomię, obecnie w trakcie leczenia immunologicznego. Technikami badawczymi wykorzystanymi w pracy były: wywiad, obserwacja, analiza dokumentacji, pomiar podstawowych parametrów życiowych.

Wyniki i wnioski

Na podstawie oceny stanu bio-psycho-społecznego pacjenta zostały określone problemy pielęgnacyjne. Były to: ryzyko zakażenia spowodowanych zatykaniem drenu przez śluz i skrzepy krwi, lęk i niepokój pacjenta spowodowany trudnościami z zaopatrzeniem przetok oraz problemami z odpływem moczu, deficyt wiedzy na temat pielęgnacji skóry wokół przetok z zachowaniem aseptyki, brak wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych dotyczących diety oraz nawadniania,

Author/Authors

Title

Nursing care for a patient with bilateral ureterocutaneostomy created due to bladder cancer

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Bladder cancer is the second most common tumor of the urinary system. It most frequently occurs in older individuals over the age of 60 and is more common in men (3-4 times more than in women). It develops in the walls of the bladder and usually originates from transitional epithelial cells. The primary factor responsible for its development is smoking, and one of the main symptoms is hematuria (blood in urine). Treatment options include surgery, chemotherapy, radiotherapy, and, starting from November 2023, immunotherapy.

Objective

The aim of this work is to present the care issues of a patient with bladder cancer who has undergone bilateral ureterocutaneostomy and is receiving care at home under the supervision of a hospice nurse.

Material and methods

In the study, the individual case method was applied. The subject of the research was a 73-year-old man diagnosed with infiltrating bladder cancer, who underwent radical cystoprostatectomy with pelvic lymphadenectomy and bilateral internal iliac lymphadenectomy, as well as bilateral ureterocutaneostomy. He is currently undergoing immunotherapy. The research techniques utilized in the study included: interview, observation, documentation analysis, and measurement of basic parameters.

Results and conclusions

Based on the assessment of the patient's bio-psycho-social status, nursing problems were identified. These included: the risk of infections caused by clogging of the drain due to mucus and blood clots; anxiety and restlessness of the patient due to difficulties with stoma care and problems with urine drainage; a lack of knowledge about skin care around the stomas while maintaining aseptic conditions; a lack of knowledge regarding health-promoting behaviors related to diet and

a także terapii immunologicznej i wynikających z niej powikłań, niepokój spowodowany ciężkim przebiegiem choroby i niepewnym rokowaniem, brak wsparcia ze strony rodziny.

Pacjent w warunkach domowych wymagał od pielęgniarki przede wszystkim edukacji dotyczącej rozpoznawania niepokojących objawów ze strony nefrostomii oraz prawidłowej pielęgnacji przetok. Główną rolą pielęgniarki było przygotowanie pacjenta do samoopieki i samopielęgnacji. Bardzo ważne było też wsparcie emocjonalne pacjenta i jego rodziny, ponieważ chory nie radził sobie z zaistniałą sytuacją, a członkowie rodziny również nie potrafili mu pomóc.

Słowa kluczowe

rak pęcherza moczowego, ureterocutaneostomia, opieka hospicyjna

hydration, as well as immunotherapy and its potential complications; anxiety caused by the severe course of the disease and uncertain prognosis; and a lack of support from the family.

In a home setting, the patient primarily required education from the nurse regarding the recognition of alarming symptoms related to the nephrostomy and proper care of the stomas. The main role of the nurse was to prepare the patient for self-care and self-management. Emotional support for the patient and their family was also very important, as the patient was struggling to cope with the situation, and family members were unable to provide adequate assistance.

Keywords

bladder cancer, ureterocutaneostomy, hospice care

Autor/Autorzy

Marzena Szuwalska, Dorota Gembalik

Tytuł

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z czerniakiem skóry

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Czerniak to nowotwór wywodzący się z komórek barwnikowych – melanocytów. Jest nowotworem o największej dynamice wzrostu zachorowalności, stanowi 2% zachorowań na nowotwory. Występuje głównie na skórze. Opieka pielęgniarska nad pacjentem z czerniakiem podczas leczenia chirurgicznego obejmuje rozpoznanie i rozwiązywanie problemów pacjenta w okresie przed i po operacji oraz edukację.

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie opieki pielęgniarskiej nad pacjentem z czerniakiem skóry.

Materiał i metody

Podmiotem badań był pacjent z czerniakiem skóry leczony chirurgicznie. W pracy zastosowano metodę indywidualnego przypadku. W celu zebrania materiału badawczego zastosowano następujące techniki: obserwacja, wywiad, analiza dokumentów, pomiar.

Wyniki i wnioski

Opieka pielęgniarska nad pacjentem z czerniakiem polegała na określeniu problemów pacjenta w czasie leczenie operacyjnego oraz w okresie późniejszym: obserwacji skóry i przestrzegania zaleceń dotyczących badań kontrolnych, profilaktyki i stylu życia. W okresie okołooperacyjnym zostały określone następujące diagnozy pielęgniarskie: niepokój związany z rozpoznaniem czerniaka oraz koniecznością leczenia operacyjnego, lęk przed śmiercią, ból rany pooperacyjnej, ryzyko zakażenie rany i powikłań po zastosowanym znieczuleniu, deficyt wiedzy na temat pielęgnacji rany oraz obawa przed koniecznością kolejnych interwencji chirurgicznych. Do zadań pielęgniarki należało: monitorowanie rany i stanu ogólnego pacjenta, łagodzenie dolegliwości bólowych, podejście z empatią i wsparcie emocjonalne, edukacja oraz przygotowanie pacjenta do pielęgnacji rany w domu. W okresie późniejszym, po leczeniu operacyjnym ważne było przestrzeganie przez pacjenta zaleceń dotyczących: samoobserwacji skóry, wizyt kontrolnych co 3-6 miesięcy oraz wykonywania badań (TK, RM, Rtg, Usg), ochrony skóry przed promieniowaniem uv,

Author/Authors

Nursing care of the patient with cutaneous melanoma

Affiliation

Jan Grodek Sanok State University, Institute of Medicine

Introduction

Melanoma is a cancer originating from pigment cells – melanocytes. It is the cancer with the highest rate of increase in incidence, accounting for 2% of cancer cases. It occurs mainly on the skin. Nursing care of the melanoma patient during surgical treatment includes recognition and management of the patient's problems in the pre- and post-operative period and education.

Objective

The aim of this study is to present the nursing care of a patient with cutaneous melanoma.

Material and methods

The subject of the study was a patient with cutaneous melanoma treated surgically. The paper uses the individual case method. The following techniques were used to gather research material: observation, interview, document analysis, measurement.

Results and conclusions

Nursing care of the melanoma patient consisted of identifying the patient's problems at the time of surgical treatment and thereafter: skin observation and adherence to recommendations for check-ups, prevention and lifestyle. In the perioperative period, the following nursing diagnoses were identified: anxiety about the diagnosis of melanoma and the need for surgery, fear of death, postoperative wound pain, risk of wound infection and complications from the anaesthetic used, knowledge deficit about wound care and fear of the need for further surgical interventions. The nurse's tasks included: monitoring the patient's wound and general condition, relieving pain, approaching with empathy and emotional support, educating and preparing the patient for wound care at home. In the post-operative period, it was important for the patient to adhere to the following recommendations: self-observation of the skin, follow-up visits every three to six months and examinations (CT, MRI, X-rays, ultrasound), protection of the skin against uv radiation, periodic dermatological control and a healthy lifestyle.

okresowej kontroli dermatologicznej oraz prowadzenia zdrowego stylu życia.
Wnioski:
1. Opieka pielęgniarska nad pacjentem z czerniakiem obejmowała okres okołooperacyjny oraz przygotowanie do funkcjonowania w środowisku domowym.
2. Dominujące problemy pielęgnacyjne rozpoznane u pacjenta w trakcie leczenia chirurgicznego dotyczyły sfery emocjonalnej: niepokoju związanego z diagnozą i koniecznością zabiegu, lęku przed śmiercią, sfery somatycznej, bólu oraz trudności w pielęgnacji rany.
3. Po leczeniu operacyjnym skupiono się na zaleceniach dotyczących samoobserwacji, badań kontrolnych oraz edukacji pacjenta.

Słowa kluczowe

opieka pielęgniarska, czerniak

Conclusions:
1. *The nursing care of the melanoma patient included the perioperative period and preparation for functioning in the home environment.*
2. *The predominant nursing problems identified in the patient during surgical treatment concerned the emotional sphere: anxiety about the diagnosis and the need for surgery, fear of death, the somatic sphere, pain and difficulties in wound care.*
3. *Post-operative treatment focused on recommendations for self-care, check-ups and patient education.*

Keywords

nursing care, melanoma

Autor/Autorzy

Author/Authors

Marzena Szuwalska, Jolanta Superson, Elżbieta Kaczmar

Tytuł

Profesjonalna opieka pielęgniarska na podstawie problemów pacjentki z rakiem piersi

Title

Professional nursing care based on the problems of a breast cancer patient

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek Sanok State University, Institute of Medicine

Wstęp

Rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem złośliwym u kobiet w Polsce. Charakteryzuje się stale rosnącą zachorowalnością, która w 2022 r. wynosiła 23,6%. Jest nowotworem o zróżnicowanej etiologii i różnorodnych objawach. We wczesnej postaci przebiega bezobjawowo. Podstawą opieki pielęgniarskiej nad pacjentką z nowotworem piersi jest rozpoznanie problemów występujących u chorej w okresie diagnostyki oraz kolejnych etapów leczenia onkologicznego.

Introduction

Breast cancer is the most common malignant tumour in women in Poland. It is characterised by a steadily increasing incidence of 23.6 per cent in 2022. It is a neoplasm with varied aetiology and a variety of symptoms. In its early form, it is asymptomatic. The cornerstone of nursing care for the breast cancer patient is the recognition of the problems experienced by the patient during the diagnostic period and the subsequent stages of oncological treatment.

Cel badań

Celem badań było określenie problemów pielęgnacyjnych u pacjentki z wczesną postacią raka piersi oraz zakresu profesjonalnej opieki pielęgniarskiej.

Objective

The aim of the study was to identify nursing problems in a patient with early breast cancer and the extent of professional nursing care.

Materiał i metody

W pracy zastosowano metodę studium indywidualnego przypadku oraz techniki badawcze: wywiad, obserwacja, pomiar i analiza dokumentów.

Podmiotem badań była pięćdziesięcioletnia pacjentka ze zdiagnozowanym nowotworem piersi.

Material and methods

The paper uses the individual case study method and research techniques: interview, observation, measurement and document analysis.

The subject of the study was a 50-year-old female patient diagnosed with breast cancer.

Wyniki i wnioski

Problemy pielęgnacyjne w opiece nad chorą z nowotworem piesi w czasie diagnostyki i leczenia operacyjnego: lęk i obawa o swoje zdrowie i życie, ryzyko wystąpienia depresji, niepokój związany z koniecznością zabiegu operacyjnego, ból rany pooperacyjnej, ryzyko wystąpienia powikłań pooperacyjnych. Najważniejsze zadnia realizowane przez pielęgniarkę: udzielanie chorej wsparcia emocjonalnego, poprawa nastroju, dostarczenie wiedzy na temat planowanego zabiegu, obserwacja i pielęgnacja rany pooperacyjnej, ocena drenażu Redona, monitorowanie bólu, przygotowanie chorej do samoopieki. Diagnozy pielęgniarskie w trakcie chemioterapii i radioterapii: deficyt wiedzy pacjentki na temat leków i ich skutków ubocznych, obawa o swoje zdrowie, uszkodzenie śluzówki jamy ustnej, ryzyko wystąpienia nudności i wymiotów, poparzenia skóry, infekcji z powodu zmniejszenia odporności oraz strach przed utratą włosów.

Results and conclusions

Nursing problems in caring for a patient with pediatric cancer during diagnosis and surgical treatment: anxiety and fear for one's health and life, risk of depression, anxiety about the need for surgery, postoperative wound pain, risk of postoperative complications. Key tasks carried out by the nurse: providing emotional support to the patient, improving mood, providing knowledge about the planned surgery, observation and care of the postoperative wound, assessment of Redon's drainage, pain monitoring, preparing the patient for self-care. Nursing diagnoses during chemotherapy and radiotherapy: deficit in the patient's knowledge of the drugs and their side effects, fear for her health, damage to the oral mucosa, risk of nausea and vomiting, skin burns, infections due to reduced immunity and fear of losing her hair. The patient received holistic care. The nurse's tasks consisted of taking action to solve the patient's problems.

Pacjentka została objęta holistyczną opieką. Zadania pielęgniarki polegały na podejmowaniu działań zmierzających do rozwiązania problemów występujących u chorej.
Wnioski:
1. Problemy pielęgnacyjne w opiece nad pacjentką w trakcie leczenia onkologicznego są zróżnicowane zależnie od sposobu leczenia. W trakcie leczenia chirurgicznego zwrócono szczególną uwagę na monitorowanie bólu oraz pielęgnację rany pooperacyjnej, natomiast w trakcie chemio i radioterapii skoncentrowano się na profilaktyce i leczeniu skutków ubocznych zastosowanej terapii.
2. W opiece nad chorą z rakiem piersi szczególne znaczenie ma eliminowanie lęku oraz wsparcie emocjonalne – nowotwór oraz zastosowane leczenie wpływają na wszystkie sfery życia chorej.

Słowa kluczowe

problem pielęgnacyjny, rak piersi, profesjonalna opieka pielęgniarska

Conclusions:
1. *The nursing problems in caring for a patient during oncology treatment vary according to the treatment modality. During surgical treatment, special attention was paid to pain monitoring and post-operative wound care, while during chemotherapy and radiotherapy, the focus was on prevention and treatment of the side effects of the therapy used.*
2. *Eliminating anxiety and providing emotional support is particularly important in breast cancer care – the cancer and the treatment applied affect all areas of the patient's life.*

Keywords

nursing problem, breast cancer, professional nursing care

Autor/Autorzy

Przemysław Szybkowski[1], Marta Musz-Kawecka[2,3], Karolina Maternia-Dudzik[2], Krzysztof Jakubowski[3,4], Marek Wojtaszek[3,4]

Tytuł

Interakcje leków wspomagających w onkologii

Afiliacja

[1]Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie
[2]Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Zakład Mikrobiologii
[3]Centrum Medyczne w Łańcucie
[4]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Wstęp

Leczenie onkologiczne często wiąże się z koniecznością stosowania leków wspomagających, które pomagają w kontroli bólu, redukcji nudności i minimalizacji skutków ubocznych chemioterapii. Z uwagi na wąski indeks terapeutyczny leków cytostatycznych oraz indywidualne różnice w metabolizmie, istnieje wysokie ryzyko interakcji lekowych, które mogą wpływać na skuteczność i bezpieczeństwo terapii. Interakcje leków wspomagających z chemioterapią stanowią istotne wyzwanie w onkologii, wpływając na skuteczność terapii i bezpieczeństwo pacjentów.

Cel badań

Celem pracy jest analiza interakcji między lekami wspomagającymi a chemioterapią, w szczególności pod kątem ich mechanizmów farmakokinetycznych i farmakodynamicznych. Dodatkowo, omówiono kliniczne konsekwencje tych interakcji oraz przedstawiono zalecenia dotyczące optymalizacji terapii.

Materiał i metody

Analizę oparto na przeglądzie literatury naukowej oraz charakterystyk produktów leczniczych (ChPL). Szczególną uwagę poświęcono interakcjom opisanym w książce Drug Therapy and Interactions in Pediatric Oncology: A Pocket Guide oraz oficjalnym dokumentom rejestracyjnym leków. Przegląd dotyczył zarówno interakcji farmakokinetycznych (CYP450, białka transportowe), jak i farmakodynamicznych.

Wyniki i wnioski

Leki wspomagające, takie jak aprepitant, deksametazon, czynniki wzrostu granulocytów, antybiotyki glikopeptydowe i aminoglikozydy, mogą oddziaływać z chemioterapeutykami na poziomie farmakokinetycznym i farmakodynamicznym. Zidentyfikowano istotne mechanizmy interakcji, takie jak wpływ leków wspomagających na wchłanianie i metabolizm

Author/Authors

Title

Interactions of supportive drugs in oncology

Affiliation

[1]Provincial Clinical Hospital no 2 in Rzeszów
[2] University of Rzeszów, Medical College, Department of Microbiology
[3]Medical Center in Łańcut
[4]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Introduction

Oncological treatment often necessitates the use of supportive drugs that help manage pain, reduce nausea, and minimize chemotherapy side effects. Due to the narrow therapeutic index of cytostatic drugs and individual differences in metabolism, there is a high risk of drug interactions that can affect the efficacy and safety of therapy. Interactions between supportive drugs and chemotherapy pose a significant challenge in oncology, impacting treatment effectiveness and patient safety.

Objective

This study aims to analyze interactions between supportive drugs and chemotherapy, particularly regarding their pharmacokinetic and pharmacodynamic mechanisms. Additionally, the clinical consequences of these interactions are discussed, along with recommendations for therapy optimization.

Material and methods

The analysis was based on a review of scientific literature and summaries of product characteristics (SPCs). Special attention was given to interactions described in Drug Therapy and Interactions in Pediatric Oncology: A Pocket Guide and official drug regulatory documents. The review included both pharmacokinetic (CYP450, transport proteins) and pharmacodynamic interactions.

Results and conclusions

Supportive drugs such as aprepitant, dexamethasone, granulocyte growth factors, glycopeptide, and aminoglycoside antibiotics can interact with chemotherapeutic agents at both pharmacokinetic and pharmacodynamic levels. Significant interaction mechanisms were identified, such as the impact of supportive drugs on the absorption and metabolism of

cytostatyków (np. aprepitant jako inhibitor CYP3A4). Wykazano, że niektóre leki przeciwbólowe i przeciwwymiotne mogą modulować skuteczność terapii poprzez wpływ na receptory i transportery białkowe. Podkreślono również znaczenie indywidualnych różnic genetycznych i wieku pacjentów.

Zarządzanie leczeniem onkologicznym wymaga multidyscyplinarnego podejścia oraz indywidualizacji dawek leków wspomagających. Konieczne jest dalsze badanie mechanizmów interakcji w celu opracowania standardowych wytycznych.

Słowa kluczowe

interakcje lekowe, nowotwory, farmakokinetyka, farmakodynamika

cytostatics (e.g., aprepitant as a CYP3A4 inhibitor). It was demonstrated that some analgesics and antiemetics can modulate therapy efficacy by influencing receptors and transport proteins. The importance of individual genetic differences and patient age was also highlighted.

Managing oncological treatment requires a multidisciplinary approach and individualized dosing of supportive drugs. Further research on interaction mechanisms is necessary to develop standardized guidelines.

Keywords

drug interactions, oncology, pharmacokinetics, pharmacodynamics

Autor/Autorzy

Julia Trojniak

Tytuł

Aktywność fizyczna jako strategia wspomagająca w prewencji oraz terapii raka piersi: nowoczesne podejście

Afiliacja

Uniwersytet Rzeszowski, Collegium Medicum, Studenckie Koło Naukowe Innowacyjnych Technik Rehabilitacyjnych "Reh-Tech"

Wstęp

Rak piersi jest jednym z najczęściej diagnozowanych nowotworów złośliwych u kobiet na świecie. Wysoka śmiertelność związana z tym nowotworem skłania do poszukiwania czynników, które mogą wpływać na jego rozwój oraz przebieg leczenia. Badania wskazują, że aktywność fizyczna odgrywa istotną rolę w prewencji i terapii raka piersi, wpływając na ryzyko zachorowania oraz jakość życia pacjentek.

Cel badań

Celem niniejszej pracy jest ocena wpływu aktywności fizycznej na ryzyko zachorowania na raka piersi, przebieg choroby oraz jakość życia pacjentek poddawanych leczeniu onkologicznemu.

Materiał i metody

Analiza literatury objęła publikacje naukowe indeksowane w PubMed, które dotyczyły związku między aktywnością fizyczną a rakiem piersi. Przegląd obejmował zarówno badania obserwacyjne, jak i interwencyjne, analizujące różne formy aktywności fizycznej oraz ich wpływ na pacjentki z rakiem piersi.

Wyniki i wnioski

Badania wskazują, że regularna aktywność fizyczna o umiarkowanej lub wysokiej intensywności może obniżyć ryzyko zachorowania na raka piersi o około 20-25% u kobiet po menopauzie. Ponadto, ćwiczenia fizyczne podczas chemioterapii przyczyniają się do zmniejszenia uczucia zmęczenia oraz poprawy ogólnego stanu zdrowia i jakości życia pacjentek. Aktywność fizyczna wpływa również na obniżenie poziomu hormonów, takich jak estradiol, progesteron i insulina, co może redukować ryzyko nawrotu choroby. Dodatkowo, ćwiczenia aerobowe okazały się skuteczniejsze niż oporowe w redukcji zmęczenia związanego z chorobą oraz wzmocnieniu układu odpornościowego u pacjentek poddawanych chemioterapii uzupełniającej.

Author/Authors

Title

Physical activity as a supportive strategy in the prevention and treatment of breast cancer: a modern approach

Affiliation

University of Rzeszów, Collegium Medicum, Student Research Club "Reh-Tech"

Introduction

Breast cancer is one of the most commonly diagnosed malignancies among women worldwide. The high mortality associated with this disease underscores the need to identify factors that influence its development and treatment outcomes. Research indicates that physical activity plays a crucial role in both the prevention and treatment of breast cancer, affecting disease risk and improving patients' quality of life.

Objective

This study aims to evaluate the impact of physical activity on the risk of developing breast cancer, disease progression, and the quality of life of patients undergoing oncological treatment.

Material and methods

A literature review was conducted using scientific publications indexed in PubMed that examined the relationship between physical activity and breast cancer. The review included both observational and interventional studies analyzing various forms of physical activity and their effects on breast cancer patients.

Results and conclusions

Studies indicate that regular moderate- to high-intensity physical activity can reduce the risk of developing breast cancer by approximately 20–25% in postmenopausal women. Moreover, physical exercise during chemotherapy contributes to reducing fatigue and improving overall health status and quality of life in patients. Physical activity also influences hormonal levels, including estradiol, progesterone, and insulin, which may reduce the risk of disease recurrence. Additionally, aerobic exercise has been found to be more effective than resistance training in reducing cancer-related fatigue and enhancing immune function in patients undergoing adjuvant chemotherapy.

Regular physical activity is a key component of breast cancer prevention and therapy. It reduces disease risk, alleviates treatment side effects, and enhances patients'

Regularna aktywność fizyczna stanowi istotny element prewencji i terapii raka piersi. Wpływa ona na obniżenie ryzyka zachorowania, łagodzi skutki uboczne leczenia oraz poprawia jakość życia pacjentek. Zalecane jest wprowadzenie programów promujących aktywność fizyczną wśród kobiet, zarówno w kontekście profilaktyki, jak i wsparcia podczas leczenia onkologicznego.

Słowa kluczowe

rak piersi, aktywność fizyczna, prewencja, jakość życia, chemioterapia

quality of life. Therefore, the implementation of programs promoting physical activity among women is highly recommended, both for preventive purposes and as supportive care during oncological treatment.

Keywords

breast cancer, physical activity, prevention, quality of life, chemotherapy

Autor/Autorzy

Author/Authors

Izabela Urbańska, Barbara Wilusz, Paula Szumniak, Magdalena Wojtanowska-Kaczka, Wojciech Roczniak, Magdalena Babuśka-Roczniak

Tytuł

Seksualność kobiet z rakiem piersi

Title

Sexuality of women with breast cancer

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine

Wstęp

Rak piersi u kobiet jest najczęstszym występującym nowotworem na świecie. Seksualność kobiet to złożona i różnorodna sfera, kształtowana przez różne czynniki. Jest to ważny aspekt życia kobiet. Seksualność kobiet z nowotworem piersi może być dotknięta zmianami fizycznymi, jak i emocjonalnymi, które wynikają z leczenia. W takiej sytuacji istotne jest wsparcie emocjonalne, terapia i otwarta komunikacja aby odzyskać pewność siebie.

Introduction

Breast cancer in women is the most common cancer worldwide. Women's sexuality is a complex and diverse sphere, shaped by various factors. It is an important aspect of women's lives. The sexuality of women with breast cancer can be affected by physical as well as emotional changes that result from treatment. In this situation, emotional support, therapy and open communication are important to regain self-confidence.

Cel badań

Celem badania jest ocena seksualności kobiet z nowotworem piersi.

Objective

The aim of the study is to assess the sexuality of women with breast cancer.

Materiał i metody

Niniejszej pracy posłużono się metodą sondażu diagnostycznego, a narzędziem badawczym była autorska ankieta. Badanie przeprowadzono anonimowo u 101 kobiet. Zastosowano analizę statystyczną, prawdopodobieństwo testowe oraz skorzystano ze współczynnika rang Spearmana.

Material and methods

The present study used the method of diagnostic survey, and the research tool was the author's questionnaire. The survey was conducted anonymously with 101 women. Statistical analysis, test probability and use of Spearman's rank coefficient were applied.

Wyniki i wnioski

Największe zachorowanie na raka piersi u kobiet jest w przedziale wiekowym 30-50 r.ż. Aktywność seksualna kobiet przed chorobą i obecnie spadła z 44,55% na 18,81%. Zadowolenie kobiet z nowotworem piersi z życia seksualnego wynosi 13,86%. Badania wskazują, że u niektórych kobiet z nowotworem piersi aktywność oraz zadowolenie seksualne obniżyło się. Jednak należy pamiętać, że każda kobieta może doświadczyć różnych reakcji i nie można generalizować tego spadku dla wszystkich kobiet z rakiem piersi.

Results and conclusions

The highest incidence of breast cancer in women is in the age range of 30-50 years. Sexual activity among women before the disease and at present decreased from 44.55% to 18.81%. Satisfaction of women with breast cancer with their sexual life is 13.86%. The study indicates that in some women with breast cancer, activity and sexual satisfaction have decreased. However, it is important to keep in mind that each woman may experience different reactions and this decline cannot be generalized for all women with breast cancer.

Słowa kluczowe

rak piersi, seksualność kobiet, jakość życia, zaburzenia seksualne

Keywords

breast cancer, women's sexuality, quality of life, sexual dysfunction

Autor/Autorzy

Monika Walkiewicz, Marzena Styś, Aneta Mielnik

Tytuł

Wiedza kobiet i mężczyzn na temat profilaktyki raka jelita grubego

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny, Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarek

Wstęp

Rak jelita grubego jest trzecim pod względem częstości występowania nowotworem złośliwym u mężczyzn i drugim u kobiet. Choroba ta stanowi istotny problem cywilizacyjny i społeczny. Znajomość zasad profilaktyki oraz pierwszych objawów choroby w znaczący sposób może wpłynąć na ograniczenie czynników ryzyka i rozpoznanie nowotworu we wczesnym jego stadium.

Cel badań

Celem badań jest ocena wiedzy, świadomości oraz postaw kobiet i mężczyzn w zakresie profilaktyki raka jelita grubego.

Materiał i metody

Badania zostały przeprowadzone w 2025 roku, metodą sondażu diagnostycznego, techniką ankiety. Wzięło w nich udział 188 osób (151 kobiet i 37 mężczyzn), a dobór badanej grupy był losowy. Jako narzędzie badawcze zastosowano Autorski kwestionarusz ankiety składający się z 31 pytań – głównie zamkniętych oraz dwóch pytań otwartych. Zebrany materiał badawczy został poddany analizie statystycznej.

Wyniki i wnioski

Zdecydowana wiekszość badanych (80,1%) stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni pozostałe 19,9% respondentów. W rodzinach badanych w większości nie występowały zachorowania na raka jelita grubego (74,5%). Nieco ponad połowa ankietowanych nie korzystała z badań profilaktycznych w kierunku raka jelita grubego w ramach NFZ (55,4%) i uważała, że kampanie społeczne dotyczące raka jelita grubego nie są wystarczająco rozpropagowane w społeczeństwie (71,5%). Grupa 53,2% respondentów była zdania, iż zostali oni dostatecznie poinformowani o raku jelita grubego. Ankietowani w niskim odsetku (11,2%) znali zasady Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem. Grupa 85,1% badanych udzieliła prawidłowej odpowiedzi czym jest kolonoskopia, a jej wykonanie w celach profilaktycznych zadeklarowało tylko 15,4% ankietowanych. Wiedza respondentów na temat grupy wiekowej do, której skierowana jest bezpłatna profilaktyczna kolonoskopia i jak często jest zalecane wykonywanie tego badania w ogólnej populacji

Title

Women's and men's knowledge of colorectal cancer prevention

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine, Student Scientific Circle of Nurses

Introduction

Colorectal cancer is the third most common malignant tumour in men and the second in women. The disease is a major civilisation and social problem. Knowledge of the principles of prevention and of the first symptoms of the disease can make a significant contribution to reducing risk factors and diagnosing cancer at an early stage.

Objective

The aim of the study is to assess the knowledge, awareness and attitudes of women and men regarding colorectal cancer prevention.

Material and methods

The research was carried out in 2025, using a diagnostic survey method and questionnaire technique. There were 188 participants (151 women and 37 men) and the selection of the study group was random. The author's survey questionnaire was used as a research tool, consisting of 31 questions – mainly closed and two open questions. The collected research material was subjected to statistical analysis.

Results and conclusions

The vast majority of respondents (80.1%) were women, with men accounting for the remaining 19.9% of respondents. Most of the respondents' families did not have a history of colorectal cancer (74.5%). Slightly more than half of the respondents did not take advantage of colorectal cancer prevention examinations under the National Health Fund (55.4%) and felt that social campaigns on colorectal cancer were not sufficiently publicised in society (71.5%). A group of 53.2% of respondents felt that they had been sufficiently informed about colorectal cancer. A low percentage (11.2%) of respondents knew the principles of the European Code Against Cancer. A group of 85.1% of the respondents gave the correct answer as to what a colonoscopy is, while only 15.4% of the respondents declared that they had had one for prophylactic purposes. Respondents' knowledge of the age group targeted by the free prophylactic colonoscopy and how often this examination is recommended in the general population

wskazywała na znaczne deficyty. Respondenci wskazywali na różne działania, które mogłyby poprawić świadomość społeczną w zakresie profilaktyki raka jelita grubego, tj. propagowanie bezpłatnych badań profilaktycznych (81,9%), prowadzenie kampanii społecznych (71,3%) oraz edukacji w szkołach (42,0%) lub miejscu pracy (36,2%). Istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań w celu identyfikacji deficytów wiedzy na temat raka jelita grubego wśród kobiet i mężczyzn oraz wypracowania skutecznych narzędzi motywacyjnych do podejmowania zachowań prozdrowotnych w tym obszarze.

Słowa kluczowe

rak jelita grubego, wiedza, profilaktyka

indicated significant deficits. Respondents indicated various activities that could improve public awareness of colorectal cancer prevention, i.e. promoting free prophylactic screening (81.9%), conducting public campaigns (71.3%) and education in schools (42.0%) or the workplace (36.2%). There is a need for further research to identify knowledge deficits on colorectal cancer among women and men and to develop effective motivational tools for health-promoting behaviour in this area.

Keywords

colorectal cancer, knowledge, prevention

Autor/Autorzy

Author/Authors

Marek Wojtaszek[1, 2], Weronika Gaweł[1], Maksymilian Chmura[1, 4], Krzysztof Jakubowski[1, 2], Piotr Szczupak[2, 3], Wiktor Kozik[4]

Tytuł

Rozległa rozedma podskórna podczas zabiegu laparoskopowej nefrektomii

Title

Diffuse subcutaneous emphysema after transperitoneal laparoscopic

Afiliacja

[1]Centrum Medyczne w Łańcucie, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii
[2]Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny
[3] Centrum Medyczne w Łańcucie, Oddział Chorób Wewnętrznych
[4]Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy, Oddział Ortopedii

Affiliation

[1]Medical Center in Łańcut, Department of Anesthesiology and Intensive Care
[2]Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine
[3]Medical Center in Łańcut, Department of Internal Medicine
[4]Health Care Complex in Dębica, Department of Orthopedics

Wstęp

Laparoskopowa nefrektomia to minimalnie inwazyjna procedura chirurgiczna usunięcia nerki. Podczas laparoskopii insuflacja CO2 może powodować przechodzenie gazu do tkanki podskórnej i głębszych warstw powięzi.

Introduction

Laparoscopic nephrectomy is a minimally invasive surgical procedure for the removal of a kidney. During laparoscopy, CO2 insufflation can cause the gas to pass into the subcutaneous tissue and deeper layers of the fascia.

Cel badań

Celem badana jest przedstawienie przypadku klinicznego 74-letniej pacjentki z rozedmą podskórną powstałą podczas przeprowadzania zabiegu neferktomii metodą laparoskopową.

Objective

The aim of the study is to present a clinical case of a 74-year-old female patient with subcutaneous emphysema that developed during a laparoscopic nephrectomy procedure.

Materiał i metody

Pacjentka w stanie ogólnym dobrym, została przyjęta do szpitala w trybie planowym z powodu krańcowego wodonercza prawostronnego, celem przeprowadzenia nefrektomii laparoskopowej. Pacjentkę zakwalifikowano do znieczulenia ogólnego, indukcja znieczulenia standardowa. W pracy zastosowano metodę studium indywidualnego przypadku klinicznego.

Material and methods

The patient was in good general condition and was admitted to the hospital as planned due to terminal right-sided hydronephrosis, for the purpose of laparoscopic nephrectomy. The patient was qualified for general anesthesia, standard induction of anesthesia. The study used the individual clinical case study method.

Wyniki i wnioski

Podczas trwania zabiegu u chorej wystąpiła masywna odma podskórna rozprzestrzeniająca się szybko na klatkę piersiową, szyję, twarz, szczególnie wokół oczu, powiadomiono niezwłocznie operatora. Zaobserwowano wysokie wartości ciśnienia odmy otrzewnowej, poproszono o zmniejszenie ciśnienia. Wartości parametrów hemodynamicznych pacjentki pozostawały w granicach normy. Wystąpił wzrost ETCO2, wdrożono hiperwentylację objętościową uzyskując stabilizację. Po zabiegu operacyjnym, pacjentkę nie wybudzano, została przekazana do Sali Pooperacyjnej. Rozległa rozedma podskórna nadal się utrzymywała, podjęto decyzję o szybkiej ekstubacji. Po kilku godzinach obserwacji, rozedma podskórna uległa całkowitemu wchłonięciu. Nie

Results and conclusions

During the procedure, the patient developed massive subcutaneous emphysema that spread rapidly to the chest, neck, face, especially around the eyes. The operator was immediately notified. High pneumoperitoneal pressure values ETCO2 were observed, pressure was requested to be reduced. The patient's hemodynamic parameters remained within the normal range. ETCO2 increased, volume hyperventilation was implemented, achieving stabilization. After the surgery, the patient was not woken up, she was transferred to the postoperative room. Extensive subcutaneous emphysema still persisted, a decision was made to quickly extubate. After several hours of observation, the subcutaneous

obserwowano żadnych zaburzeń krążeniowo-oddechowych.

Rozedma podskórna jest rzadkim, ale możliwym powikłaniem laparoskopowej nefrektomii. W większości przypadków ma charakter przejściowy i nie wymaga interwencji. Wystarczy z reguły obserwować pacjenta i monitorować wartości parametrów życiowych – większość przypadków ustępuje samoistnie. Kluczowe jest prawidłowe monitorowanie czynności życiowych oraz stosowanie technik zapobiegawczych tj. użycie odpowiedniego ciśnienia insuflacji CO_2, prowadzenie dokładnej kontroli szczelności wprowadzonych trokarów i starannej inspekcji miejsc wkłucia po zakończeniu zabiegu. W przypadku wystąpienia objawów niepokojących, należy niezwłocznie wykonać diagnostykę obrazową tj. rentgenogram klatki piersiowej w celu ewentualnego wykluczenia odmy opłucnowej oraz tomografię komputerową określającą zakres rozedmy.

Słowa kluczowe

rozedma podskórna, laparoskopia, nefrektomia, postępowanie

emphysema was completely absorbed. No circulatory and respiratory disorders were observed.

Subcutaneous emphysema is a rare but possible complication of laparoscopic nephrectomy. In most cases, it is transient and does not require intervention. It is usually enough to observe the patient and monitor the values ETCO2 of vital signs – most cases resolve spontaneously. The key is to properly monitor vital signs and use preventive techniques, such as using the appropriate CO_2 insufflation pressure, conducting a thorough check of the tightness of the inserted trocars and careful inspection of the injection sites after the procedure. In the event of alarming symptoms, immediate imaging diagnostics should be performed, such as a chest X-ray to exclude a pneumothorax and a computed tomography to determine the extent of emphysema.

Keywords

subcutaneous emphysema, laparoscopy, nephrectomy, procedure

Autor/Autorzy

Author/Authors

Piotr Wójcik, Michał Niesytto, Mateusz Niemiec

Tytuł

Niefarmakologiczne środki przeciwbólowe wykorzystywane u pacjentów z zaawansowaną chorobą nowotworową

Title

Non-pharmacological pain management methods used in patients with advanced cancer

Afiliacja

Uczelnia Państwowa Im. Jana Grodka w Sanoku, Instytut Medyczny, Koło Naukowe Studentów Fizjoterapii

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Institute of Medicine, Student Physiotherapy Scientific Association

Wstęp

Ból towarzyszący zaawansowanej chorobie nowotworowej stanowi poważne wyzwanie w opiece medycznej, znacząco obniżając komfort życia pacjentów. Choć leki przeciwbólowe pozostają podstawą terapii, ich skuteczność bywa ograniczona przez działania niepożądane i przeciwwskazania. W odpowiedzi na te ograniczenia, coraz większą uwagę poświęca się niefarmakologicznym metodom łagodzenia bólu, takim jak akupunktura, specjalistyczna terapia manualna czy przezskórna elektrostymulacja nerwów (TENS). Niniejsza praca analizuje potencjał tych metod w kompleksowym zarządzaniu bólem onkologicznym.

Introduction

Pain associated with advanced cancer presents a significant challenge in medical care, substantially reducing patients' quality of life. While analgesic medications remain the cornerstone of treatment, their effectiveness is often limited by side effects and contraindications. In response to these limitations, increasing attention is being paid to non-pharmacological pain management approaches such as acupuncture, specialized manual therapy, and transcutaneous electrical nerve stimulation (TENS). This study examines the potential of these methods in comprehensive oncological pain management.

Cel badań

Głównym celem badania jest ocena roli niefarmakologicznych metod przeciwbólowych, w tym akupunktury, terapii manualnej i TENS, w leczeniu pacjentów onkologicznych. Szczególny nacisk położono na porównanie skuteczności tych metod oraz ich wpływu na ogólną poprawę jakości życia chorych. Badanie miało również na celu określenie bezpieczeństwa stosowania tych interwencji w tej szczególnej grupie pacjentów.

Objective

The primary aim of the study is to evaluate the role of non-pharmacological pain management methods, including acupuncture, manual therapy and TENS, in cancer patient care. Special emphasis was placed on comparing the effectiveness of these methods and their impact on overall quality of life improvement. The study also aimed to determine the safety profile of these interventions in this specific patient population.

Materiał i metody

Analiza objęła przegląd aktualnych badań klinicznych dotyczących stosowania nieinwazyjnych metod przeciwbólowych w onkologii. W pracy uwzględniono zabiegi akupunktury (w tym z użyciem delikatnej stymulacji elektrycznej), specjalistyczne techniki terapii manualnej oraz zastosowanie przezskórnej elektrostymulacji nerwów (TENS). Metodologia badania koncentrowała się na ocenie zmian w natężeniu bólu, zapotrzebowaniu na tradycyjne leki przeciwbólowe oraz występowaniu ewentualnych działań niepożądanych.

Material and methods

The analysis included a review of current clinical studies on the use of non-invasive pain management methods in oncology. The work incorporated acupuncture treatments (including those with gentle electrical stimulation), specialized manual therapy techniques, and the application of transcutaneous electrical nerve stimulation (TENS). The study methodology focused on assessing changes in pain intensity, demand for traditional analgesics, and occurrence of potential adverse effects.

Wyniki i wnioski

Wyniki badań potwierdzają, że zastosowane metody niefarmakologiczne – akupunktura, terapia manualna i TENS – mogą przynosić znaczącą ulgę w bólu u pacjentów onkologicznych. W przypadku TENS zaobserwowano szczególnie szybki efekt przeciwbólowy bezpośrednio po zabiegu. Wszystkie analizowane

Results and conclusions

Research results confirm that the applied non-pharmacological methods – acupuncture, manual therapy and TENS – can provide significant pain relief in cancer patients. In the case of TENS, particularly rapid analgesic effects were observed immediately after treatment. All analyzed methods contributed to reducing

metody przyczyniały się do ograniczenia konieczności stosowania silnych leków przeciwbólowych. Wnioski wskazują na potrzebę włączenia tych bezpiecznych i dobrze tolerowanych metod do standardów opieki nad pacjentami z zaawansowaną chorobą nowotworową, jako istotnego uzupełnienia konwencjonalnego leczenia.

Słowa kluczowe

ból nowotworowy, metody niefarmakologiczne, akupunktura, terapia manualna, TENS

the need for strong pain medications. The conclusions indicate the necessity to incorporate these safe and well-tolerated methods into standard care protocols for patients with advanced cancer, as an important complement to conventional treatment.

Keywords

cancer pain, non-pharmacological methods, acupuncture, manual therapy, TENS

Autor/Autorzy

Beata Zams[1, 2], Marta Gierek[1, 2]

Tytuł

Realizacja profilaktyki raka piersi u kobiet na podstawie doświadczeń Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego im. Jana Pawła II w Zamościu

Afiliacja

[1]Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Zamościu
[2]Akademia Zamojska

Wstęp

Rak piersi jest najczęściej występującym nowotworem u kobiet na świecie (ok. 25%) i główną przyczyną zgonów z przyczyn onkologicznych (ok. 14%) u tej płci. Szacuje się, że co roku raka piersi rozpoznaje się u blisko 1,7 miliona kobiet na świecie, a ponad 500 tysięcy umiera z tego powodu. W Polsce rak piersi jest jedną z przyczyn przedwczesnej umieralności wśród kobiet. Determinanty ryzyka rozwoju choroby są złożone, jednak kluczowy wpływ wydają się mieć czynniki genetyczne, środowiskowe i związane ze stanem hormonalnym (czynniki reprodukcyjne, wiek pokwitania i przekwitania, stosowanie preparatów hormonalnych). Częstość występowania raka piersi wzrasta wraz z wiekiem tj. dotyczy głównie kobiet po 50. roku życia (w Polsce 80%).

Cel badań

Celem pracy jest przedstawienie realizacji programu profilaktyki raka piersi u kobiet w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Wojewódzkim im. Jana Pawła II w Zamościu.

Materiał i metody

W pracy wykorzystano dane statystyczne szpitala dotyczące realizacji procedur profilaktycznych w tym obszarze. Analizowano wykonywanie bezpłatnych badań przesiewowych w ramach programu. Głównym celem badań było wykrycie raka piersi we wczesnym jego stadium, bez oznak choroby lub stanu przednowotworowego za pomocą mammografii.

Wyniki i wnioski

Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Zamościu realizuje profilaktykę raka piersi, w ramach programu profilaktycznego adresowanego do kobiet w wieku 45-74 lat, a które spełniają jedno z poniższych kryteriów:

- nie miały wykonanej mammografii w ciągu ostatnich 2 lat,
- minął okres 5 lat od zakończenia leczenia chirurgicznego raka piersi, pozostają w trakcie

Author/Authors

Title

Implementation of breast cancer prevention in women based on the experience of the John Paul II Independent Public Hospital in Zamość

Affiliation

[1]Independent Public Hospital of John Paul II in Zamość
[2]Zamość Academy

Introduction

Breast cancer is the most common cancer in women in the world (about 25%) and the main cause of death from oncological causes (about 14%) in this sex. It is estimated that nearly 1.7 million women in the world are diagnosed with breast cancer every year, and over 500,000 die from it. In Poland, breast cancer is one of the causes of premature mortality among women. The risk determinants of the disease are complex, but genetic, environmental and hormonal factors (reproductive factors, age of puberty and menopause, use of hormonal preparations) seem to have a key impact. The incidence of breast cancer increases with age, i.e. it mainly affects women over 50 years of age (80% in Poland).

Objective

The aim of the study is to present the implementation of the breast cancer prevention program in women at the John Paul II Independent Public Hospital in Zamość.

Material and methods

The study used statistical data of the hospital on the implementation of preventive procedures in this area. The performance of free screening tests under the programme was analysed. The main goal of the study was to detect breast cancer at an early stage, without signs of disease or precancerous condition, using mammography.

Results and conclusions

The John Paul II Independent Public Hospital in Zamość carries out breast cancer prevention as part of a prevention program addressed to women aged 45-74 who meet one of the following criteria:

- *have not had a mammogram in the last 2 years,*
- *a period of 5 years has passed since the end of surgical treatment of breast cancer, they are undergoing adjuvant hormone therapy (HT) – then tests every 12 months are recommended,*

uzupełniającej hormonoterapii (HT) – wtedy zaleca się badania, co 12 miesięcy,
- zakończyły leczenie raka piersi i 5-letni okres monitorowania po leczeniu – zalecenie badania, co 12 miesięcy.

W 2024 roku w ramach profilaktyki raka piersi u kobiet wykonano 2437 badań mammografii podstawowej, do dalszej diagnostyki skierowano 104 pacjentki (4,2%) a na konsultacje onkologiczną 0,36% z nich.

Przy Samodzielnym Publicznym Szpitalu Wojewódzkim w Zamościu działa Poradnia Chorób Piersi. W 2024 roku udzielono 3203 porad, w tym u 13,2 % u kobiet z rozpoznaniem C50.0-C50.9. W celu poszerzonej diagnostyki wykonano biopsję gruboigłową piersi wspomaganą próżnią pod kontrolą USG u 248 kobiet.

Wczesne wykrycie zmian patologicznych daje większą szansę na skuteczne leczenie, a tym samym przynosi korzyści zarówno z perspektywy zdrowia publicznego, jak i indywidualnego dobrostanu oraz jakości życia kobiet.

Słowa kluczowe

rak piersi, profilaktyka, kobiety

- *have completed breast cancer treatment and a 5-year post-treatment monitoring period – recommendation to be tested every 12 months.*

In 2024, 2437 basic mammography tests were performed as part of breast cancer prevention in women, 104 patients (4.2%) were referred for further diagnostics and 0.36% of them were referred for oncological consultation.

There is a Breast Disease Clinic at the Independent Public Hospital in Zamość. In 2024, 3203 consultations were provided, including 13.2% in women diagnosed with C50.0-C50.9. For extended diagnostics, a vacuum-assisted core needle biopsy of the breast was performed under ultrasound guidance in 248 women.

Early detection of pathological changes gives a better chance of effective treatment, and thus brings benefits both from the perspective of public health and individual well-being and quality of life of women.

Keywords

breast cancer, prevention, women

Autor/Autorzy

Author/Authors

Karolina Zawada, Martyna Gierula, Aneta Mielnik

Tytuł

Rola mediów społecznościowych w profilaktyce nowotworów

Title

The role of social media in cancer prevention

Afiliacja

Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku, Studenckie Koło Naukowe Pielęgniarek

Affiliation

Jan Grodek State University in Sanok, Student Scientific Circle of Nurses

Wstęp

W dobie powszechnego dostępu do Internetu, media społecznościowe to nie tylko złożona forma komunikacji społecznej, kreowania stylu życia, ale również jedna z podstawowych źródeł wiedzy i informacji. Ich rola stale rośnie wraz ze zwiększaniem się liczby nowych użytkowników. Świadczą o tym często odwiedzane strony internetowe. Edukacja zdrowotna to pożądany obszar w, którym internauci mogą poszukiwać wiadomości o zdrowiu, chorobie, promocji zdrowia i profilaktyce oraz dzielić się własnymi doświadczeniami, poglądami, czy opiniami. Istotne miejsce w Internecie zajmuje tematyka związana z profilaktyką chorób nowotworowych.

Introduction

In the era of universal access to the Internet, social media is not only a complex form of social communication, lifestyle creation, but also one of the primary sources of knowledge and information. Their role continues to grow as the number of new users increases. This is evidenced by frequently visited websites. Health education is a desirable area in which Internet users can search for news about health, disease, health promotion and prevention, and share their own experiences, views or opinions. An important place on the Internet is occupied by topics related to cancer prevention.

Cel badań

Celem badania było określenie w jakim stopniu media społecznościowe zamieszczone na różnych platformach internetowych przyczyniają się do szerzenia świadomości zdrowotnej społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób nowotworowych i czy mają wpływ na zachowania zdrowotne respondentów.

Objective

The aim of the study was to determine to what extent social media posted on various online platforms contributes to spreading health awareness among the public regarding cancer prevention and whether it influences respondents' health behaviour.

Materiał i metody

Badania zostały przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego, techniką ankietowania, za pomocą formularza w aplikacji Microsoft Forms Office zamieszczonego w Internecie. W badaniu wzięło udział 439 respondentów, głównie kobiet (n = 406), w przedziale wiekowym od 31 – 50 lat (n = 270), z wykształceniem wyższym (n = 269). W dużym odsetku choroba nowotworowa dotyczyła samych badanych (28,5%), jak również ich bliskich obecnie lub w przeszłości (78,6%).

Material and methods

The research was carried out by means of a diagnostic survey, using a survey technique, with the help of a form in Microsoft Forms Office application posted on the Internet. The study involved 439 respondents, mainly women (n = 406), aged between 31 and 50 years (n = 270), with a university education (n = 269). A high proportion of the respondents were affected by cancer themselves (28.5%), as well as their relatives currently or in the past (78.6%).

Wyniki i wnioski

Respondenci regularnie korzystali z mediów społecznościowych, w tym codziennie przez: 1-2 godziny (47%) lub 3-4 godziny (33%) z rożnych portali społecznościowych. Najczęściej był to: Instagram oraz Facebook. Duża grupa badanych (n = 206) używała social mediów w celu uzupełnienia ogólnej wiedzy o chorobach nowotworowych oraz związanej z profilaktyką onkologiczną (n = 279). Zdecydowana większość

Results and conclusions

Respondents used social media regularly, including daily for: 1-2 hours (47%) or 3-4 hours (33%) from a variety of social media sites. The most common were: Instagram and Facebook. A large group of respondents (n = 206) used social media to supplement their general knowledge about cancer and related to cancer prevention (n = 279). The vast majority of respondents (79.5%) have frequently encountered content on cancer

badanych (79,5%) w ciągu ostatniego roku często spotykała treści dotyczące profilaktyki nowotworów, co oznacza, iż temat ten jest obecny w przestrzeni medialnej. Prawie wszyscy respondenci (94,0%) byli zdania, iż mass media odgrywają istotną rolę w kształtowaniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa, a o czynnikach ryzyka nowotworu dowiedzieli się głównie z Internetu (70,0%). Respondenci deklarowali, iż dzięki mediom społecznościowym zostali zmotywowani do podjęcia konkretnych działań w zakresie profilaktyki nowotworów (76,0%) zmieniając niektóre zachowania zdrowotne. Badani wysoko ocenili skuteczność mediów społecznościowych, jako rzetelnego narzędzia w edukacji zdrowotnej społeczeństwa (89,0%), jednocześnie wyrażając potrzebę zwiększenia obecności tematyki onkologicznej w mediach cyfrowych (95,0%). Należy uznać, iż media społecznościowe odgrywają istotną rolę edukacyjną, motywacyjną i opiniotwórczą w zakresie profilaktyki chorób nowotworowych, jednak ich skuteczność zależy od rzetelności publikowanych treści. W celu wykorzystania potencjału mas mediów i odniesieniu korzyści zdrowotnych, konieczna jest stała współpraca pomiędzy ekspertami medycznymi, organizacjami prozdrowotnymi oraz platformami społecznościowymi w tym obszarze.

Słowa kluczowe

media społecznościowe, nowotwory, profilaktyka

prevention over the past year, which means that this topic is present in the media space. Almost all respondents (94.0%) were of the opinion that the mass media play an important role in shaping the health awareness of society, and that they learned about cancer risk factors mainly from the Internet (70.0%). Respondents declared that, thanks to social media, they were motivated to take specific cancer prevention measures (76.0%) by changing certain health behaviours. Respondents highly rated the effectiveness of social media as a reliable tool in public health education (89.0%), while expressing the need to increase the presence of oncology topics in digital media (95.0%). It should be recognised that social media play an important educational, motivational and opinion-forming role in cancer prevention, but their effectiveness depends on the reliability of the content published. In order to realise the potential of the mass media and to address the health benefits, there needs to be ongoing collaboration between medical experts, health-promoting organisations and social media platforms in this area.

Keywords

social media, cancer, prevention